CALEIDOSCOP

48

IKEBANA - arta aranjării florilor

Redactor: GABRIELA IOAN
Tehnoredactor: ANDREICA VIRGIL

Fotografiile reprezentînd aranjamente sînt reproduceri după BEST OF IKEBANA, publicat de compania SHUFUNOTOMO, TOKIO, JAPONIA, 1962

Laura Sigarteu Petrina

IKEBANA - arta aranjării florilor

EDITURA „CERES"

In amintirea mamei,
Valeria Bodea Sigarteu

L. S. P.

IKEBANA — CHINTESENȚĂ A RAFINAMENTULUI JAPONEZ

Floarea — simbol perfect al frumuseții — a fost de veacuri îndrăgita sufletului trist sau fericit. Desăvîrșitul ei colorit, miraculoasa ei alcătuire, împletită cu suavitatea parfumului iradiat a descrețit întotdeauna frunțile și a îndulcit sufletele. Buchetele de flori proaspete au înfrumusețat casele oamenilor, realizînd — prin parfumul și coloritul lor — o atmosferă interioară plăcută, reconfortantă.

Aranjarea ghirlandelor sau a buchetelor de flori este o delicată îndeletnicire, al cărei început se pierde în vreme. Dar japonezii, locuitorii din țara „cireșilor în floare", oamenii aceștia care cultivă

cireși numai pentru florile lor, care au la începutul primăverii o sărbătoare națională, a cireșilor înfloriți, apoi o alta, toamna, a crizantemelor, oamenii aceștia, au dezvoltat un adevărat cult al florii, au ridicat aranjarea florilor la rang de artă. Ea poartă numele de *ikebana*, *kadoo* ori *seika*.

Ikebana este concretizarea cea mai reprezentativă a cultului pentru frumos prezent de-a lungul istoriei în universul spiritual japonez. Poziția aceasta, oarecum singulară, îi este conferită ikebanei de structura ei vie, cu disponibilități largi de adaptare. Toate celelalte arte naționale japoneze, cianoiu, origami, bonzai [1] etc., au rămas de-a lungul veacurilor neschimbate; ikebana însă a participat cu fidelitate, cu fidelitatea dată de intimitatea ei cu omul, la victoria permanentă a universalei legi a vieții — evoluția. Ea s-a conformat întotdeauna și pretutindeni situațiilor propuse de simțul estetic al japonezilor.

Într-un anumit sens, ikebana este transpunerea vieții vegetale în vază. Elementele florale dintr-un aranjament sînt plasate în vază cu intenția trans-

[1] **cianoiu** — ceremonia ceaiului; **origami** — arta împăturirii hîrtiei; **bonzai** — arta creșterii arborilor pitici.

punerii lor într-o nouă viață, încercîndu-se recrearea universului lor natural. În gramatica japoneză *ikeru* (din care se formează cuvîntul *ikebana*) este forma cauzativă a verbului *a trăi*, formă al cărei sens este *a face pe cineva să trăiască*; iar *bana* provine din *hana*, care înseamnă *floare*.

Perenitatea frumuseții aranjamentelor florale simbolizează cultul pentru frumos al japonezilor.

Aranjarea florilor este o expresie a vitalității, a competiției neîntrerupte dintre viață și neviață, o artă încărcată de simboluri; ea a devenit o parte indispensabilă a viețuirii în interioarele japoneze.

Originea acestei preocupări este legată de vechi practici religioase. Casele japoneze aveau într-una din camere o firidă în perete, numită *tokonoma*, altarul familiei, în care era plasată imaginea lui Buda, împreună cu aranjamentul floral și tămîia arzînd. Înaintea tokonomei, în fiecare dimineață și seară, întreaga familie se ruga.

Cu timpul, acest sens religios al tokonomei s-a diminuat, astăzi locul avînd — în multe cazuri — aproape numai funcție estetică. El este considerat totuși sacru, este altarul închinat strămoșilor și locul consacrat preocupărilor spirituale și artistice.

Camera japonezului, cu pereţii confecţionaţi din hîrtie, lipsită de orice decoraţii inutile, poate apărea ochiului european săracă, goală, ca şi cum ar fi fost părăsită de mult timp. Numai tokonoma se cere a fi decorată; aici sînt expuse o pictură specific japoneză *(kakemono)* şi cîteva flori într-o vază. Pentru crearea varietăţii, pictura şi aranjamentul floral se schimbă periodic. Tokonoma este gîndită a fi punctul central al camerei de oaspeţi, a căror atenţie trebuie complet îndreptată spre ea. Gazdele şi oaspeţii lor stau înaintea tokonomei şi se întreţin admirînd picturile şi florile care sînt aranjate acolo. Conform unei vechi reguli japoneze, numai aici şi nu în altă parte, pe masă sau pe o etajeră, poate fi locul florilor.

Aranjarea florilor şi ceremonia ceaiului, care s-au dezvoltat în strînsă legătură de-a lungul istoriei, fac parte la japonezi din *furyu no asobi*, adică amuzamentul elegant, şi prin aceasta ei înţeleg ceva complet deosebit de celelalte distracţii (teatru, tenis, golf etc.). Amîndouă sînt predestinate să ofere ocazii pentru adînca meditaţie, sînt trăiri rafinate complementare. Înţelesul termenului *furyu* poate fi exprimat prin rafinament, eleganţă, gust,

romantism. Calea atingerii acestui rafinament este cufundarea într-o pace, într-o liniște interioară. Plăcerea pentru aranjarea florilor este considerată *furyu*, deoarece această preocupare caută să exprime pacea, echilibrul din natură.

Alte ipostaze ale *furyu*-ului în afara de ikebana și ceremonia ceaiului, sînt: arta grădinăritului peisagistic, bonsai, origami.

Pentru *furyu* sînt specifice și necesare: forma imperfectă, neregularitatea, înfățișarea simplă, săracă, delicată, fragilă etc. O ramură să aibă doar cîteva flori în loc să fie încărcată, o creangă de copac să fie îndoită sau nedezvoltată, nu dreaptă și viguroasă, un copac, bătrîn, aproape uscat, acoperit de mușchi — iată elementele ce poartă în ele rafinament din punctul de vedere al esteticii japoneze.

De-a lungul secolelor, importanța *furyu*-ului, în viața japonezilor a crescut. Ei au început să înțeleagă și să aprecieze această cale pașnică a vieții prin secolul al XV-lea, și între numeroasele războaie civile care brăzdau istoria Japoniei, se pasionau în cultivarea artelor.

Primul care a susținut și încurajat *furyu*-ul a fost Yoshimasa Ashikaga (1435–1490), șeful luptătorilor și administrator al țării în acel timp. El a fost succedat de doi mari eroi în anii războiului civil: Nobunaga Oda (1534–1582) și de Hideyoshi Toyotomi (1536–1598), care, de asemenea, au apreciat preocupările spirituale, încurajînd pe adepții pasionați ai acestora, cum a fost: Sen-no-Rikyu (1521–1591), celebrul maestru al ceremoniei ceaiului și al aranjării florilor.

În contrast cu viața înfloritoare, veselă, plină de bravură și activitate, de acțiuni spectaculoase, a samurailor (denumită de japonezi *bushido*), adepții *furyu-lui* propovăduiau reținerea, renunțarea la bogăție, la lux, pentru a se putea bucura de pacea spiritului. Numai aici, în sfera renunțărilor, se găsește realizarea *furyu*-ului în viață.

Cei care au știut să înțeleagă expresia concretă a *furyu*-ului au fost apreciați ca oameni de valoare. Un luptător putea să fie preocupat de vitejie mai mult decît de orice, dar în același timp, putea găsi o infinită satisfacție și pace sufletească privind o modestă floare, într-un vas umil.

Viziunea care-l ajuta pe vechiul samurai să îmbine viaţa tumultoasă şi aspră, de războinic, cu preocupările spirituale de un rafinament desăvîrşit, îl ajută pe japonezul de azi să trăiască perfect adaptat trepidantei vieţi moderne şi să poată rămîne ceasuri de-a rîndul netulburat, mut şi nemişcat în faţa unei ikebana şi a unei ceşti cu ceai.

În ce priveşte arta aranjării florilor, desigur că azi s-au schimbat multe din vechile ei reguli, adaptîndu-se noilor condiţii în care trăiesc oamenii şi noilor lor concepţii. Şcolile moderne au experimentat însă mereu, producînd multe aranjamente adecvate şi interesante. De unde tehnica aranjării florilor, în toate detaliile ei era înainte ţinută în secret, azi, învăţarea şi practicarea ikebanei a devenit o lege aproape imuabilă pentru femeile din Japonia. Numai şcoala Ohara este astăzi o instituţie cu peste un milion de studenţi şi 12 000 de profesori; ea este condusă de Houn Ohara din a treia generaţie de ikebanişti ai familiei. Prosperă o industrie întreagă pentru vaze, suporturi diferite şi alte accesorii, produse care se vînd în numeroase magazine specializate.

Ikebana este prezentă în Japonia peste tot: în holurile instituţiilor, în birouri, se amenajează numeroase expoziţii etc. Se ţin conferinţe, completate de filme şi de exemple practice. Sînt trimişi în străinătate specialişti, delegaţi culturali pentru popularizarea ikebanei. Se tipăresc mii de exemplare de cărţi şi articole despre tehnica aranjamentului floral.

Toate acestea, deoarece ikebana, păstrîndu-şi rafinamentul, caracterul elevat, trebuie să rămînă accesibilă publicului larg, care să simtă bucuria realizării şi înţelegerii ei.

Analiza principiilor care stau la baza alcătuirii unei ikebana ne va ajuta să pătrundem mai uşor în intimitatea spiritualităţii nipone, să înţelegem concepţia japonezului despre frumos, concepţie în bună măsură diferită de a europenilor şi care dovedeşte un rafinament deosebit.

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE IKEBANEI

După cum vom arăta în capitolul următor, ikebana s-a dezvoltat în mai multe şcoli, fiecare cu

principiile sale estetice. Principiile comune tuturor şcolilor sînt considerate ca principii fundamentale ale ikebanei. Le vom prezenta în cele ce urmează:

a) *Preponderenţa liniei asupra culorii.* Toate aranjamentele florale au la bază ideea respectului pentru creşterea naturală a elementelor florale utilizate. Ele nu copiază însă întocmai natura; aceasta este corectată, interpretată după o anumită concepţie estetică. Frumuseţea aranjamentelor nu se obţine în primul rînd prin cantitatea elementelor componente şi nici prin jocul de culori. Se acordă cea mai mare atenţie perfecţiunii liniilor, ritmului ondulaţiilor acestora; aranjamentul pune în lumină valenţele plastice ale liniei. De aceea, în compoziţia ikebanelor se folosesc şi tulpini, ramuri desfrunzite, frunze cu un contur deosebit.

Se spune că japonezul nu va prefera niciodată un splendid buchet de flori, bogat înmiresmate, cu un colorit încîntător, unui aranjament de ramuri simple, avînd o linie armonioasă.

b) *Asimetria.* După concepţia japonezului, armonia liniilor nu poate fi oferită de simetrie, ci de asimetrie. Pentru ochiul unui european, o plantă înaltă, viguroasă, cu ramuri şi frunze perfecte,

împrăștiate bogat, reprezintă frumosul natural. Japonezii consideră un copac îndoit, răsucit, scorburos, care aparent și-a pierdut simetria, interesant, minunat chiar.

Pe suprafața mică a Japoniei, peisajele naturale sînt foarte variate. Este o țară pe întinsul căreia poți întîlni toate formele de relief, dar zona muntoasă și deluroasă acoperă cea mai mare suprafață. Rîurile se încolăcesc peste tot, copacii și plantele, datorită nesiguranței creșterii lor în locurile adesea bîntuite de taifunuri, cutremure, alunecări de teren, sînt puternic răsucite și pipernicite.

Extraordinara varietate din natură a influențat atît de mult conștiința lor estetică, încît, după japonezi, iregularitatea și varietatea pot face lucrurile interesante, ele sînt factorul indispensabil al frumuseții, iar asimetria are mari posibilități să sugereze multitudinea și vastitatea.

Acest fel de a privi lucrurile s-a născut dintr-o intimitate permanentă a omului cu natura și caracterizează filozofia Zen, filozofie în spiritul căreia s-au dezvoltat și alte arte, cum este pictura, arta grădinăritului peisagistic, arta ceremoniei ceaiului, arta cultivării arborilor pitici *(bonsai)*.

Această viziune specifică asupra simetriei este prezentă la ei în fiecare aspect al vieţii, chiar şi în modul de aranjare a unei mese. Europeanul apreciază ordinea desăvîrşită a farfuriilor, a tacîmurilor, aşezarea lor simetrică, uniformitatea; japonezul dimpotrivă, iregularitatea, varietatea mulţumind simţul lui estetic.

Nu se poate afirma însă, atribuind asemenea valori estetice asimetriei, că artistul neagă total posibilitatea creării de frumos prin simetrie şi regularitate. Frumosul rezultat din iregularitate este numit de ei *soo*, cel rezultat din simetrie, regularitate şi echilibru — *shin*, iar formele intermediare — *gyo*. Aranjamentele florale după forma *shin* au fost practicate de mult în cercurile aristocratice, japonezul modern acordînd mai mult interes formelor *soo* şi *gyo*.

c) *Triunghiul cer-om-pămînt.* În toate şcolile şi formele în care s-a dezvoltat ikebana, structura aranjamentelor s-a menţinut aceeaşi, alcătuită din trei linii (tulpini). Denumirea lor cea mai răspîndită este: *shin* pentru linia principală; *soe* pentru cea secundară şi *hikae* pentru cea terţiară. În şcoala Ikenobo, *hikae* este numită *tai*, iar în şcoala

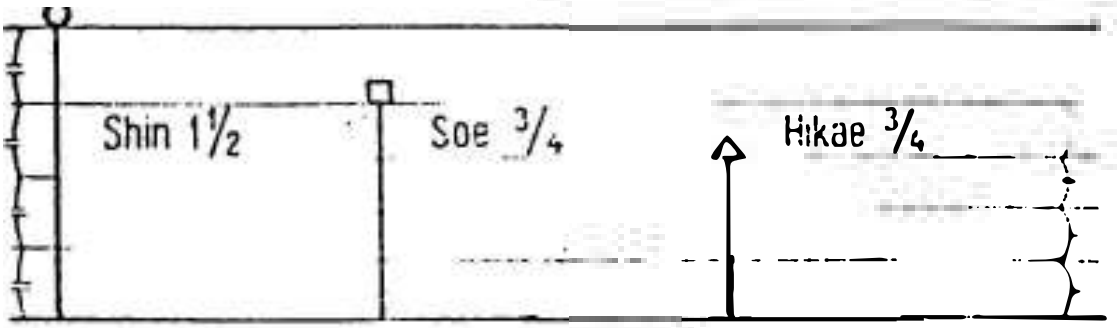

Shin 1½ înălţimea vazei; Soe ¾ înălţimea lui Shi ; Hikae ¾ înălţimea lui Soe.

Ohara: *shin* – subiectul; soe – secundarul; *hikae* – obiectul. Din unirea prin linii imaginare a celor trei vîrfuri ale tulpinilor rezultă un triunghi care formează scheletul oricărei compoziţii florale.

Shin este linia centrală, cea mai înaltă, şi reprezintă, în concepţia celor mai multe şcoli, *cerul;* în concepţia şcolii Ikenobo, reprezintă *omul,* care, prin voinţa şi forţa sa creatoare, se ridică cel mai sus, este cel mai puternic. Aici, soe este cerul, a doua tulpină în ordinea lungimii şi importanţei. Cînd *shin* reprezintă cerul, soe este omul. În toate cazurile, *hikae* (*tai,* obiectul) simbolizează pămîntul şi este ramura cea mai scurtă.

Indiferent de preponderenţa simbolică a fiecărei tulpini, toate trei sînt unite şi fixate strîns în suport pentru a aminti creşterea înfrăţită a celor trei elemente.

Structura ikebanei este întotdeauna — în mintea ikebanistului — însoțită de forțe invizibile, „e ceva ca privirea lunii ce răsare și are o parte ascunsă" *(Ikenobo).* În cazul multor ikebane, deslușirea semnificației, înțelegerea acelor fenomene incomplet exprimate ori aparent ascunse depinde de capacitatea de imaginație a autorului sau privitorului, ca și în arta plastică modernă.

d) *Reflectarea scurgerii timpului.* Timpul este prezent în fiecare aranjament, ca un fundal permanent pe care se proiectează aceste compoziții florale. Aranjamentele de vară diferă de cele de iarnă, există aranjamente simboluri ale tinereții sau ale bătrîneții, altele reflectă scurgerea eternă a timpului și trecerea omului prin el.

- Trecutul este reprezentat prin flori deja înflorite, frunze uscate.
- Florile întredeschise și frunzele în plină creștere vorbesc despre prezent.
- Bobocii nedeschiși de flori, sugerînd creșterea potențială, sînt simboluri ale viitorului.

SCURT ISTORIC AL IKEBANEI

Documente despre existența preocupărilor de aranjare a florilor plasează începuturile ikebanei, aproximativ, în secolul al VI-lea. Celebra antologie japoneză compusă în secolul al X-lea – *Povestirile din Ise* – vorbește despre aranjamentele de flori realizate de un poet. Aceste prime aranjamente erau de tip *Tatebana* și *Rikka*, cu flori în poziție verticală. Preocuparea pentru aranjarea florilor cunoaște în secolele al XI-lea–al XII-lea o perioadă de dezvoltare, desfășurîndu-se în temple și palate pînă la instalarea, la sfîrșitul secolului al XII-lea, a guvernului militar de la Kamakura.

In secolele al XIII-lea—al XIV-lea, o dată cu impunerea unui nou gen de locuințe, ikebana capătă contururi noi, mai consistente. Slăbind puterea curții imperiale de la Kyoto și întărindu-se cea militară de la Kamakura, gustul pentru aranjamentele *Rikka*, fastuoase și complicate, nefiind în concordanță cu noua atmosferă, simplă și austeră, se elaborează noi forme de compoziții florale, rezultate din schimbări profunde ale formei clasice. Astăzi, forma clasică *Rikka* este considerată demodată, și-a pierdut popularitatea de altădată, folosindu-se mai ales la ceremonii, la sărbători.

Cele mai radicale transformări ale formei clasice s-au înregistrat în secolul al XV-lea, cînd șagunul Yoshimasa Ashikaga (1435—1490) își impune gustul său pentru simplitate, caracteristic de fapt întregii arhitecturi din vremea sa. Acest șagun, ajutat de artistul Soami, a inițiat stilul de compoziție floral denumit *Seiwa*, o formă mult simplificată a clasicei *Rikka*. Linia simplă a cîștigat repede adepți, mai ales în lumea oamenilor de rînd.

Dar schimbarea cea mai profundă a marcat-o forma *Nageire*, născută și dezvoltată o dată cu pavilioanele de ceai, în a doua jumătate a seco-

lului al XVI-lea, în perioada Momoyama. Această formă mai este denumită şi *Chabana* (aranjamentul ceaiului), legată fiind de ceremonia ceaiului *(cianoiu).* Noua formă este mai naturalistă şi dă posibilitate florilor să se sprijine pe marginea vazei, fapt nepermis în stilul clasic.

În perioada Edo (1603–1867), se dezvoltă un nou stil, numit *Seika* sau *Ryugibana.*

Aranjamentul naturalist *Nageire* a predominat pînă la sfîrşitul secolului al XIX-lea, pînă la apariţia şi răspîndirea locuinţelor în stil european, a căror arhitectură nu era pare-se în armonie nici cu tipul decoraţional clasic *Rikka,* nici cu cel naturalist *Nageire.*

După unii autori, în urma influenţei occidentale, s-au născut, acum 100 de ani, pe la începutul perioadei Meiji, noi forme de aranjament floral. Astfel, Unshin Ohara a creat forma *Moribana,* fondînd şi şcoala Ohara în 1897. Acest tip de aranjament derivă din *Nageire,* de care nu se deosebeşte fundamental. Forma *Moribana* a fost adoptată şi de celelalte şcoli. Un aranjament în această formă este adecvat atît într-o locuinţă modernă, cît şi

în una de o eleganță clasică; se potrivește la fel de bine într-un birou, salon sau orice altă încăpere.

Au apărut apoi, rînd pe rînd, alte forme (și mai noi, care sînt de fapt variante ale formei *Moribana*). Așa este *aranjamentul liber* sau *Jiyubana*, în cadrul căruia s-a remarcat un stil promovat de Issotei Nishikawa, denumit stilul Bunjinike.

Cea mai recentă formă de aranjament floral este *Zeneibana* sau stilul de avangardă, ultimul ton în moda aranjării florilor. *Zeneibana* a fost creată în 1925 de către maestrul ikebanist Sofu Teshigahara, fondatorul școlii Sogetsu.

Artă cu îndelungată istorie, ikebana a trebuit să se adapteze mereu, pentru a-și continua viețuirea; de aceea, s-au dezvoltat în ultimele decenii atîtea tipuri de aranjament, care corespund gusturilor și modului de viață modern, în transformare.

Ideea comună, care leagă toate școlile, formele, stilurile și concepțiile în această artă este dorința omului de a se apropia cît mai mult și a rămîne credincios naturii, credincios creației sale în toate fazele ei de evoluție.

Continuăm istoricul general cu prezentarea principalelor şcoli ale aranjamentului floral, istoria şcolilor fiind, de fapt, istoria ikebanei.

ŞCOALA IKENOBO

Dintre cele trei mari şcoli în care s-a dezvoltat arta aranjării florilor, şcoala Ikenobo este cea mai veche şi durabilă în timp. Istoria şcolii Ikenobo se confundă cu istoria ikebanei însăşi.

La sfîrşitul secolului al VI-lea, prinţul Shotoku a ridicat templul Rokkakudo. De acest eveniment este legată într-un fel consemnarea istorică a primei forme de ikebana. O veche legendă spune că prinţul, aflindu-se în pădure şi vrînd să facă baie în apa unui izvor, a atîrnat o imagine a lui Avalokitesvara, pe care o avea la el, de un copăcel din apropiere. La sfîrşitul băii, chipul zeului n-a mai putut fi desprins, iar în vis prinţul a primit poruncă să ridice acolo un templu şi să lase imaginea neclintită în locul acela, inclus în interiorul lăcaşului. Acest fragment de natură a fost, se spune, punctul de început, cea dintîi formă

a îndeletnicirii care apoi a devenit ikebana, arta aranjării florilor.

Membrii familiei Ikenobo au fost, neam de neamul lor, slujitorii templului Rokkakudo, încă de la fondarea acestuia, acum un mileniu şi jumătate. Aici s-au zămislit, de către un Ikenobo, primele ikebane, punîndu-se bazele celei mai vechi şcoli de aranjare a florilor din Japonia.

Documentele au reţinut faptul că, aproximativ la mijlocul secolului al XV-lea, Ikenobo Sengyo de la templul Rokkakudo ştia să aranjeze florile într-o manieră care atrăgea deosebit de mult admiraţia publicului.

Datele furnizate de un document din anul 1499 arată că ikebana din acele zile era compusă numai din două linii.

În familia Ikenobo, preocuparea pentru aranjarea florilor s-a transmis din generaţie în generaţie. După I. Sengyo au urmat apoi I. Senjun, I. Seno, I. Senei, I. Senko.

La sfîrşitul secolului al XVI-lea, o dată cu ascensiunea samurailor, se dezvoltă şi ikebana într-un stil şi cadru mai sobru, auster. Majoritatea aranjamentelor, aşa cum sînt prezentate şi de o carte

în 1677, aveau forma *Tatebana* (flori care stau drept în picioare).

La începutul secolului al XVII-lea, alt Ikenobo, Senko, pune la punct forma *Rikka* și ikebana ajunge foarte populară.

După moartea lui Senko, a urmat, în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, I. Senyo, apoi, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, alt I. Senko, care a stabilit toate formele *Rikka*, pînă în cele mai mici detalii. La sfîrșitul secolului al XVIII-lea, I. Senjo pune bazele stilului numit *Shoka.*

Astăzi, conducătorul școlii Ikenobo este Seney Ikenobo, al patruzeci și cincilea maestru ikebanist (în această familie).

În momentul de față, în toată Japonia există mai mult de 300 de filiale ale școlii Ikenobo. Un Colegiu Ikenobo funcționează la Kyoto, iar la Tokio există un Institut Ikenobo, care desfășoară o largă activitate în domeniul aranjamentelor florale.

Școala Ikenobo consideră că ikebana nu trebuie să fie niciodată în discordanță cu natura, iar aranjamentele trebuie gîndite ca făcînd parte din natura însăși, decupate doar.

Caracteristică pentru această școală este opinia că o ikebana este rezultatul direct al gustului pentru frumos și al fanteziei artistului.

Școala Ikenobo consideră că frumusețea se află în mugurele abia născut, în ramurile proaspete, în frunzele pe cale de a se desface din mugure și în bobocul gata de înflorire. Dacă adăugăm iarba uscată la o ramură verde, prezența acesteia este subliniată prin contrast. Trecutul (negativul — iarba uscată) există pentru a reprezenta scurgerea timpului către prezent, iar prezentul (pozitiv) există pentru a prevesti viitorul. Cînd cele două forme, pozitiv și negativ, sînt în echilibru, nu se poate naște o formă nouă. Numai zdruncinarea echilibrului poate da naștere unei forme noi. Echilibrul între pozitiv și negativ nu este dat însă de valori cantitative, ci de forța interioară a fiecărui element. Astfel, deși un mugure este mai mic decît o floare ajunsă la apogeu, totuși, primul conține o energie activă, care îi mărește ponderea, creînd un echilibru. Aceste considerente determină direcția, lungimea, ordinea, ponderea pe care fiecare din cele trei ramuri principale le au în aranjament. De aici și necesitatea de a rări, îndoi și

tăia ramurile înainte de a le plasa în aranjament.

Elementele care formează o ikebana nu sînt, nu au voie să fie, o simplă materie inertă; ele trebuie să trăiască şi să comunice privitorului ceva. O ikebana trebuie să fie cu mult mai mult decît o mutare banală a unui material vegetal din natură în vas.

Şcoala Ikenobo actuală caută forme de aranjamente care să exprime cît mai direct sentimentele aranjatorului.

Şcoala Ikenobo consideră din punct de vedere filozofic trei elemente ca fiind principale într-un aranjament: *pămîntul (in)* sau negativul; *cerul (ioh)*, avînd natură pozitivă şi reprezentînd atmosfera; *omul (gin)* avînd, de asemenea, natură pozitivă. Dintre acestea trei, în aranjament, ramura pămînt se aşază în părţile de jos, cerul în spaţiile de sus, iar omul, exprimînd puterea intenţiei, şi mai sus, în partea cea mai de sus.

În tehnica aranjării, grupa *om* ocupă spaţiul cel mai larg al acţiunii, denumit *shin*, care înseamnă şi „adevărul" sau „principalul". Grupa *cer*, acţionînd în spaţiul din jurul sectorului *om*, uneori combinîndu-se cu acesta din urmă, alteori

luind o astfel de formă încît suplineşte puterea grupei *om*, e numită *soe* (adică cel care completează). Ramura *pămîntul* reprezintă natura, numită *tai* (corp). Cele trei elemente simbolice principale ale Ikebanei, *in*, *ioh*, *gin* constituie un lanţ de forţe.

Şcoala Ikenobo a practicat şi practică ikebana în cîteva mari forme.

1. *Forma* **Tatebana** *sau forma primitivă* de aranjament floral, cunoscută ca cea dintîi fază în evoluţia ikebanei. Aranjamentele acestei prime forme erau alcătuite numai din două linii principale:

a. *inima* (denumită *motoki*) şi

b. *iarbă adăugată* (denumită *shitakusa*).

2. *Forma* **Rikka.** În prima jumătate a secolului al XVII-lea, această formă era bine pusă la punct; dovada o fac numeroasele tablouri ce reprezintă aranjamentul *Rikka* executate de Ikenobo Senko, păstrate în diferite temple, la curtea imperială. Dintre toate şcolile, şcoala Ikenobo a practicat şi practică încă cel mai intens forma *Rikka*.

Forma *Rikka* se caracterizează prin talia înaltă a elementelor florale. O Rikka are circa 150 cm înălţime şi circa 120 cm lăţime. Pentru o compozi-

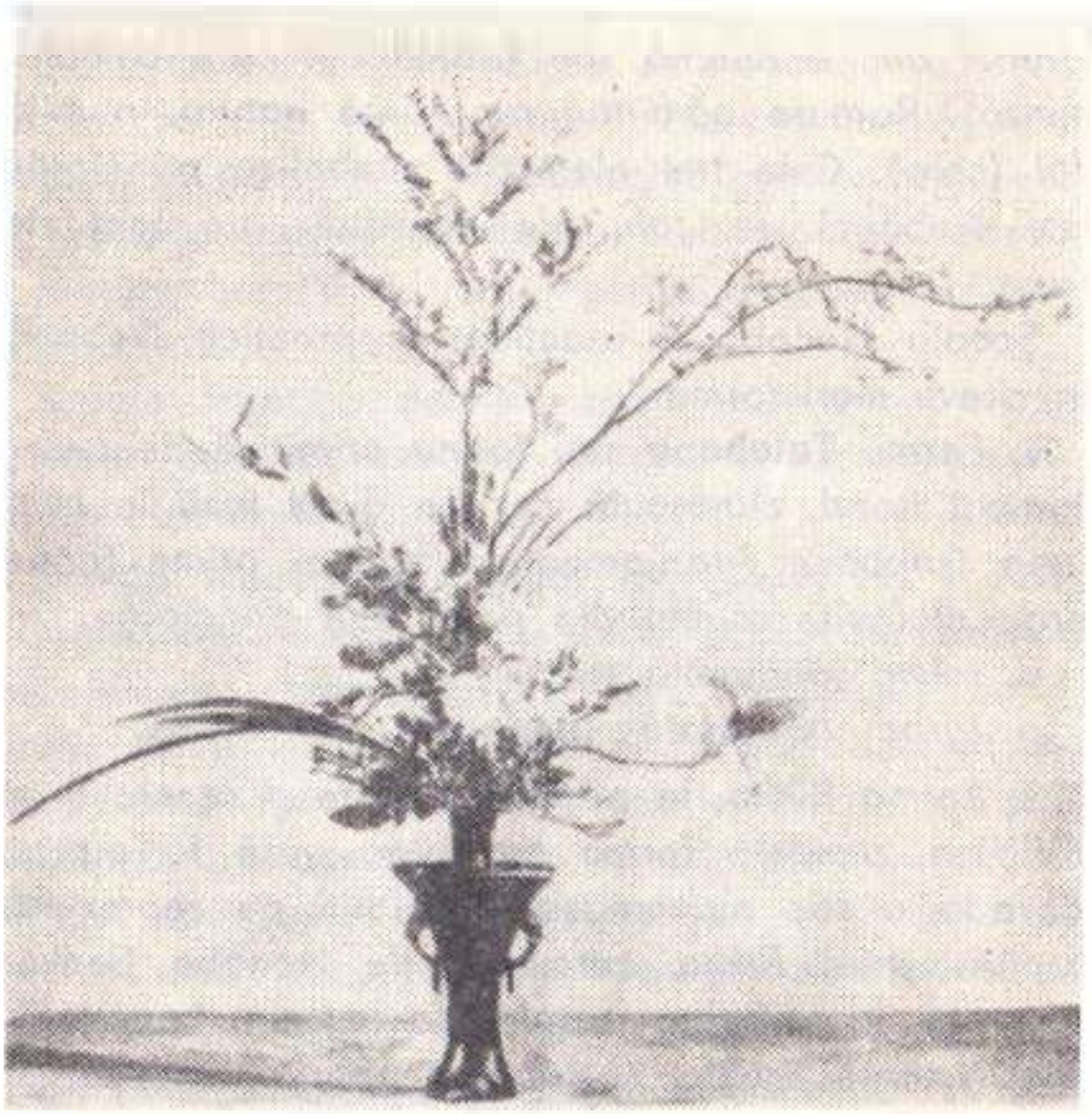

ţie se întrebuinţează mai multe specii de plante care trebuie să formeze un tot, în ciuda diferenţelor dintre ele.

Şcoala Ikenobo demonstrează astfel că se poate obţine o deplină armonie între diferite plante, condiţia fiind distribuirea lor echilibrată în vas.

Aranjamentele *Rikka* pot fi realizate în două stiluri:

a) *stilul Sugushin*, caracterizat de faptul că ramura principală *shin* se întinde drept în sus; fotografia anterioară reprezintă o ikebana Rikka stilul Sugushin care sugerează o atmosferă de toamnă la poalele unui munte.

b) *stilul Nokigin*, caracterizat de faptul că ramura principală *shin*, după ce o dată a deviat spre stînga sau spre dreapta, revine la centru, deviaţia lui *shin* putînd să apară *sus*, la *mijloc* sau *jos*.

Pentru formele *Rikka* se întrebuinţează vase adînci, cu gura largă.

În general, un aranjament în forma *Rikka* este compus din nouă ramuri principale, numite:

a) *shin* (partea principală, tulpina centrală);

b) *soe* (ajutorul);

c) *uke* (receptorul);

d) *nagashi* (curgătorul);

e) *hikae* (însoţitorul);

f) *mikoshi* (ceea ce se vede peste – sugerînd perspectiva);

g) *shooshin* (adevăratul centru);

h) *doh* (trunchiul);

i) *maeoki* (anteriorul – cea pusă în față).

Pentru exemplificare, a se privi aranjamentul nr. 11 de la pag. 95.

Aranjamentele *Rikka* fiind foarte complexe, compuse dintr-un număr mare de elemente, sînt potrivite pentru exprimarea peisajelor de scenă, pentru decoruri.

Pentru un aranjament *Rikka* se utilizează, de obicei, cum am mai spus, mai multe specii de plante. Există totuși șapte plante care pot forma, fiecare, singure, o Rikka: *pinul, cireșul, irisul, lotusul, crizantema, arțarul* și *narcisa galbenă.* Sigur că într-un astfel de aranjament se utilizează din aceeași plantă, exemplare aflate în diferite faze (boboci+frunze+flori deschise etc.), realizîndu-se astfel varietatea impusă de această formă. (Vezi fotografia alăturată, care reprezintă o Ikebana forma *Rikka* alcătuită doar din irișI).

O vreme, *Rikka* era cea mai răspîndită formă de aranjament, împodobind altarele templelor bu-

diste. După o perioadă de prosperitate, a căzut însă în manierism, iar la începutul secolului al XVIII-lea a devenit populară o altă formă.

3. *Forma* **Nageire,** formă caracterizată prin încercarea de a aranja florile într-un spirit mai realist, simplu, din elemente mai puţine, cum se găsesc ele în natură.

Această formă a fost practicată înainte de forma *Rikka,* aparînd împreună cu *Tatebana. Nageirebana* s-a dezvoltat însă mai ales în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, odată cu ascendenţa clasei comercianţilor. Pentru că *Rikka* era o formă rigidă, care ţinea seama de ceremonialul aristocratic, *Nageire* a devenit mai populară. Nageirebana a cunoscut diferite tipuri după cum elementele folosite erau *aruncate, îndoite, atîrnate, smulse.* În funcţie de forma şi poziţia vasului, se disting tipurile:

a) *Okihana* (ikebana întinsă); b) *Kakehana* (ikebana atîrnată pe perete); c) *Tsuribana* (ikebana suspendată în aer, în mijlocul camerei).

Aceste ultime trei tipuri se întîlnesc şi la alte forme de aranjament, nu numai la *Nageire.*

Tipul de aranjament se alegea în funcţie de locul unde urma să fie plasat aranjamentul, de scopul vizitei aşteptate, de genul evenimentului ce urma să se desfăşoare în încăperea respectivă.

Dintre diferitele tipuri de *Nageirebana*, o atenţie specială a atras-o *Tsuribana*, care folosea vase în formă de barcă. Aceste „corăbii" navigînd la ieşirea şi intrarea în porturi simbolizau dezvoltarea, fericirea, prosperitatea.

În general, forma *Nageire* se numeşte, în şcoala Ikenobo, *Chokutai* (citeşte ciocutai), adică vertical, şi se spune că poate exprima sublimul.

La începutul secolului al XVIII-lea, *Nageirebana* ajunsese să ocupe primul loc (înaintea formei *Rikka*) între formele ikebanei.

Din forma *Nageire*, la sfîrşitul secolului al XVIII-lea s-a dezvoltat o variantă denumită *Shoka*. Bazele ei au fost puse, după cum s-a mai arătat, de către Ikenobo Senjo.

4. *Forma* **Shoka.** Forma *Shoka* dă importanţă foarte mare mediului de viaţă al plantelor şi, în funcţie de acesta, le grupează în aranjament. Acest gen de *Nageirebana* acordă mai mult interes frumuseţii unui mănunchi de iarbă sau de crengi,

decît florilor. Planşa 2 color, reprezintă o ikebana tip *Kakehana;* forma Shoka, din lemn-ciinesc *(Spiraea)* şi roze într-un vas de bambus.

Forma *Shoka* încearcă să găsească expresia de bază a energiei, exprimînd încordarea voinţei. Tulpina, născută din pămînt, la marginea apei, se întinde în sus, desenînd o linie în formă de arc şi dînd astfel un răspuns delicat mediului.

Caracteristic pentru ikebanele cu forma *Shoka* este faptul că toate tulpinile sînt strînse la bază, dînd impresia că pornesc dintr-un singur trunchi — mănunchi —, indiferent dacă vaza e largă sau strimtă.

În aranjamentele *Shoka* se întrebuinţează de la trei pînă la nouă tulpini pentru cele trei linii principale. Astfel: cînd sînt trei tulpini, atunci una e desemnată a fi *shin*, alta *soe*, alta *tai;* cînd sînt cinci ramuri, două sînt *shin*, alte două *tai*, iar una este *soe;* cînd sînt şapte, trei se folosesc pentru *shin*, două pentru *soe*, două pentru *tai;* cînd sînt nouă, cîte trei pentru *shin*, trei pentru *soe*, trei pentru *tai*.

Aranjamentele *Shoka* în cadrul şcolii Ikenobo pot fi realizate în trei stiluri:

a) stilul *rigid*, numit *Shin* (adevărat sau tipic)

b) stilul *blind*, numit *Gyo* (semitipic)

c) stilul *liber*, numit *So* (stilul transformat).

Fotografia alăturată înfăţişează o ikebana *Shoka* in *stil blind* alcătuită din afin *(Vaccinium)* şi crizanteme, care reprezintă o atmosferă de toamnă.

Planşa 3 color înfăţişează o ikebana *Shoka* în stil *rigid*, alcătuită din 2 soiuri de crizanteme, cu flori mari şi cu flori mici, într-un vas de plumb.

În ceea ce priveşte principiile fundamentale, care stau la baza creării lor, aranjamentele *Shoka* nu se deosebesc de cele *Rikka*, doar că acestea din urmă au talia mult mai înaltă.

5. *Forma* **Moribana.** La începutul secolului nostru, forma *Nageire*, primitivă, dar avînd o vitalitate deosebită, a început să atragă atenţia din nou; a suferit unele transformări şi astfel s-a născut o formă modificată de *Nageire*, numită *Nageire-Moribana* sau simplu *Moribana*, care corespunde locuinţelor actuale şi care foloseşte şi materiale vegetale noi obţinute de horticultura modernă. Ea nu diferă substanţial de *Nageire*. Această formă a fost practicată la început de ikebaniştii din şcoala Ohara şi respinsă de tradiţionalişti. Dar

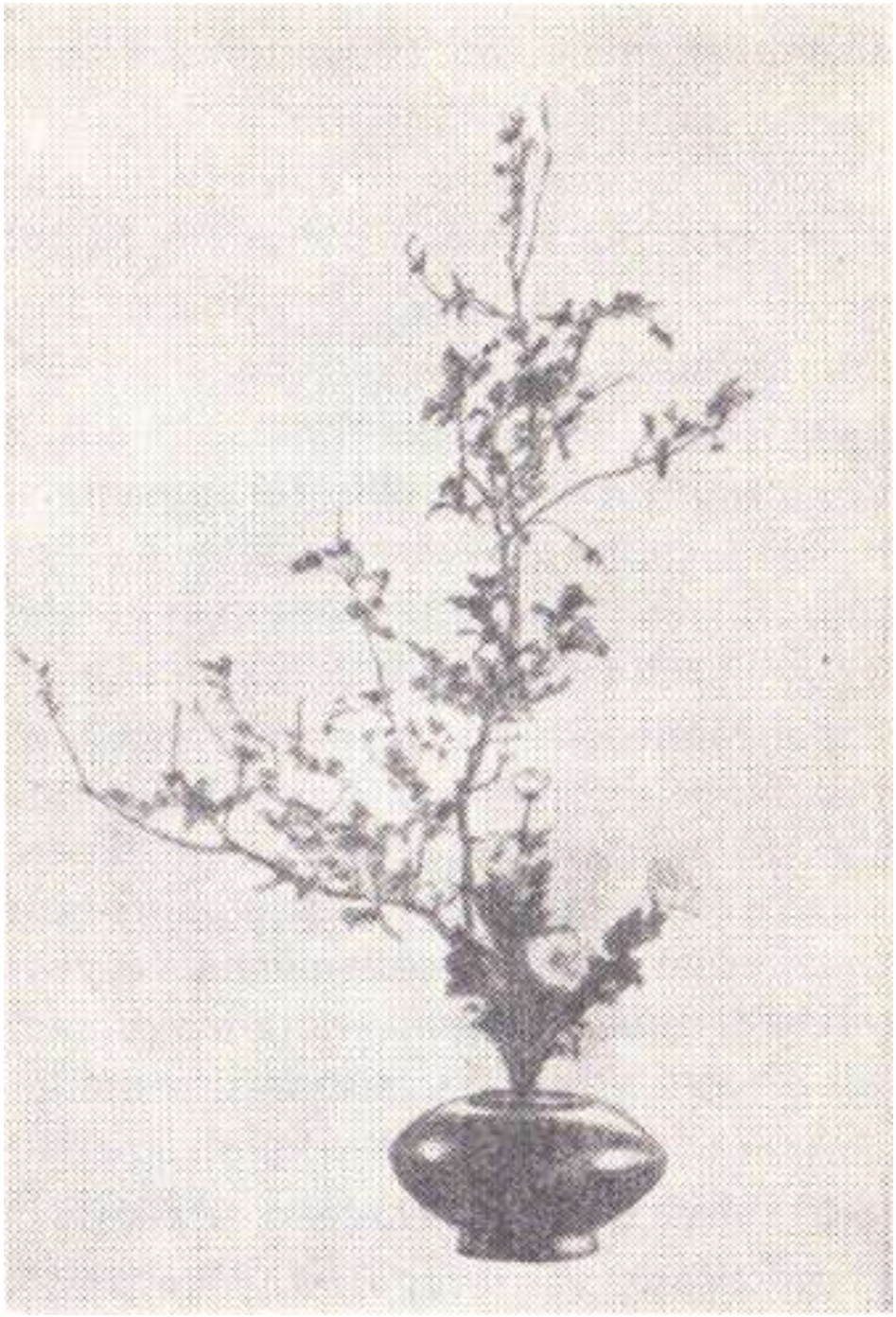

Imediat ea a cîştigat teren, fiind adoptată şi de şcolile Ikenobo şi Sogetsu.

Pentru aranjamentele *Moribana*, se utilizează totdeauna vase largi, joase şi suporturi pentru fixarea plantelor, în timp ce pentru aranjamentele *Nageire* nu se folosesc suporturi de loc, iar vasele sînt înalte, cu gura strîmtă.

6. **Ikebana formativă.** Această formă nouă de ikebana s-a dezvoltat după cel de-al doilea război mondial, paralel cu creşterea schimburilor culturale între Japonia şi alte ţări. În vreme ce ikebana din timpurile vechi reprezenta sentimentul aranjatorului indirect, prin natura plantelor, Ikenobo a introdus în ikebana actuală tendinţa spre exprimarea directă a sentimentelor aranjatorului, prin însuşi modul de aranjare a plantelor. Aceasta a dus la dezvoltarea caracterului pictural şi sculptural al ikebanei mai mult ca oricînd. Fotografia următoare înfăţişează o ikebana formativă alcătuită din 2 flori de *Calla* şi pipirig în vas în formă de compotieră din cobalt albastru.

În şcoala Ikenobo, se mai practică şi variante ale celor şase forme de aranjament, cum ar fi cele pentru diferite ocazii: sărbători, ceremonii anuale etc.

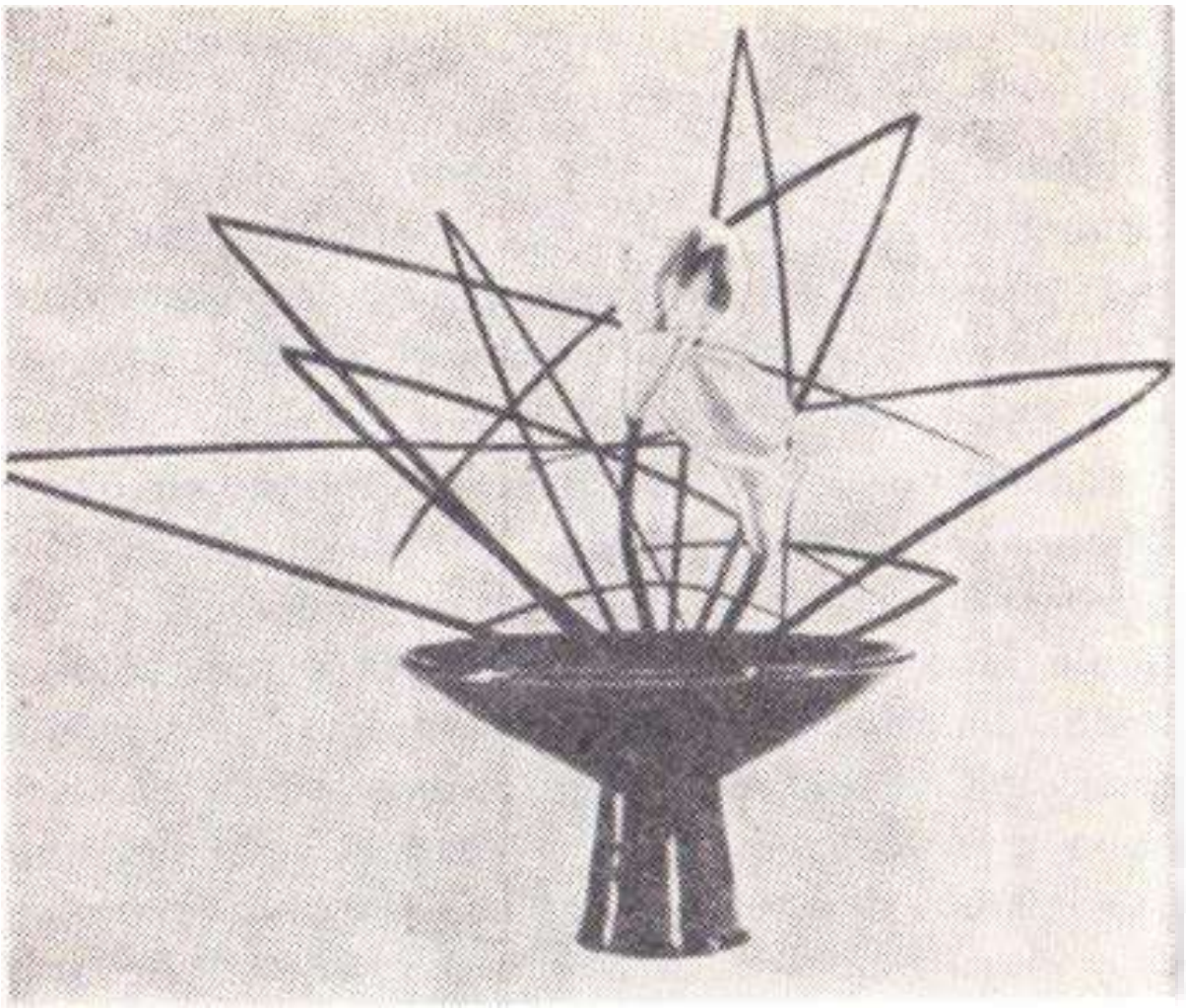

ȘCOALA SOGETSU

Școala Sogetsu s-a conturat într-o perioadă în care ikebana se găsea în impas. Obiectivul originar al acestei îndeletniciri fusese uitat și aranjarea florilor începuse să fie considerată ca inutilă.

Dar in anul 1925, Sofu Teshigahara pune bazele unei noi şcoli pentru aranjamentul floral: şcoala Sogetsu.

Această şcoală va relansa ikebana şi îi va asigura mai departe forţa necesară unei permanente dezvoltări. Ea preconizează crearea în permanenţă a unor noi stiluri pentru a susţine progresul ikebanei.

Astăzi şcoala Sogetsu are o mulţime de adepţi, posedă un centru la Tokio, în Aoiama, şi filiale în multe oraşe din lume.

Caracteristica principală a şcolii Sogetsu constă în aceea că, deşi se conformează ikebanei tradiţionale, dă mult mai multă libertate de expresie aranjatorului.

O altă trăsătură a şcolii Sogetsu constă în frumuseţea liniei, pentru care este, de altfel, vestită. În aranjamentele şcolii Sogetsu, florile, ramurile, frunzele trebuie să fie dispuse în aşa fel încit linia lor să impresioneze din orice unghi ar fi privită.

Şcoala Sogetsu nu întrebuinţează întotdeauna vase.

Aranjarea florilor în această şcoală este orientată în două direcţii: redarea înfăţişării naturale

a plantelor, subiectivismul aranjatorului fiind estompat; o alta în care subiectivismul aranjatorului este proeminent exprimat, în timp ce elementul natural are o importanţă minoră.

Şcoala Sogetsu susţine că aranjamentele cele mai frumoase se pot obţine prin întrebuinţarea unei singure specii de plante. Totuşi, şcoala Sogetsu practică frecvent metoda combinării a două–trei specii.

Aranjamentele florale au, în general, înălţimea de peste 90 cm, dar volumul lor variază mult, de la dimensiuni miniaturale (le poate ţine un om într-o mînă), pînă la mari ikebane, pentru care este nevoie de cîţiva oameni spre a fi deplasate (3–4 metri).

La obţinerea aranjamentelor florale se întrebuinţează în mod obişnuit plante proaspete, dar uneori, Sogetsu foloseşte şi ierburi ofilite, rădăcini moarte, crengi uscate. La început, au fost obiecţii privind întrebuinţarea de materiale uscate, dar, treptat, s-a acceptat ideea că frumuseţea există nu numai în plantele proaspete.

În şcoala Sogetsu se practică două din formele fundamentale de ikebana:

1. *Forma Moribana* (introdusă de o altă şcoală, Ohara);

2. *Forma Nageire.*

1. Ikebana forma **Moribana** se caracterizează, ca şi în şcoala Ikenobo, prin întrebuinţarea vaselor plate, cu gură largă, sistem bazin. Pentru fixarea materialului vegetal în aceste vase, se întrebuinţează suporturi numite chenzan.

În şcoala Sogetsu, aranjamentele *Moribana* sînt realizate în două mari stiluri:

a) fundamental drept;

b) fundamental înclinat.

În aranjamentele în stil fundamental drept, tulpina principală, *shin,* este fixată perpendicular, lar cea secundară, *soe,* înclinată.

În stilul fundamental înclinat, tulpina principală este înclinată, dar cea secundară este perpendiculară. În ambele cazuri, poziţia tulpinii terţiare *(hikae)* este aceeaşi, pe o direcţie opusă, încercînd o echilibrare a celorlalte două.

2. În această şcoală, forma **Nageire** s-a dezvoltat, cronologic, după *Moribana* şi din ea. Se caracterizează prin utilizarea vaselor înalte, drepte, adînci. Datorită construcţiei vasului, nu se întrebuinţează

suport pentru flori. Ca tehnică, *Nageire* este puţin mai dificilă, mai complexă decît *Moribana.*

În afară de aceste două forme fundamentale, în şcoala Sogetsu se practică şi alte forme speciale. Astfel:

Forma sculpturală pentru care nu se întrebuinţează nici un fel de vas, realizînd în gen de „sculpturi din flori".

O altă formă specială de ikebana practicată în şcoala Sogetsu este *forma liberă.* Aceasta se recomandă cînd aranjamentul urmează a fi văzut din toate direcţiile. Ramurile trebuie aranjate cu grijă în aşa fel ca nici una să nu împiedice vederea vreunei porţiuni a aranjamentului.

Fotografia alăturată reprezintă un astfel de aranjament intitulat „Fîntînă" şi alcătuit din guraleului, narcisă galbenă şi *Asparagus cochinchinensis,* aranjate într-un vas plat colorat în albastru-deschis.

Altă formă este cea *combinată,* rezultatul unei fuziuni între cele două forme fundamentale, *Moribana* şi *Nageire.*

Aranjamentul mobil aparţine, de asemenea, formelor speciale; el încearcă să redea mişcarea ele-

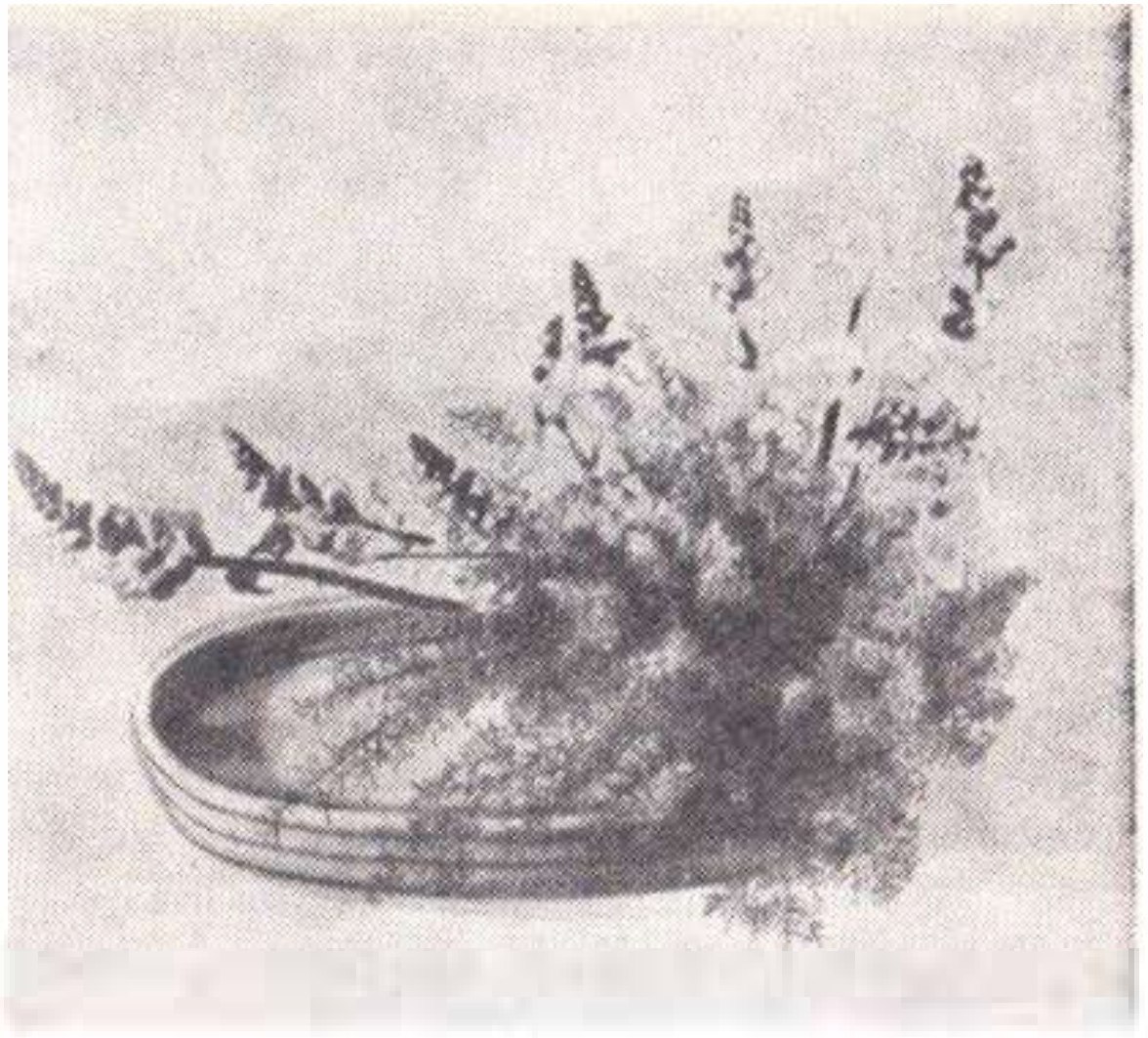

mentelor vegetale. Efectul mobilității este obținut prin atîrnarea ierburilor uscate, a frunzelor, fructelor, cioturilor uscate, ramurilor.

Altă formă, *aranjamentul floral în relief*, o ikebana atîrnată pe perete, poate fi considerată un gen de pictură. Florile se fixează în rame, iar

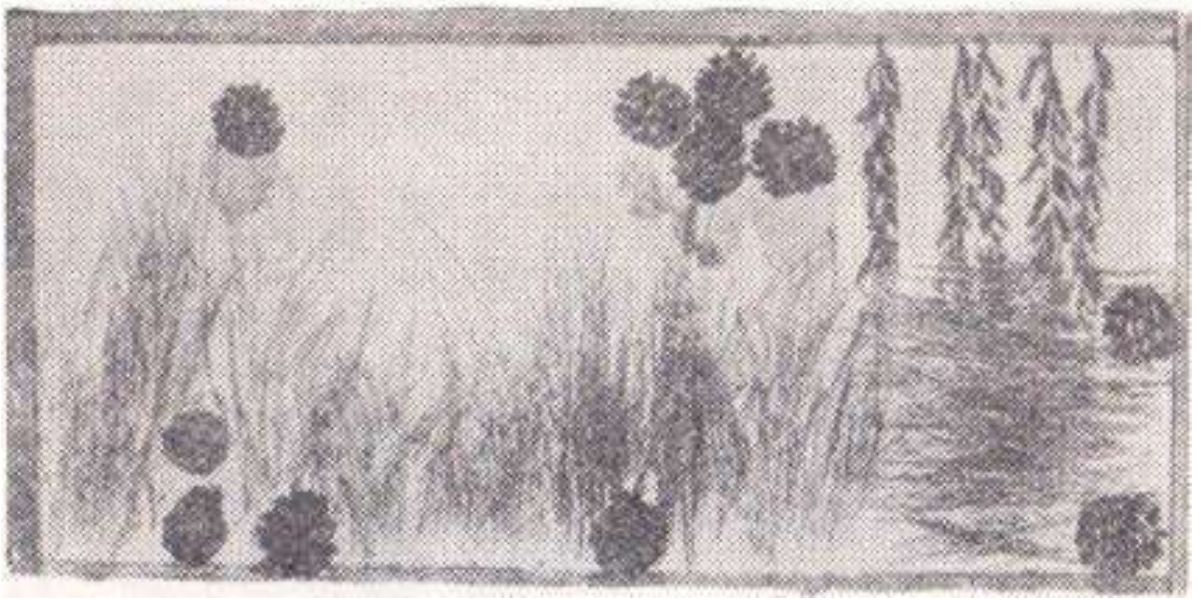

pentru a le fixa și aranja se întrebuințează panglicuțe de celofan.

Fotografia alăturată reprezintă un astfel de aranjament în ramă, denumit „Casa", compus din conuri de pin uscate și diferite frunze uscate.

Încă o formă specială de aranjamente este cea pentru *ocazii festive* (ex: Anul nou) realizate din plante și podoabe artificiale, globuri de sticlă etc.

O altă formă este cea *miniaturală*. Sînt folosite aici ca elemente pentru crearea unui aranjament materiale care de obicei sînt neglijate. De exemplu, o pietricică, un fir de iarbă, o singură petală etc.

Formele acestea speciale ale ikebanei sînt toate variante ale celor două forme fundamentale *Mo-*

ribana şi *Nageire*. Dintre acestea două, forma *Moribana*, stilul fundamental drept, este de fapt, în şcoala Sogetsu, baza pentru toate celelalte forme de aranjament.

Şcoala Sogetsu împarte materialul vegetal necesar executării unei ikebane în două categorii: a) *tulpini principale*, care formează centrul aranjamentului şi b) *tulpini subordonate*, care sînt complementare.

Tulpinile principale sînt în număr de trei şi fiecare din ele are un nume. Acestea sînt:

– *shin* – tulpina cea mai importantă şi cea mai lungă;

– soe – mai scurtă decît prima;

– *hikae* – tulpina cea mai scurtă.

Pe lîngă cele trei tulpini principale, se mai adaugă una sau mai multe tulpini subordonate, pentru finisarea aranjamentului.

Aceste trei tulpini principale mai sînt denumite şi *tulpini primare*. *Shin* este, în acest caz, numită tulpina primară principală, soe tulpina primară secundară, *hikae* tulpina primară terţiară.

Şcoala Sogetsu acordă o mare atenţie liniei, precum şi efectului spiritual. Aranjamentele sînt

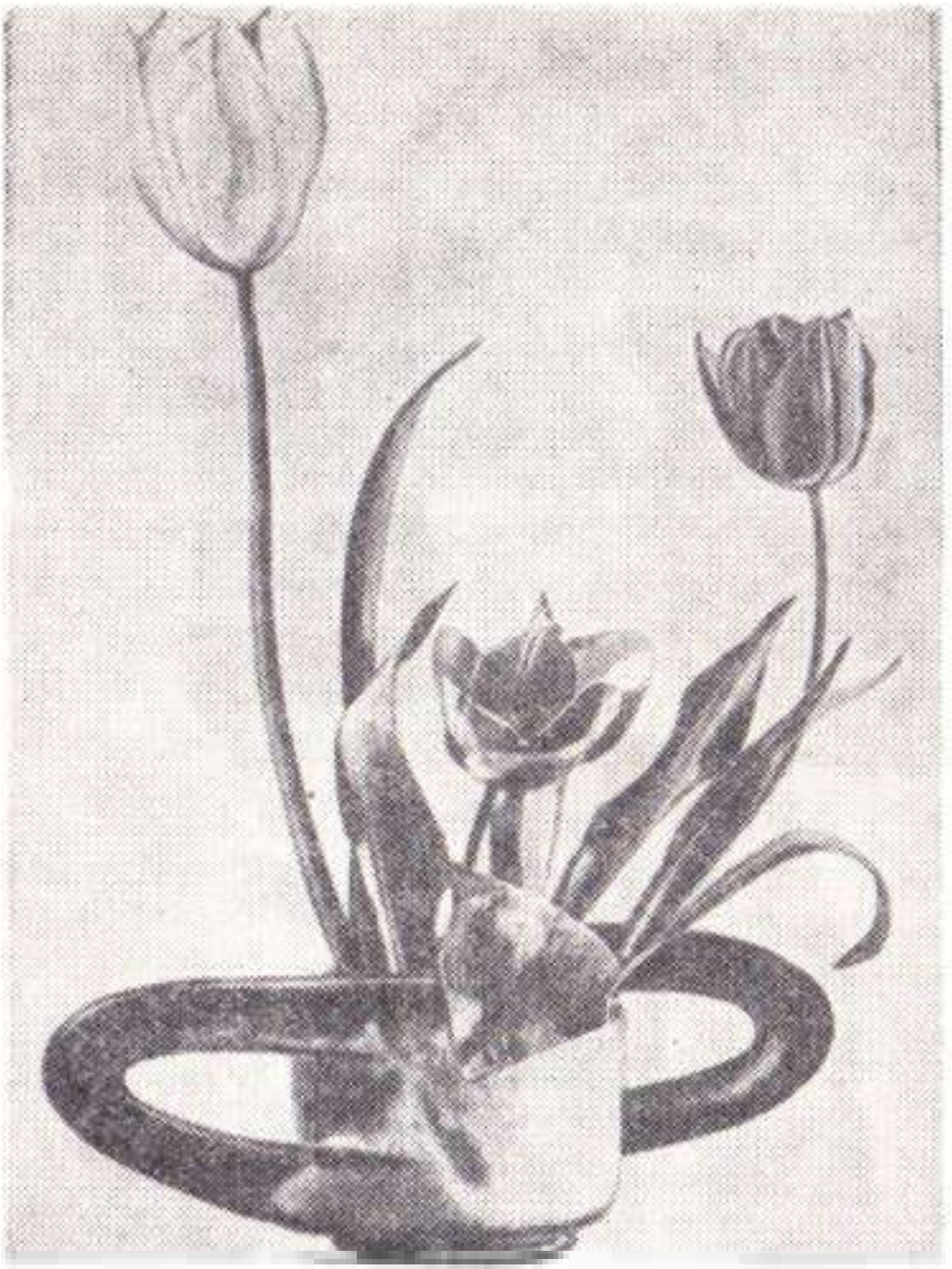

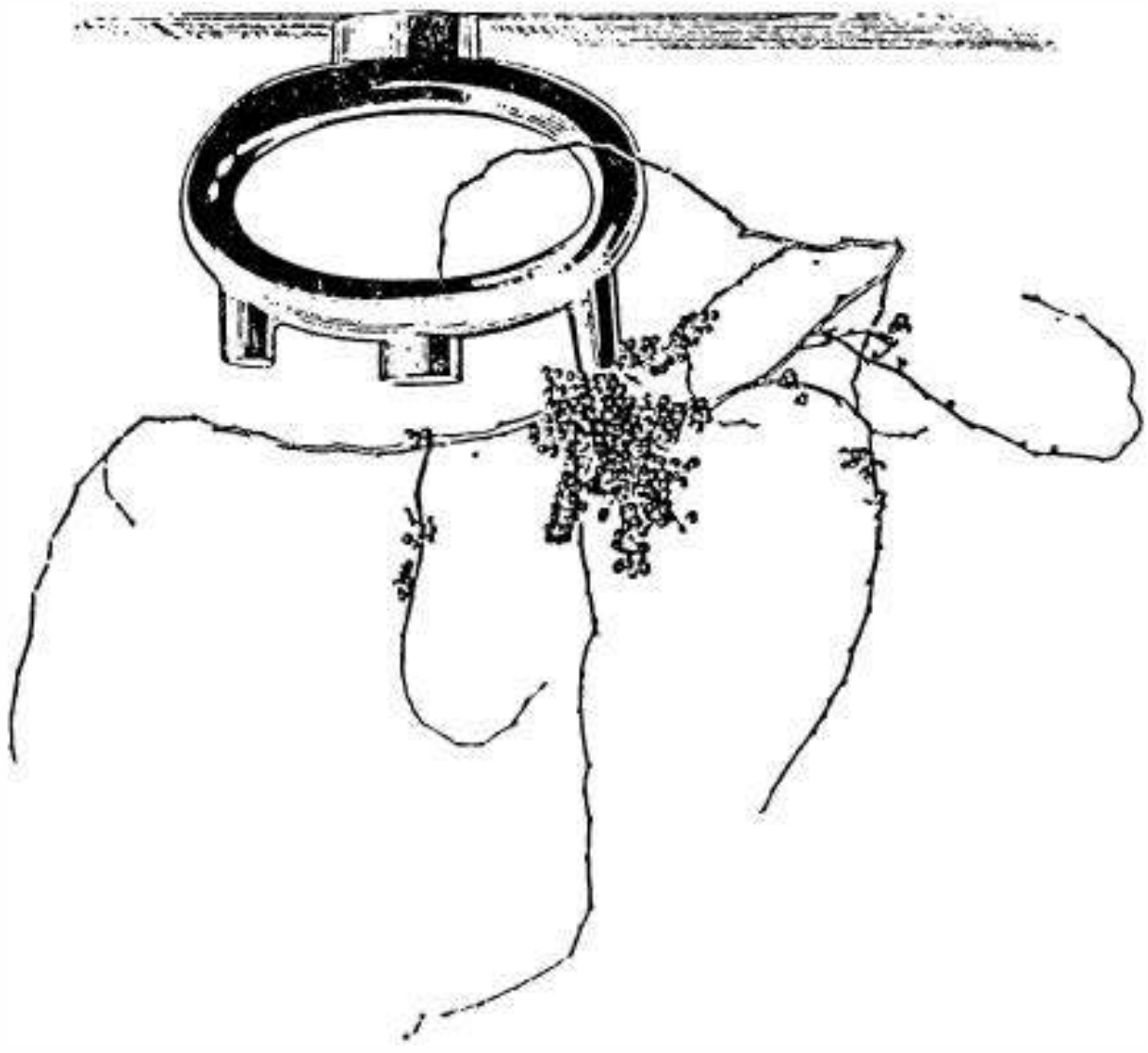

foarte inteligent şi sugestiv denumite, ceea ce lărgeşte posibilitatea de înţelegere a sensului fiecărui aranjament.

Ilustraţiile alăturate sînt reprezentative. Prima înfăţişează o ikebana denumită „Copii", realizată din trei lujere de lalele în culori armonizate, cîteva frunze graţios plasate şi un vas cu o formă deosebit de potrivită, colorat în verde. Aranjamentul îşi conduce privitorul în sfere elevate de trăire spirituală. Cea de a doua reprezintă un aranjament intitulat „Melodia unui flaut". Aranjamentul este alcătuit din două feluri de plante: un gutui japonez şi o *Nandina berries*. Plantele sînt elegant ondulate, armonizîndu-se cu vasul şi sugerînd cu deosebită claritate modulaţiile glasului de flaut.

ŞCOALA OHARA

La începutul secolului al XIX-lea s-au importat în Japonia flori cu un colorit bogat şi intens, pe care publicul larg le-a acceptat cu plăcere, dar ikebaniştii le-au respins ca nepotrivite pentru aranjamentele florale.

Unșin Ohara, dintr-o faimoasă familie de meșteri olari, care se ocupase de ikebana doar ca amator, le dă o mai mare atenție și alcătuiește aranjamente din noile flori. Dîndu-și seama că stilul clasic nu se potrivește cromatismului abundent și tare, adus de noile venite, a început să folosească vase largi, joase, care permiteau un aranjament mai puțin formalist. Aceste ikebane au evoluat foarte repede spre redarea fidelă a unui colț de natură.

Astfel, la începutul secolului nostru, Unșin Ohara, îndepărtîndu-se de școala Ikenobo, pune bazele unei noi școli și, o dată cu aceasta, bazele unei noi forme de aranjament: *Moribana* (*moru*=a îngrămădi).

La început, *Moribana* a fost respinsă de tradiționaliști, dar publicul a acceptat-o și îndrăgit-o repede. Apoi, un alt maestru, Koun Ohara, a stabilit cîteva aranjamente tipice pentru acest stil, a fixat poziția florilor și dimensiunile potrivite pentru elementele florale. Acest continuator al școlii Ohara a deschis un institut destinat femeilor pentru însușirea ikebanei, a organizat expoziții etc.

La Tokio funcționează un mare centru al școlii Ohara, iar pe muntele Rokko din orașul Kobe a

fost înălţat un monument în memoria primului maestru Ohara.

Pentru şcoala Ohara sînt caracteristice, în general, aranjamentele care reproduc un peisaj natural, deşi ele nu ocupă o suprafaţă mare.

Tipic şi tradiţional pentru şcoala Ohara este aranjamentul reprezentînd un peisaj într-un vas mic, jos, fiind, în principal, format din rămurele de cireş înflorit şi din flori de sezon. Impresia de vastitate este dată de ramurile de cireş cu flori albe, care privite de la distanţă par un cireş înflorit ce domină plantele care cresc în umbra lui (vezi ilustraţia alăturată).

În general, la alcătuirea unei ikebane aranjatorii tradiţionalişti se feresc de a combina flori specific japoneze (ex. *Iris*) cu una de provenienţă occidentală (ex. *Caladium*). Şcoala Ohara, însă, combină deseori şi asemenea elemente.

Şcoala Ohara consideră ca fiind de bază două forme de aranjament, întîlnite şi la celelalte şcoli.

1. *Forma* **Moribana.** Aranjamentele se execută în forme plate; se utilizează suporturi: chenzan, shipo etc.

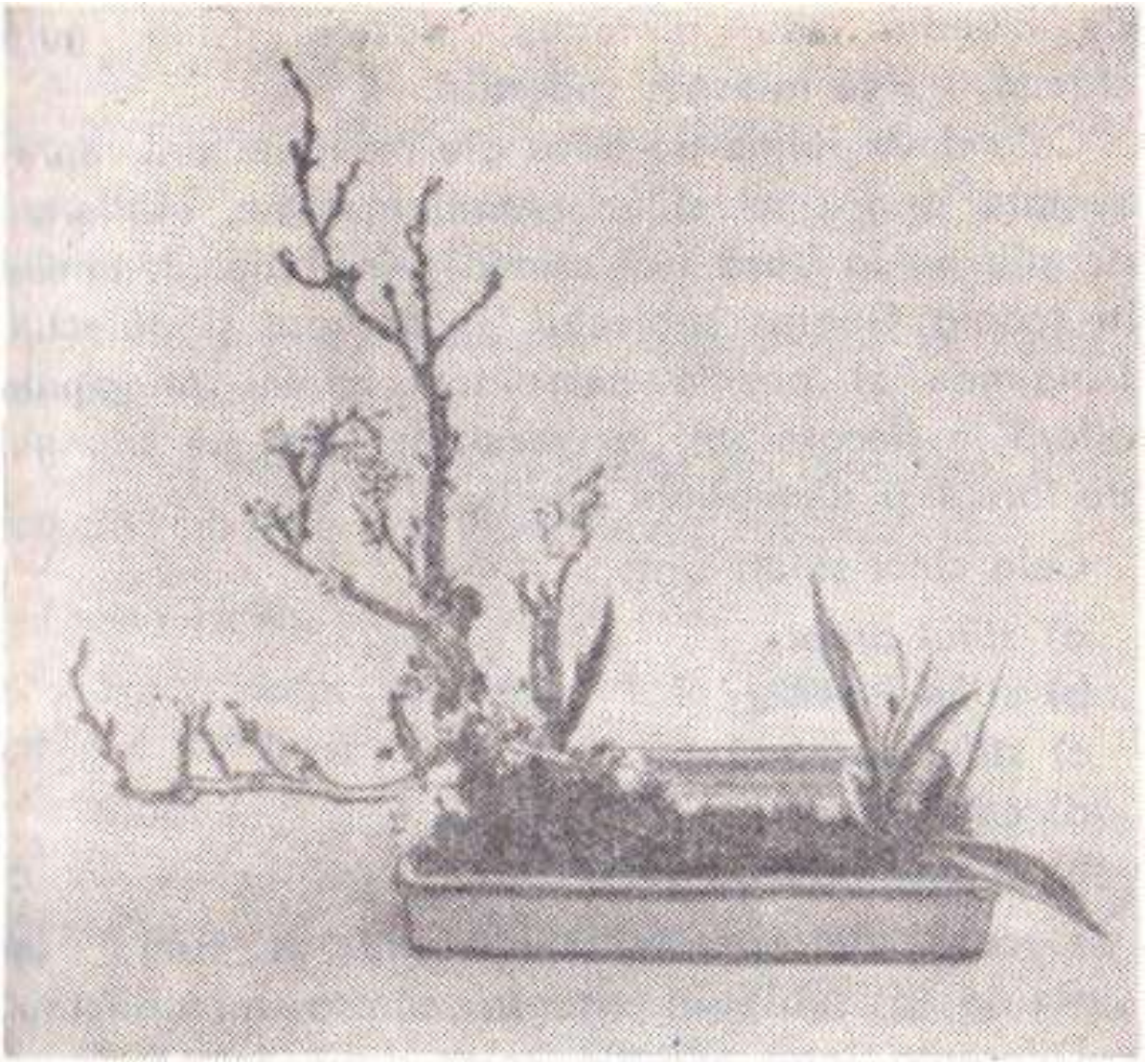

2. *Forma* **Heika (Nageire).** În general, elementele care alcătuiesc aranjamentul *Heika* sînt plasate în mod asemănător celor din aranjamentele forma *Moribana*, dar vasele folosite sînt înalte, în formă

de cilindru sau piriforme. Vasele avînd gura strîmtă, nu se folosesc suporturi.

Cele două forme de bază ale ikebanei sînt reprezentate prin cinci stiluri. Aranjamentele, indiferent de stil, au la bază trei ramuri principale, denumite în şcoala Ohara: *subiectul*, *secundarul* şi *obiectul*. Lungimea şi poziţia celor trei tulpini principale diferă în fiecare stil, iar rezultatul este un triunghi de formă şi dimensiuni diferite.

Cele cinci stiluri sînt:

a) *stilul drept;*
b) *stilul înclinat;*
c) *stilul cascadă;*
d) *stilul ceresc;*
e) *stilul contrastant.*

Fiecare din aceste stiluri au la rîndul lor variante şi substiluri asupra cărora nu insistăm.

Diferenţa între stilurile celor două forme apare la poziţia tulpinilor principale şi, în primul rînd, la poziţia subiectului. Astfel:

Forma **Moribana**

– *Stilul drept:* subiectul este plasat perpendicular, în stînga, în spate;

– *Stilul inclinat:* subiectul înclinat 45° spre stînga, 70° spre față, deci plasat în față, stînga;

– *Stilul cascadă:* subiectul în stînga și în față, are o înclinație de 120° în jos, de la orizontală;

– *Stilul ceresc:* subiectul este plasat la centrul vasului, perpendicular;

– *Stilul contrastant:* subiectul stă în centru, înclinat 30° în față și atinge dunga vasului.

Forma **Heika**

– *Stilul drept:* subiectul este plasat în stînga, înclinat 20° în față;

– *Stilul înclinat:* subiectul, lung de mai mult de două ori înălțimea vazei, este înclinat 50° înainte și 45° spre stînga, deci plasat în stînga, în față;

– *Stilul cascadă:* subiectul este în stînga și în colțul din față, înclinat 130° în jos.

– *Stilul ceresc:* subiectul este în centru, înclinat 10° spre față;

– *Stilul contrastant:* subiectul este înclinat puțin în față fără a atinge dunga vasului.

Școala Ohara utilizează în aranjamentul floral cinci metode. După ce ikebanistul s-a decis asupra

stilului, urmează să-şi aleagă una din cele cinci metode, în funcţie de ce doreşte să sublinieze: culoarea, linia sau volumul.

Metodele şcolii Ohara sînt:

a) metoda naturală;
b) metoda schemă-culoare;
c) metoda efectul masei;
d) metoda schemă-linie;
e) metoda abstractă.

a) *Metoda naturală* constă în „prezentarea naturii aşa cum este". Ideea de bază la începutul fiecărei forme de ikebana a fost de a se prezenta viaţa plantelor, aşa cum este ea în fiecare sezon şi de a exprima dragostea de natură prin introducerea unui fragment din frumuseţea naturii în cadrul atît de limitat al unei vaze.

Pentru ca această creaţie să poată să redea viaţa şi mişcarea pe care o are planta în natură pentru a nu recrea un moment static, mort, este necesară o cunoaştere a frumuseţii fiecărui aspect din natură, cunoaştere care poate fi obţinută numai printr-o observaţie zilnică a naturii.

b) *Metoda schemă-culoare* (a sublinierii culorii) are ca scop obţinerea efectelor estetice prin com-

binarea culorilor care se armonizează, contrastează sau sînt complementare. În favoarea culorii se neglijează într-o anumită măsură alte elemente, dar niciodată exagerat, cu orice preţ. Dimensiunile sau cantitatea sînt în aşa fel folosite încît să evidenţieze o culoare sau alta.

c) *Metoda efectul masei.* Se consideră că o cantitate mai mare de flori produce o impresie mai puternică.

În aranjamente, masa se realizează prin legarea în grupuri a materialului vegetal înainte de aranjare (nu se adaugă succesiv cîte o tulpină).

d) *Metoda liniei (schemă-linie).* Se utilizează toate liniile şi spaţiile din jurul lor. Aceasta este una din metodele prin care se evidenţiază confluenţa dintre pictură şi ikebana. Ikebana modernă foloseşte cuceririle picturii abstracte.

e) *Metoda abstractă.* Se caracterizează prin faptul că utilizează şi alte materiale decît cel vegetal, plantele şi florile fiind înlocuite aici cu: pietre, sticlă, ghips, fier. Înlocuirea plantelor cu alte materiale nu este de fapt o cucerire modernă; în vechea şi clasica formă *Rikka* se întrebuinţau uneori pietre şi nisip.

Folosirea acestei metode este însă mai dificilă, deoarece ea pretinde din partea ikebanistului un ochi ascuţit şi foarte mult simţ artistic.

Dintre aceste cinci metode, primele două reprezintă *tendinţa realistă*, de a reda natura cît mai fidel, care la început, în şcoala Ohara, s-a manifestat în toate formele şi stilurile. Ultimele trei metode aparţin tendinţei *arealiste*. Această tendinţă se manifestă prin neglijarea formei pe care o au materialele în natură, forme care apar uneori în aranjament altfel decît în natură.

În afară de aceste trei şcoli, în Japonia mai funcţionează şi altele, ca de exemplu, şcoala Kyofu, Koryû, Sekiso. Aceasta din urmă pune accent îndeosebi pe întrebuinţarea pietrei.

Indiferent de şcolile cărora aparţin, aranjamentele florale sînt o mărturie a delicateţei spirituale şi a gustului rafinat al unui popor pentru care ikebana înseamnă o veritabilă artă.

TEHNICA ARANJĂRII

Pentru ca aranjatorul să poată să-şi concentreze atenţia necesară obţinerii unei ikebane reuşite, el trebuie să-şi aleagă un loc liniştit, luminos şi suficient de spaţios, în care să-şi desfăşoare această activitate nederanjat. Ikebanistul îşi va plasa toate ustensilele necesare pe un platou larg, confecţio-

* În vederea obţinerii unor rezultate sigure în aranjarea florilor este absolut necesară studierea insistentă a capitolului „Aranjamente propuse pentru ikebaniştii români", capitol în care se descrie amănunţit tehnica realizării unui număr de 40 de aranjamente. Capitolul de faţă conţine considerente generale asupra tuturor metodelor de lucru utilizate de japonezi.

nat din lemn sau tablă, avînd marginea ridicată, pentru a împiedica scurgerea apei sau căderea unor resturi.

Înainte de începerea aranjamentului floral, ustensilele se plasează puţin în dreapta, iar vaza şi florile în stînga şi în faţă, la aproximativ 60 cm de persoana care lucrează.

Distanţa dintre meşter şi opera sa trebuie să fie mai mare, la fel ca dintre pictor şi pînză, pentru perspectivă, deşi aranjarea propriu-zisă este mai comodă atunci cînd distanţa este mică. Vaza este bine să fie situată puţin mai sus de nivelul ochilor, pentru ca la terminarea aranjamentului efectul obţinut să nu fie altul decît cel scontat, privind în timpul lucrului florile de sus în jos. Desigur, unghiul de privire se schimbă la ikebanele ce urmează să fie atîrnate.

FACTORII ESENŢIALI ÎN ALEGEREA MATERIALELOR ŞI A STILULUI DE ARANJARE

Înainte de a începe lucrul, ikebanistul trebuie să studieze cu mare atenţie o seamă de elemente,

care, luate în parte, sînt fără mare importanţă, dar care, în ansamblu, pot decide reuşita unui aranjament. Pentru realizarea unei armonii, trebuie să se ţină seama de: *poziţia privitorului*, de unghiul său de vedere; de *mărimea* şi *culoarea camerei* în care va fi expusă ikebana.

O ikebana trebuie concepută astfel ca întreaga ambianţă să participe la impunerea estetică a aranjamentului. Se va evita repetarea unei teme prezente într-un tablou, spre exemplu, plasarea unei ikebana lîngă o pictură reprezentînd flori.

Aranjamentul se creează în funcţie de locul expunerii lui. În general, ikebanele au o singură faţă, dar (depinzînd de amplasament) pot exista şi excepţii. Locul de plasare condiţionează şi dimensiunile aranjamentului (spre exemplu, o ikebana pentru un hol mare trebuie să aibă mai multă forţă şi vigoare).

De asemenea, se are în vedere *scopul*, *ocazia* pentru care se realizează ikebana respectivă şi, *în funcţie de aceasta, se alege tipul de aranjament* (de exemplu, la ocazii fericite — mutarea într-o casă nouă, căsătorie etc. —, se alege un tip de aranjament *atîrnat*, *Kakehana*) şi *elementele*

florale care urmează a fi întrebuinţate. Astfel:

– Pentru sărbătorirea noului an se aranjează crizanteme şi pini albi în vaze albe; sau pini şi trandafiri.

– Sărbătoarea (festivalul) fetelor (păpuşilor) este întîmpinată cu ikebana din flori de piersic, ramuri mlădioase de salcie şi camelii (rumenul florii de piersic reprezentînd atît de fidel frăgezimea obrajilor de fată).

– La ceremonia căsătoriei sînt prezenţi în aranjament întotdeauna doi pini, pinul fiind considerat un arbore de bun augur.

– La sărbătoarea băieţilor se execută aranjamente din flori de iris, culoarea albastră a acestora simbolizînd curajul bărbătesc.

Se ţine seama apoi de sezon. Astfel, *primăvara*, aranjamentul va fi bogat, avînd curbe viguroase; *vara*, se vor executa aranjamente stufoase şi luxuriante; *toamna*, aranjamente mai sărace şi desfrunzite; *iarna*, aranjamente neutre, monotone, fără strălucire.

Semnificaţia unui aranjament alcătuit cu plante din acelaşi sezon şi care cresc în aceleaşi locuri este intimitatea.

Pentru aranjamentele alcătuite din două plante diferite, se ţine seama de criteriul că, dintre cele trei elemente care caracterizează plantele – culoarea, forma şi specia –, două trebuie să fie diferite. Cînd plantele au aceeaşi formă, e necesar să difere culoarea şi specia.

Se studiază foarte atent materialele vegetale pentru a vedea cărei forme sau stil s-ar potrivi mai bine. Întotdeauna, diferite genuri de plante sînt potrivite pentru anumite stiluri de ikebana (plantele cu tulpina volubilă sînt foarte potrivite pentru aranjamentele de tip *Kakehana;* cele cu tulpini tari, rigide sînt adecvate formelor *Shoka, Rikka*). Se ia fiecare tulpină în mînă şi se observă cu grijă. În funcţie de caracteristicile ei naturale, ikebanistul hotărăşte sensul, conţinutul, ideea lucrării.

Se trece apoi la *alegerea vasului* în care se va executa ikebana, vaza fiind o parte esenţială a întregii opere. Forma, culoarea şi dimensiunile (suprafaţa, adîncimea) vazei trebuie selecţionate cu mare atenţie, în deplină concordanţă cu toate celelalte caracteristici ale aranjamentului.

În executarea oricărui aranjament, se urmăreşte realizarea unui echilibru; vaza este factorul care

determină unghiurile, dimensiunile ramurilor (în funcţie de mărimea vazei se stabileşte lungimea tulpinii principale, *shin*). Proporţia dintre elementele care participă la realizarea unei ikebana este determinată de stilul şi forma aranjamentului respectiv. Alegerea stilului se va face ţinînd seama de vază.

Vasul, de altfel, este un element caracteristic pentru fiecare stil: în aranjamentele *Moribana*, indiferent de şcoală, se folosesc vaze deschise, cu diametrul gurii 30–37 cm, puţin adînci; pentru forma *Rikka* şi *Shoka* se utilizează vase adînci, înalte, cu gura largă, iar pentru forma *Nageire* vazele sînt înalte, cu gura strîmtă.

Plantele care cresc drept în sus, se plasează în vaze înalte şi în aşa fel încît tijele să depăşească vasul cel puţin cu lungimea normală a unei tulpini la specia respectivă.

Plantele care îşi extind ramurile în părţi se aranjează în vaze scurte şi late.

La aranjarea plantelor de apă, se întrebuinţează vaze largi, sistem bazin, pline cu apă.

Vazele pot fi confecţionate din cele mai variate materiale: sticlă, marmură, ceramică, metal, lemn, piatră etc., şi de diferite culori. Pot prezenta unele

ornamentaţii şi pot avea forme reprezentînd obiecte, fiinţe vii etc. Drept vaze se pot utiliza şi coşuri impletite din nuiele, foarte potrivite pentru aranjamentele cu flori sălbatice. Cu puţin efort şi imaginaţie, japonezul ikebanist îşi improvizează adesea vaze, obţinînd efecte neaşteptate, dintr-o piatră, o bucată de tablă îndoită, cutii goale, sticle, scoici. In cazul ikebanelor miniaturale, vaza de lemn poate fi simplu confecţionată dintr-o bucată de trestie scobită sau o bucată de tulpină de porumb uscată. O atenţie deosebită necesită ikebanele în vase de sticlă (se ţine seama de structura, calitatea de reflectare a luminii, culoarea, transparenţa sticlei), pentru a putea sublinia frumuseţea materialelor în direcţia dorită. Cînd vasele sînt transparente, se va ţine seama de faptul că se vede şi partea din interior. Printre componentele stricte ale ikebanei, vaza ocupă, deci, un loc principal. Ea este investită cu numeroase semnificaţii: uneori ea simbolizează pămîntul-mamă, alteori ia locul tulpinii principale, uneori golul unei prăpăstii, alteori suprafaţa unui pod, împrejurimile naturale, atmosfera etc.

Ilustraţia alăturată înfăţişează un aranjament *Nageire* într-un vas de bronz.

Indiferent de mărimea vazei, materialul floral trebuie să ocupe doar un sfert din suprafaţa gurii ei. Restul rămîne gol. Prin aceasta se încearcă simbolizarea proporţiei care există pe Pămînt între suprafaţa acoperită de apă şi cea de uscat, pe intinsul căreia cresc plantele.

După ce s-a ales vasul, materialul floral şi, în funcţie de acestea, de ocazie şi de locul în care va fi amplasat aranjamentul, s-au stabilit forma şi stilul, se desenează *schiţa generală a compoziţiei.*

Apoi, se trece la *pregătirea propriu-zisă a materialului floral.* Lucrul cel mai important este determinarea lungimii corecte a tulpinilor în acord cu vasul (a tulpinilor principale – *shin*, soe, *hikae* –, precum şi a tulpinilor subordonate). În general, pentru aranjamentele mari, lungimea lui *shin* poate fi cam de două ori lungimea vazei, iar pentru aranjamentele mici, lungimea lui *shin* va fi egală cu a vasului. Tulpinile inferioare *(soe* şi *hikae)* vor fi totdeauna mai scurte decît tulpina principală superioară *(shin).*

Se hotărăşte care dintre ramuri să fie *shin*, potrivită să constituie partea principală a operei, apoi

o altă ramură, avind o forţă secundară primei, dar care să i se asorteze, să fie soe, şi o a treia, deşi

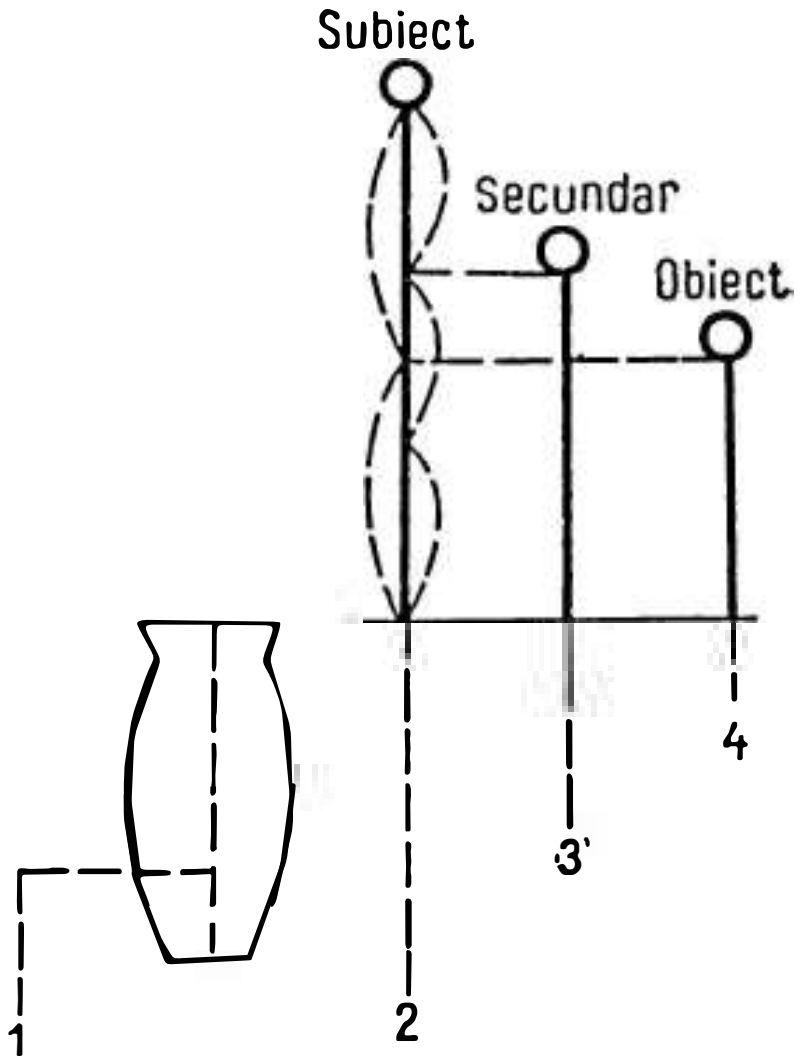

1. înălţimea vasului; 2 – o dată şi jumătate din înălţimea vasului; 3 – două treimi din lungimea Subiectului; 4 jumătate din lungimea Subiectului.

mai scundă, dar posedind o oarecare forţă de sprijinire a întregii figuri, va fi *hikae*.

După ce elementele florale au fost selecţionate, ele se curăţă, deoarece aproape toate ramurile sau florile, oricît de armonios ar fi crescut, mai au şi părţi inutile care trebuie înlăturate. Fotografiile alăturate reprezintă: prima, materialul vegetal brut, a doua, materialul curăţat.

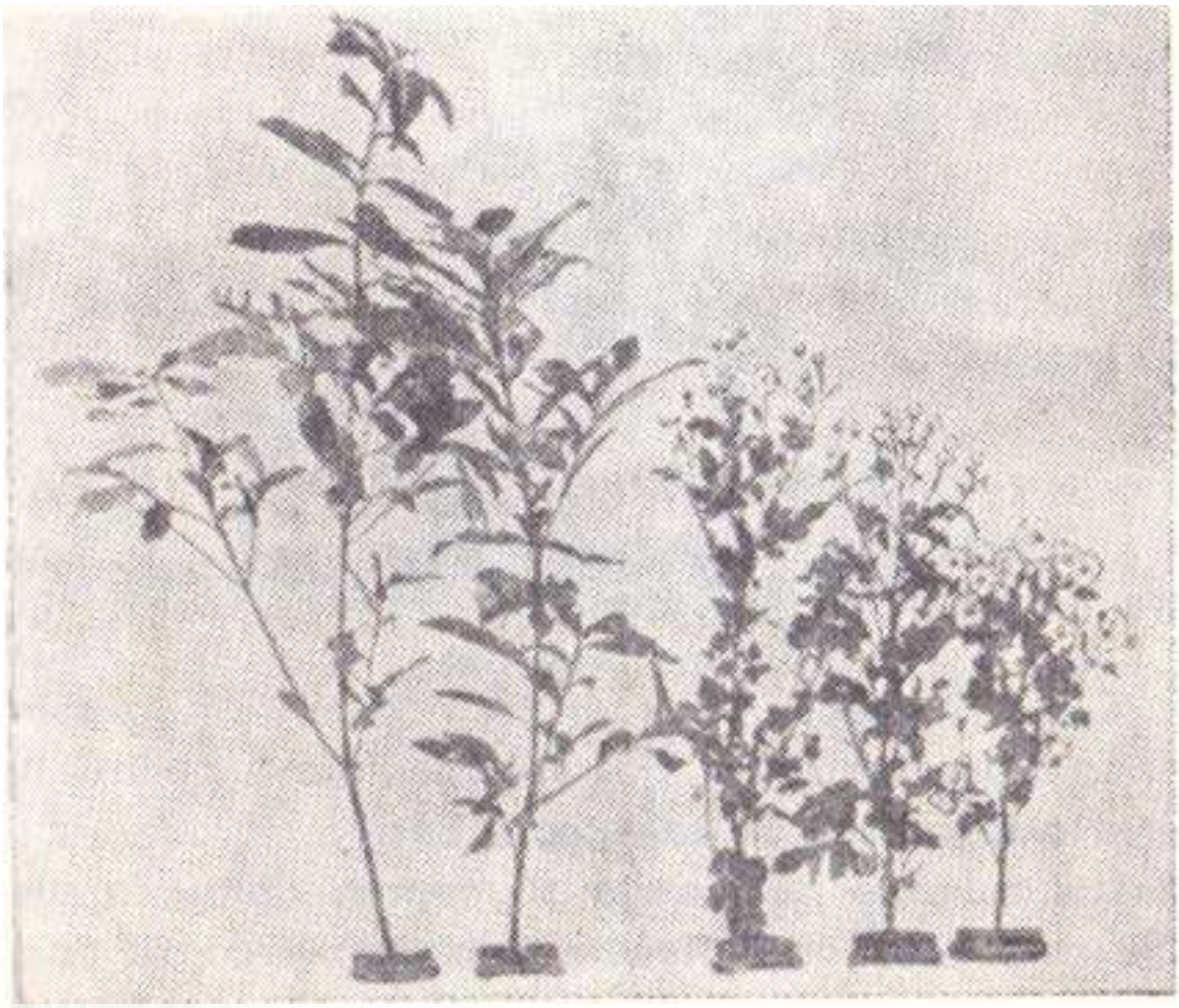

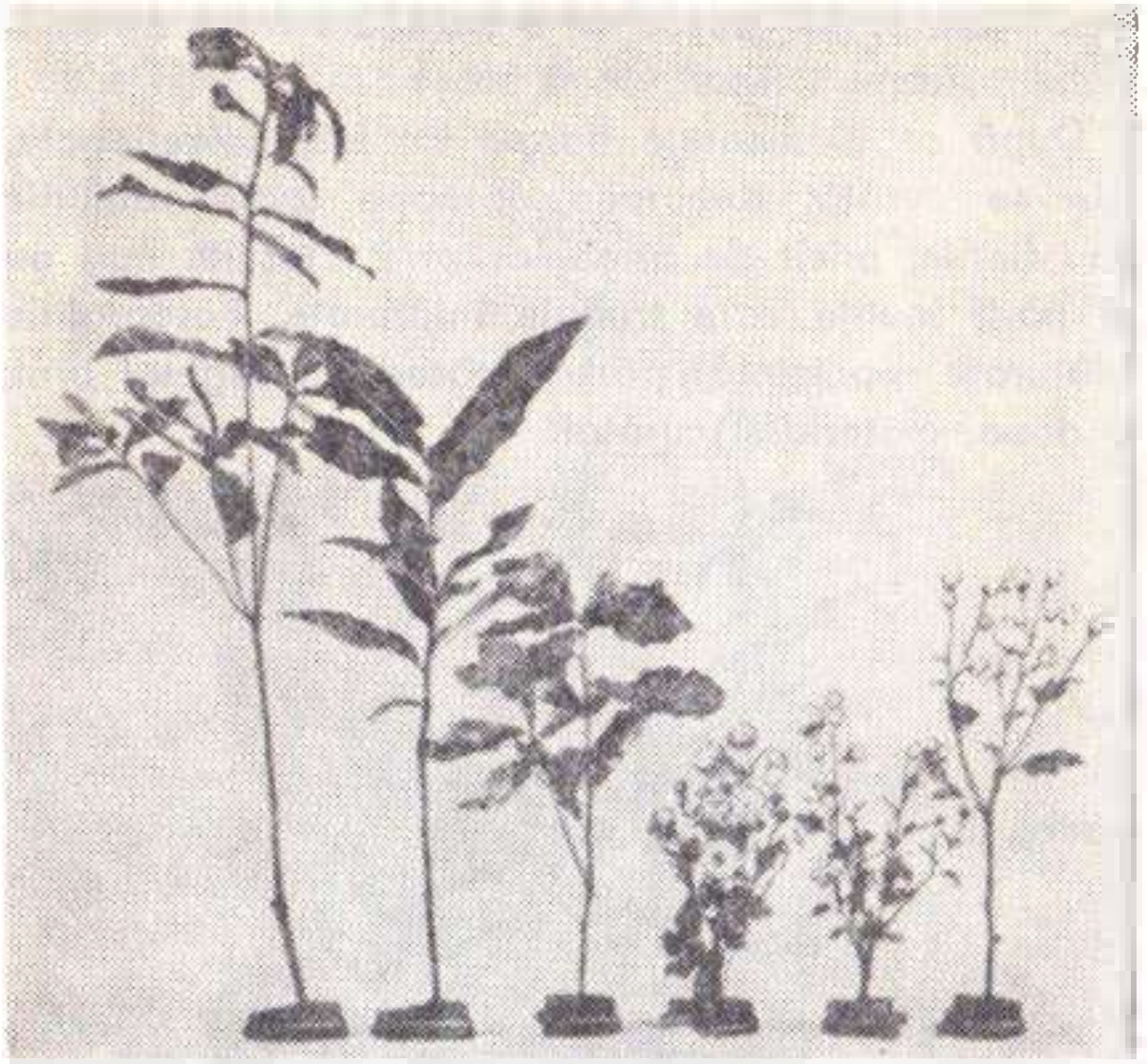

Cu o foarfecă și cu un cuțitaș, se pot gregăti foarte ușor ramurile și tulpinile florale pentru un bun aranjament. Se taie toate părțile murdare, veștejite, frunzele decolorate și moarte, florile fanate. Se curăță cu grijă fiecare tulpiniță, fiecare floare,

fiecare petală, dacă e nevoie. Se înlătură toate părţile neesenţiale punînd în valoare astfel elementele pe care vrem să le evidenţiem.

Apoi, urmînd schiţa desenată anterior, se plasează prima ramură. În general, tulpina principală stă înclinată puţin faţă de verticală (înainte, la dreapta, la stînga – exceptînd unele stiluri, cum e stilul *ceresc).*

Dacă tulpina principală e plasată în faţă, a doua va fi în spate; dacă prima e la dreapta, a doua va fi la stînga; în acest fel, se plasează alternativ ramură după ramură.

Pentru ca tulpinile care formează aranjamentul să nu se împrăştie, ele trebuie să fie fixate foarte bine. Pentru fixarea ramurilor în vază se utilizează aşa-numiţii *fixatori.*

Aceste elemente au apărut o dată cu primele forme de ikebana şi au evoluat, ca şi acestea.

Primele *suporturi* întrebuinţate la vechile aranjamente *Rikka* sau *Shoka* erau confecţionate *din paie.* Datorită simplităţii lor şi altor avantaje pe care le oferă, aceste tipuri de suporturi se întrebuinţează şi azi. Ele se confecţionează în felul următor: Se leagă mai multe paie în mănunchi strîns, înfăşurîndu-le în trei locuri cu sfoară; apoi, cîteva mănun-

chiuri din acestea se leagă la rîndul lor împreună tot în trei locuri (sus, mijloc, jos). Dimensiunile mănunchiului variază în funcţie de cele ale aranjamentului. Suportul astfel confecţionat se aşază pe fundul vasului. Plantele se introduc fie în capetele paielor, fie printre paie. Acest suport prezintă avantaje deosebite, mai ales pentru tulpinile moi, suculente (cum au plantele de apă), care nu pot fi înfipte în ace. Se folosesc însă uneori plante ce nu pot fi introduse nici printre paie. În asemenea cazuri, se utilizează nişte tuburi din metal sau material plastic în care se introduce tulpina, în prealabil, şi apoi, împreună cu tubul, este fixată în sau printre paiele suportului (vezi schiţa de la pagina 71).

Vechea formă *Nageire* a întrebuinţat încă din primele ei faze un gen de sprijinitor al ramurilor care se utilizează şi astăzi şi care nu este considerat ca suport propriu-zis, ci doar o proptea. Acesta se confecţionează foarte simplu, dintr-o bucată de băţ în formă naturală de Y sau dintr-o sîrmă îndoită reprezentînd litera Y. Beţişorul bifurcat se introduce în vaza adîncă şi se fixează pe fund; apoi, între braţele sale se introduc pe rînd

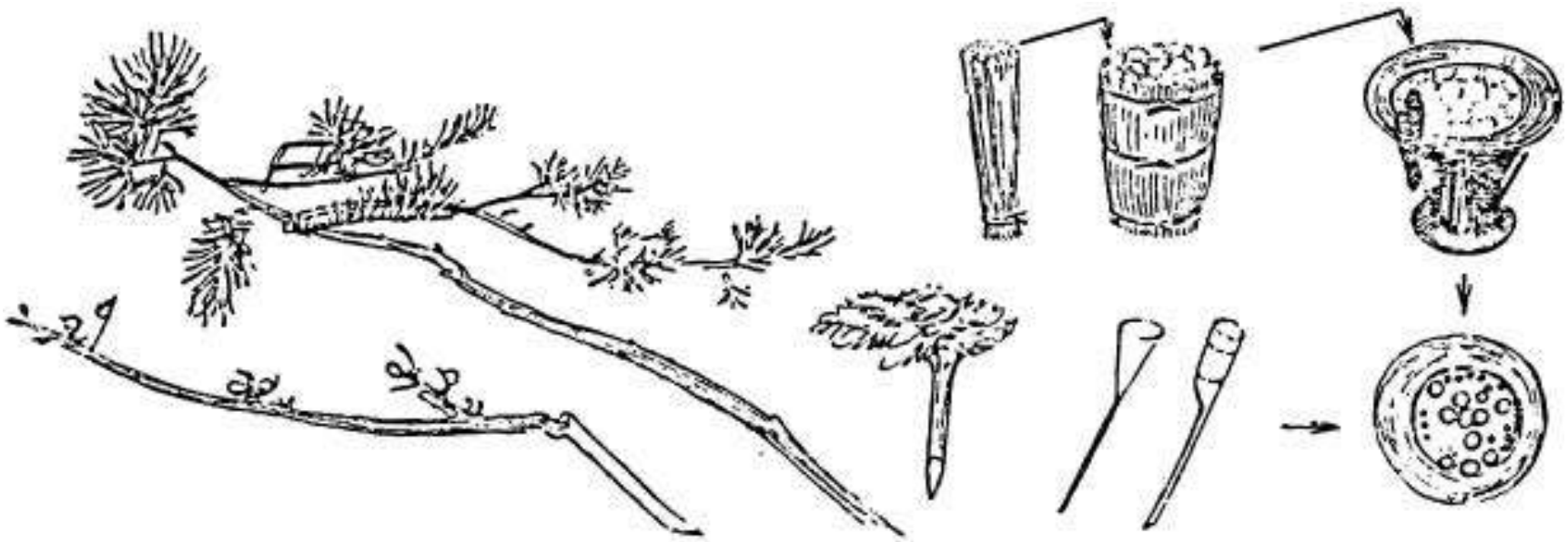

Pregătirea ramurilor pentru fixarea în suportul de pai

tulpinile, care, la sfîrşit, se fixează, toate, cu un alt beţişor sau o aşchie îndesată cît mai bine în bifurcaţia proptelei, în poziţie perpendiculară pe bisectoarea unghiului acestui Y (în care s-au introdus ramurile).

Alteori, tot la forma *Nageire*, se întrebuinţează astăzi, ca şi altădată, un alt gen de proptea alcătuită dintr-un beţişor obişnuit, care a fost despicat la unul din capete cu cuţitul şi care (după ce i s-a introdus în despicătură capătul uneia din tulpini — este utilizată doar pentru cîte o ramură) se leagă bine cu sfoară, formîndu-se astfel un fel de articulaţie fixă. Cînd tulpina principală este prea scurtă şi nu ajunge la fundul vasului, se recurge la un alt mod de fixare: se despică însuşi capătul tulpinii şi se introduce în unghiul despicăturii o altă rămurică nedespicată, suficient de robustă şi de lungă pentru a servi ca susţinător în vază. La fel se procedează şi cu celelalte tulpini ale aranjamentului, dacă este nevoie. Tot o rămurică se leagă alteori în formă de cruce pe tulpină, cu o sfoară, orizontal în vas, fixînd astfel perpendicular tulpina florală.

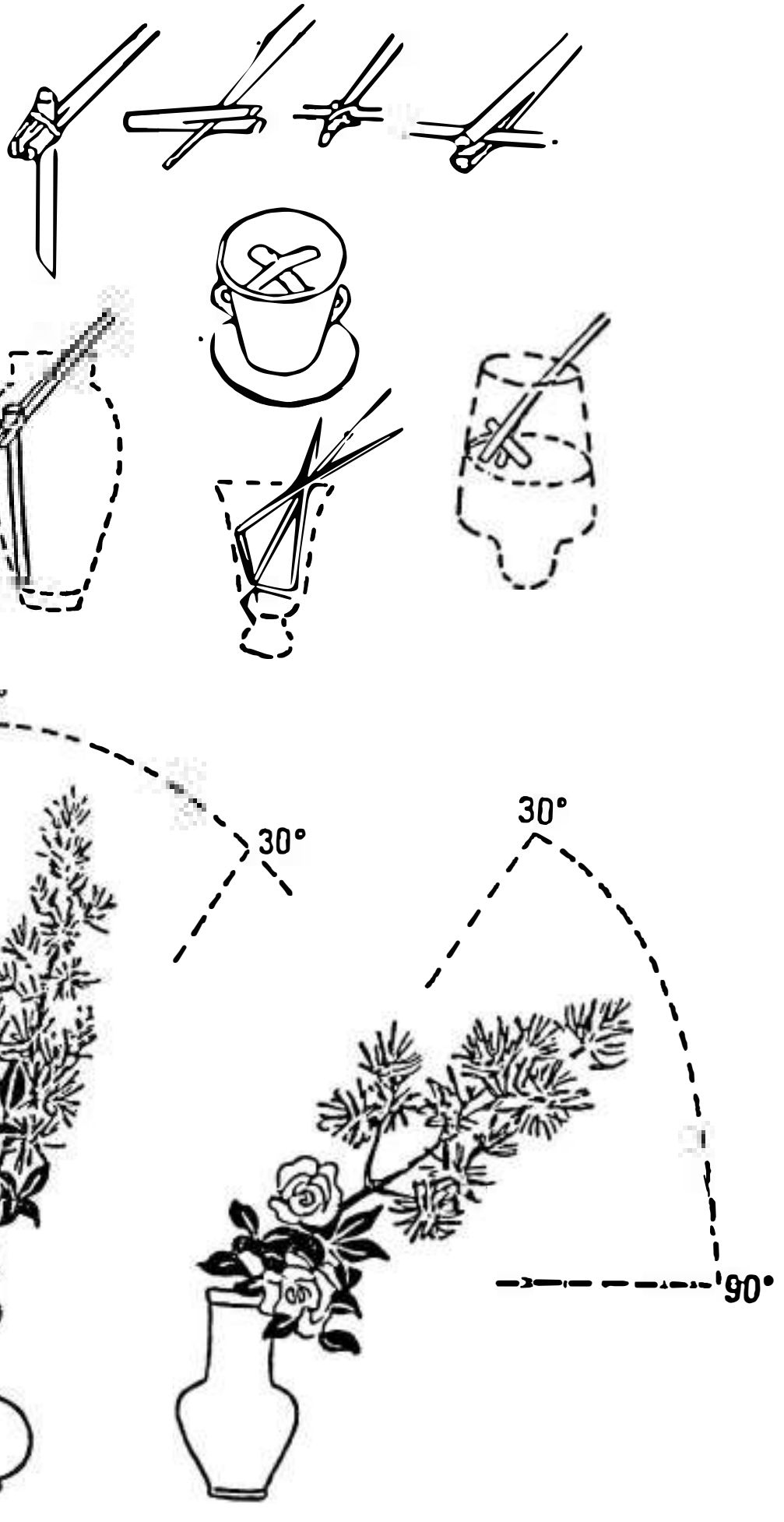
0°
30°
30°
90°

Aceste ultime genuri de sprijinitori (propteaua în Y, propteaua despicată, propteaua nedespicată și propteaua legată în cruce) nu sînt considerate ca suporturi. Noțiunea de suport sau fixator se referă la suportul confecționat din paie și la alte două categorii de suporturi apărute mai tîrziu în evoluția ikebanei și care azi sînt foarte mult întrebuințate. Ele se numesc: *chenzan* și *shipo* și se utilizează de obicei în aranjamentele *Moribana*.

Chenzanul se aseamănă cu o perie, fiind alcătuit dintr-o parte bazală în care sînt înfipți, foarte des, dinți sau ace. Materialul din care se confecționează aceste suporturi variază ținînd seama de greutatea ramurilor, rezistența vasului etc. În general, sînt din metale (plumb, aramă, fier); alteori din material plastic, mai rar din lemn. Înainte de fixare, capetele tulpinilor tari, lemnoase, se taie oblic. În capătul tulpinilor moi se introduce un bețișor scurt, robust, cu extremitatea tăiată oblic. Pe suprafețele tăiate se crestează mici șănțulețe. Apoi se presează ramura în chenzan, încet, prinzînd-o cît mai de la bază; se presează întîi perpendicular și apoi se apleacă cu grijă în direcția dorită.

So va încerca să nu se fixeze tulpina *în* ace, ci *între* ele vezi fig. *a* pe pag. 71).

Shipo este confecţionat din aceleaşi materiale ca şi chenzanul. Are însă o formă asemănătoare cu a fagurelui. Este format dintr-un cadru metalic sau un cerc separat de lame metalice în mai multe compartimente simetrice. Este, ca şi chenzanul, de obicei, un fixator greu. Iată cum se utilizează. Se pun vertical, în spaţiile goale, mărginite de lame mai multe capete de tulpini tăiate foarte scurt (de înălţimea suportului) şi, printre aceste bucăţele, se introduc apoi ramurile aranjamentului (vezi fig. *b*).

Ikebana pare dificilă unor aranjatori tocmai datorită neîndemînării lor la fixarea tulpinilor în suporturi. Dexteritatea de a plasa fără nici o greutate elementele florale în suport se realizează doar printr-o continuă practică.

Locul suportului în vas este, de asemenea, strict precizat. Astfel, şcoala Sogetsu consideră potrivite (în funcţie de forma vazei) patru poziţii de plasare a suportului în vază (corespunzînd celor patru sferturi ale circumferinţei vazei; este preferat sfertul din stînga — faţă).

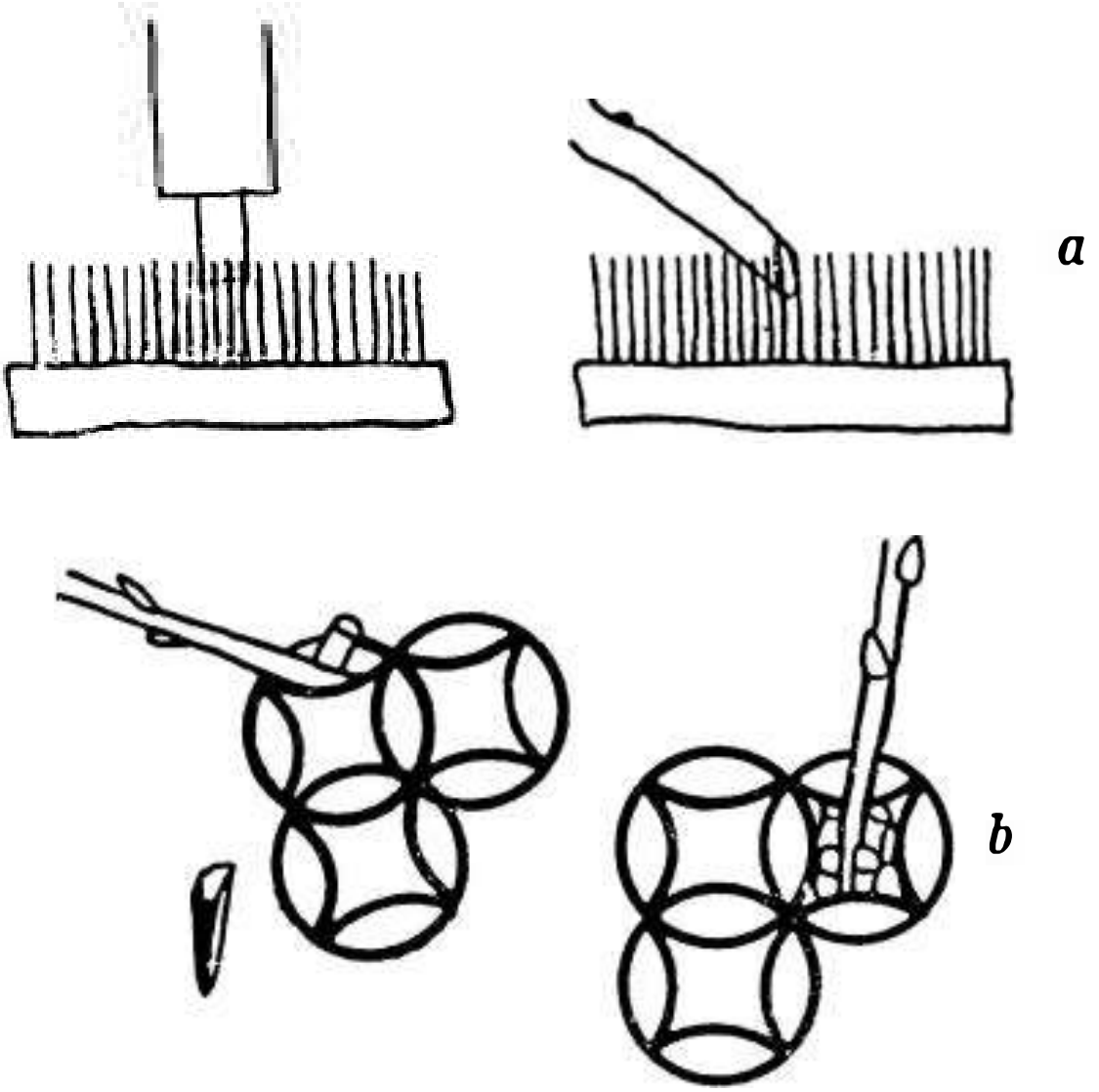

În afară de suporturile amintite, se mai utilizează uneori şi alte genuri de suporturi: în formă de minge din plastic cu găuri (pentru plante uşoare) sau din plasă de sîrmă galvanizată, din ghemuleţe de muşchi sau glii (bucăţi de iarbă cu pămînt cu tot, dislocate din pajişte).

După fixarea celor trei tulpini principale în suport, pentru a da naturaleţe aranjamentului, se adaugă şi alte elemente florale, dar adăugarea trebuie făcută cu deosebită grijă pentru a nu ostompa scheletul triliniar al acestuia.

Cînd toate tulpinile au fost fixate, se pune apa. Ea trebuie împrospătată, nu schimbată, la 1–2 zile. O dată cu aceasta, la ikebanele mai uşor de executat se retaie 1–2 cm din capul tulpinii. Vara, apa se împrospătează chiar de două ori pe zi sau se pune puţină gheaţă, căci temperatura apei trebuie să se menţină între 5–10°C, în acest anotimp; iarna între 12–20°C. Nu se va uita faptul că trecerea bruscă de la o temperatură scăzută la una ridicată sau invers este foarte dăunătoare. Apa călduţă reînvie mai repede florile ofilite decît cea rece.

Trebuie acordată o atenţie deosebită duratei florilor. Se recoltează *închise* (în boboc): trandafirul, laleaua, gălbenelele, anemonele. *Pe jumătate deschise*, urmînd să se mai deschidă şi în apă: crinii, gladiolele, bujorii, macii, garoafele, irişii. *Înflorite complet* (căci ele nu se mai deschid în apă), dar cu toate frunzele fragede: *Latyrusul*,

hortensia, margareta, liliacul, florile cu tija lungă şi lemnoasă, crizantemele, cîrciumăresele.

Aranjamentul trebuie gîndit avînd în vedere aceste fenomene, faptul că linia acestuia se schimbă prin deschiderea bobocilor.

Păstrarea prospeţimii materialului vegetal este o problemă deosebit de importantă. Mijloacele de păstrare a florilor sînt variate, începînd cu *tăierea* din grădină, *dimineaţa devreme*, şi introducerea lor, imediat după tăiere, în apă. Dacă florile se transportă, se înveleşte capătul cozilor într-un burete sau tifon umed şi apoi în foaie de plastic şi se plasează într-un loc răcoros şi adăpostit, expunarea la vînt fiind foarte dăunătoare. Se mai întrebuinţează procedeul tăierii sub apă a capetelor tulpinilor, în special la florile sensibile, liliac, trandafir, dalie etc. Aceasta este aşa-numita metodă *mizukiri*. Tăindu-le în aer, acesta pătrunde în ţesutul tulpinilor, împiedicînd absorbţia apei. Tăierea se face pe diagonală şi nu pe grosimea tulpinii. Chiar plantele veştejite pot fi înviate prin retăierea lor sub apă. La florile cu tulpina lemnoasă dă rezultate bune zdrobirea cu ciocanul a unei porţiuni de 5–10 cm din capătul tulpinii sau

(la trandafir) tăierea în cruce a capătului tijei. O altă metodă este tratarea prin pîrlire sau *călirea în foc*. După tăiere, uneori, pentru a se dobîndi o rezistenţă mai mare a tulpinilor, capetele acestora se trec prin flacără cîteva secunde. *Tratamentul cu apă clocotită* este iarăşi larg întrebuinţat. Rezultate excelente se obţin la florile ce conţin latex. Metoda constă în înfăşurarea florilor în hîrtie pentru a proteja petalele, corola şi tulpinile, lăsînd capătul afară, peste care se toarnă cu un ibric apă clocotind; sau se ţin capetele în apă care clocoteşte 3–4 minute. La narcisă, amarilis, clivia, se împiedică pierderea sevei, prelungindu-se timpul de păstrare, prin introducerea bazei tulpinii în apă fierbinte de 50°C.

Pe lîngă metodele fizice, se mai utilizează şi numeroase metode chimice de păstrare, dar, înainte de aplicarea oricăror chimicale, se taie în prealabil un segment din extremităţile tulpinilor.

Păstrarea prospeţimii se poate obţine prin frecarea capetelor tulpinilor cu puţină sare de bucătărie. Alt procedeu constă în adăugarea de puţin acid clorhidric în apă. Se mai poate aplica la capătul tulpinilor: alcool, acid acetic, ulei de

mentă, tinctură de ardei roşu *(tinctura capsici)*, fiecare din acestea avînd efect înviorător. O jumătate de tabletă de aspirină pusă în apă sau o linguriţă de zahăr (concentraţia soluţiei de zahăr în apă: exemplu pentru trandafir 7% sau 15% pentru garoafe) hrănesc şi menţin bine florile. Aceste substanţe nu se întrebuinţează concomitent. Alteori se injectează în tulpină o soluţie de acetat de plumb. De asemenea, se va ţine seama că florile nu suportă aburul, nici aerul prea uscat, mirosul de mîncare, de produse chimice, căldura directă a soarelui, fumul de tutun, ferindu-le de acţiunea agenţilor dăunători respectivi. Pentru a împiedica alterarea rapidă a apei din vază se poate pune în ea cărbune de lemn pisat (20 g cărbune la litru).

Tehnica alcătuirii aranjamentelor florale este dificilă. Începătorii vor învăţa întîi să creeze aranjamente în formele fundamentale şi numai după aceea vor încerca să găsească modele noi, originale.

Tainele şi amănuntele ikebanei se descoperă în timpul practicii, în timpul acumulării de noi şi noi

cunoştinţe şi, cu siguranţă, în timpul dobîndirii pasiunii pentru ea.

În capitolul următor vom pătrunde împreună cu cititorul în amănuntele stricte ale aranjamentului floral japonez, analizînd exemple practice.

ARANJAMENTE PROPUSE PENTRU IKEBANIŞTII ROMÂNI

ARANJAMENTUL Nr. 1

Clasificarea: O ikebana forma Shoka, tipul Kakehana. Aparţine şcolii Ikenobo. Este reprezentată in planşa 2 color.

Materiale vegetale necesare:

- **crenguţe de lemn-ciinesc** (Spiraea Japonica)
- **trandafiri sălbatici** (Rosa canina)

Se aranjează într-un vas cilindric adînc din bambus sau alt lemn. Primele două ţulpini principale sînt formate din *Spiraea*, iar a treia, *tai*, cea mai scurtă, este formată dintr-o *Rosa canina*. Vasul fiind strîmt la gură, nu se utilizează nici un suport. Ramurile de *Spiraea* sînt fără flori, doar cu frunze.

Aranjamentul se execută avîndu-se în vedere faptul că el va fi privit de jos în sus. Deci unghiurile armonioase ale tulpinilor celor două genuri de plantă (care sînt, de altfel, deosebit de potrivite pentru ikebanele de tip atîrnat pe perete) trebuie alese de ikebanist, pentru a scoate un efect cît mai puternic în zona din faţă şi jos. Acest aranjament aminteşte existenţa naturală a plantelor pe întinderea blîndă a unui deal în soarele primăverii.

ARANJAMENTUL Nr. 2

Clasificarea: O ikebana forma Nageire-Moribana, şcoala Ikenobo. Este reprezentată în planşa 4 color.

Materiale vegetale necesare:

- **tulpină cu flori de ghinţură** (Gentiana sp.)
- **frunze de Eularia** (Miscanthus sinensis)

Se aranjează într-un vas de porţelan, cu gura strîmtă. Este foarte potrivită pentru a decora şi a da eleganţă unui colţişor liber, care, de obicei, rămîne neobservat. Nu se utilizează suporturi.

Acest aranjament se remarcă prin posibilitatea creării unui efect surprinzător de gingăşie, prin utilizarea a numai două fire de material vegetal.

Lancea grațios arcuită a firului de iarbă completează reușit simplitatea vasului violaceu din care se ridică, gențiana prelungind culoarea vasului.

ARANJAMENTUL Nr. 3

Clasificarea: O ikebana de forma Moribana. Aparține școlii Ikenobo. Este înfățișată în planșa 5 color.

Materiale vegetale necesare:

- **flori de stînjenel liliachiu (Iris sibirica)**
- **frunze de stînjenel.**

Aranjamentul se execută în vază cu gura largă. În acest caz, este nevoie de suport, pentru a fixa cît mai bine tulpinile și frunzele. Cel mai potrivit tip de suport pentru fixarea stînjenelului, care are tulpinile moi, suculente, este shipo sau, dacă nu dispunem de shipo, confecționăm un suport din mănunchiuri mici de paie tăiate scurt și legate strîns. Chenzanul este mai puțin indicat aici.

Primele două linii principale *shin* și *soe* sînt reprezentate de cîte o frunză de stînjenel (cea mai

înaltă – *shin*, iar a doua ca înălțime, stînga – *soe*). Tulpina terțiară, *hikae*, este reprezentată printr-o floare, jos, în față. Floarea de sus și celelalte frunze au rolul de a completa ansamblul. Este necesară o deosebită atenție la armonizarea culorilor mediului cu cele ale elementelor din aranjament.

Aranjamentul creează impresia unei atmosfere proaspete în zilele umede și calde ale începutului de vară japoneză.

ARANJAMENTUL Nr. 4

Clasificarea: O ikebana Nageire. Aparține școlii Ikenobo. Este reprezentată în planșa 6 color.

Materiale vegetale necesare:

– ramură de pin verde (Pinus silvestris)

– 2 flori de trandafir roz cu frunze de un verde-închis (Rosa semperflorens).

Aranjamentul se execută în vas de ceramică, smălțuit, de un albastru sticlos: vaza are o formă specială, înaltă și gura strîmtă. Nu se întrebuințează suport.

Mai întîi, se selecţionează materialele, se determină direcţia vazei; se curăţă tulpinile de murdărie, de părţile veştejite. Se hotărăşte apoi unghiul de înclinaţie al ramurii de pin şi se fixează baza acesteia în vas prin legarea unui ţăruş înfipt în capătul despicat al tulpinii, ca să se creeze un fel de articulaţie de la care tulpina să pornească aplecată mult spre dreapta, iar ţăruşul să intre în jos în vază, spre fundul ei, fixînd astfel pinul. Se trece acum la aranjarea celor două flori de roze, echilibrîndu-se elegant, prin direcţia lor şi prin poziţia vazei, linia trasată de plasarea pinului.

Verdele-închis al ramurii de pin şi al frunzelor de trandafir exprimă trăirea intensă, viaţa, cu tot ce are mai viguros în ea; el capătă adevărata strălucire alături de gingăşia şi naivitatea celor două roze.

ARANJAMENTUL Nr. 5

Clasificarea: **Ikebana reprezentind o formă** Shoka **tipică. Aparţine şcolii Ikenobo. Este înfăţişată în planşa 3 color.**

Materiale vegetale necesare:

- **2 crizanteme cu flori mari** (Chrysanthemum indicum)
- **2 crizanteme cu flori mici** (Chrysanthemum sp.)

Aranjamentul se execută într-un vas greu de cupru *(shikainami)* care are marginea gurii îndoită înspre interior. Sub această margine, în interiorul vasului, se fixează o proptea de lemn în formă de Y. Vaza se umple cu apă pînă atinge proptcaua. Apoi, din florile selecţionate se alege tulpina propusă pentru a fi *shin* şi, introducînd-o în bifurcaţia proptelei, se trage cu degetul cît mai spre vîrful unghiului bifurcaţiei; se adaugă a doua ramură, destinată a fi soe (care e reprezentată, ca şi prima, dintr-o floare mare de crizantemă). Apoi, se fixează a treia ramură, care poartă trei floricele mici de crizantemă, dintre care una se detaşează natural de celelalte. Cînd cele trei elemente au fost introduse în despicătura proptelei, se pune în deschizătura unghiului o aşchie mică pentru a fixa elementele introduse.

În prealabil, se stabileşte *lungimea* şi *poziţia de lixare* a celor trei ramuri în funcţie de diferiţi factori (rezistenţa vasului sau plantelor etc.).

În general, lungimea lui *shin* de la suprafaţa apei în sus variază între 1,5 şi 3 lungimi ale vasului. Lungimea tulpinii soe este de aproximativ 2/3 din lungimea lui *shin*, iar *tai* — 1/3 din *shin*.

Poziţia de fixare a florilor este, de asemenea, foarte importantă şi, la alegerea ei, trebuie să se ţină neapărat seama de aşa-numitul *hiomote*, adică faţa însorită a florii (partea care în grădină a fost expusă soarelui).

Partea însorită trebuie să fie aranjată astfel ca ea să privească în sus, să se desfăşoare spre un soare aflat imaginar în sus şi în spatele vazei. Tot aranjamentul trebuie să aibă o astfel de poziţie încît partea de sus a ramurii *shin* să fie văzută din faţă şi de la jumătate, în vreme ce ea, încovoindu-se din spate spre faţă, primeşte o poziţie de întoarcere şi de rotire gradată a feţei însorite. Punctul de încovoiere a lui *shin* se va afla puţin mai jos decît mijlocul său. De asemenea, încovoierea lui *shin* nu trebuie să fie prea accentuată, încît să treacă de limitele celor două paralele imaginare duse în sus, în continuarea marginilor vazei.

A doua tulpină, *soe*, se aranjează imediat în spatele lui *shin* şi trebuie să-şi îndrepte faţa *(hiomote)* către *shin*, apropiindu-se de aceasta într-o poziţie de îmbrăţişare, întinzîndu-se spre soare. Vîrful lui *soe* va ieşi în afară cam de două ori şi jumătate din lungimea îndoiturii lui *shin*.

Ultima ramură, *tai*, este plasată într-o poziţie opusă direcţiei lui *soe*. *Tai* iese în afară, spre un colţ din faţă. *Tai* arată doar faţa umbrită spre privitor, iar *hiomote* şi-l îndreaptă spre soarele imaginar. *Tai* urmează să se curbeze în afară, îndepărtîndu-se la fel de mult de verticală ca şi *shin*. Înainte de fixarea celor trei ramuri în proptea, se mai pot adăuga, după gustul estetic al ikebanistului, pentru completare, 5–7–9 ramuri suplimentare (numite *ashirai*), mai mici decît ramurile principale. La japonezi numerele impare sînt de bun augur.

Aranjamentul încearcă să redea cît mai aproape posibil de natural viaţa plantelor.

ARANJAMENTUL Nr. 6

Clasificarea: Aranjament în forma Shoka, tip Tsuribana. O realizare excelentă, care aparţine şcolii Ikenobo. Este reprezentată în planşa 7 color.

Materiale vegetale necesare:

- **ramuri cu frunze de hortensia** (Hydrangea opuloides)
- **flori de clopoţel chinezesc** (Campanula sp.)

Aranjamentul se face într-un vas care simbolizează luna. Este potrivit pentru o cameră neorna-

mentată cu picturi. În acest mediu, combinarea ramurilor de hortensia, aflată după sezonul de înflorire, cînd frunzele sînt deja nuanţate în galben, cu florile clopoţelului chinezesc de culoare purpurie realizează o atmosferă pregnantă de toamnă frumoasă.

Această ikebana sugerează o minunată vedere a lunii printre ramuri.

ARANJAMENTUL Nr. 7

Clasificarea: Ikebana forma Shoka, tip Kakehana. Aparţine şcolii Ikenobo. Este înfăţişată în planşa 8 color.

Materiale vegetale necesare:

- **Celastrus orbiculatus**
- **flori mici de crizantemă** (Chrysanthemum sp.)

Aranjamentul se realizează într-un vas din bambus sau alt lemn. Se întrebuinţează suport. Se poate plasa în interiorul vazei şi un mic vas cu apă.

La aranjamentele de tip atîrnat *(Kakehana* sau *Tsuribana)* este foarte important ca vîrful tulpinii care atîrnă, după ce a realizat arcul corespunză-

lor, să se îndrepte din nou în sus. Acest tip de Ikebana este potrivit pentru plantele care au o dispoziție naturală de atîrnare sau formă încovolată.

Capătul tulpinii, care după o arcuire puternică în jos se ridică din nou în sus sugerează ideea că, în perioadele de renunțare, de înfrîngere, există întotdeauna un potențial vital în natură, capabil de o nouă înălțare.

ARANJAMENTUL Nr. 8

Clasificarea: Ikebana forma Shoka, tip Okihana. Aparține școlii Ikenobo.

Materiale vegetale necesare:

– cinci flori de trandafir (Rosa semperflorens) de două culori.

Aranjamentul se realizează într-o vază din ceramică smălțuită, în formă de arc larg, cu o culoare luminoasă. În aranjarea florilor avînd corola mare, cum este cazul rozelor, crizantemelor, și cu tulpini rar și puțin curbate, efectul obținut depinde de distribuirea florilor.

Această ikebana are o roză mare în vîrf *(shin)*, în timp ce o altă corolă *(soe)* se întinde drept mult în afară, dînd stabilitate figurii şi echilibrînd linia celorlalte şi a vazei. *Tai* este reprezentat de roza din dreapta, jos.

Aranjamentul pune în valoare frumuseţea rozelor, obţinîndu-se totodată un efect de lărgire a spaţiului din jurul florilor.

ARANJAMENTUL Nr. 9

Clasificarea: Aranjament în forma Shoka, stilul tipic rigid (Shin). Aparţine şcolii Ikenobo.

Materiale vegetale necesare:

– frunze şi flori de stinjenei (Iris sibirica)

Aranjamentul se realizează într-un vas de lemn, în forma unei bărci. Suportul cel mai potrivit este *shipo*. Contururile vazei, împreună cu ale frunzelor şi florilor de stînjenei, amintesc de forma unui vas cu catarg.

Lemnul uscat al vazei în formă de corabie, care poartă proaspătul stînjenel, abia înflorit după topirea zăpezii, semnifică venirea îndelung aşteptatei primăveri.

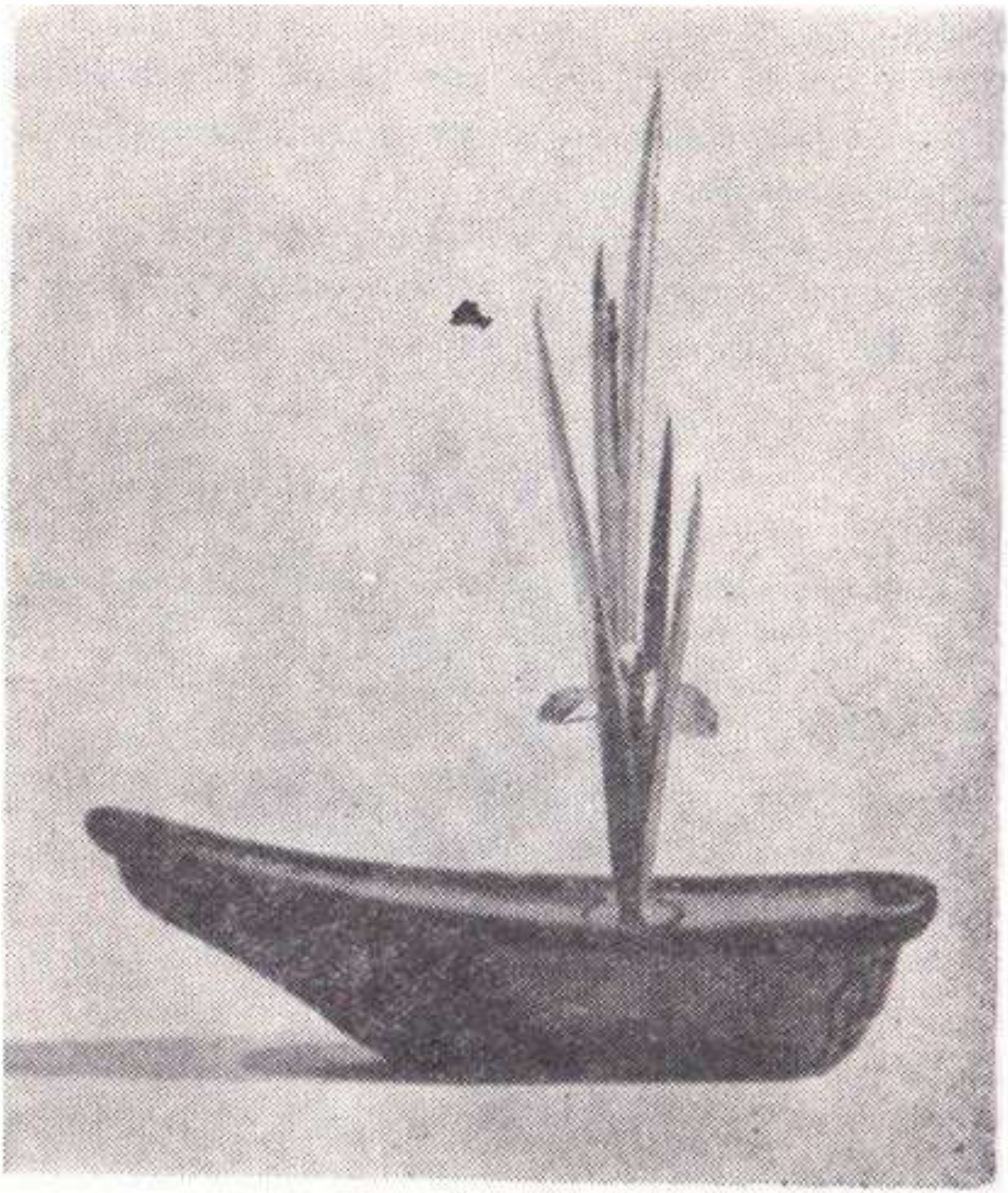

ARANJAMENTUL Nr. 10

Clasificarea: Ikebana forma Shoka, de un gen special, aparţinînd şcolii Ikenobo.

Materiale vegetale necesare:

- **viţă de vie (Vitis vinifera)**
- **ramuri cu flori (sau fără) de ceai (Thea sinensis).**

Aranjamentul este executat într-un vas din lemn cu două guri. Jos se aranjează viţa, iar sus ramura de ceai, astfel ca împreună să formeze liniile unei singure ikebana. *Shin* şi *Soe* sînt reprezentate de ramurile viţei, iar *tai* de cele de ceai.

Semnificaţia: În ciuda oricăror obstacole, cu intenţia suprimării sau a despărţirii, forţa vitală este oricînd mai puternică.

ARANJAMENTUL Nr. 11

Clasificarea: Ikebana forma Rikka. Aparţine şcolii Ikenobo. Ea este reprezentată în fotografia de la pagina 31

Materiale vegetale necesare:

- **frunze de stînjenei (Iris sp.)**
- **flori de stînjenei albe (Iris florentina)**
- **flori de stînjenei albastre (Iris sibirica sau Iris germanica)**
- **boboci de stînjenel.**

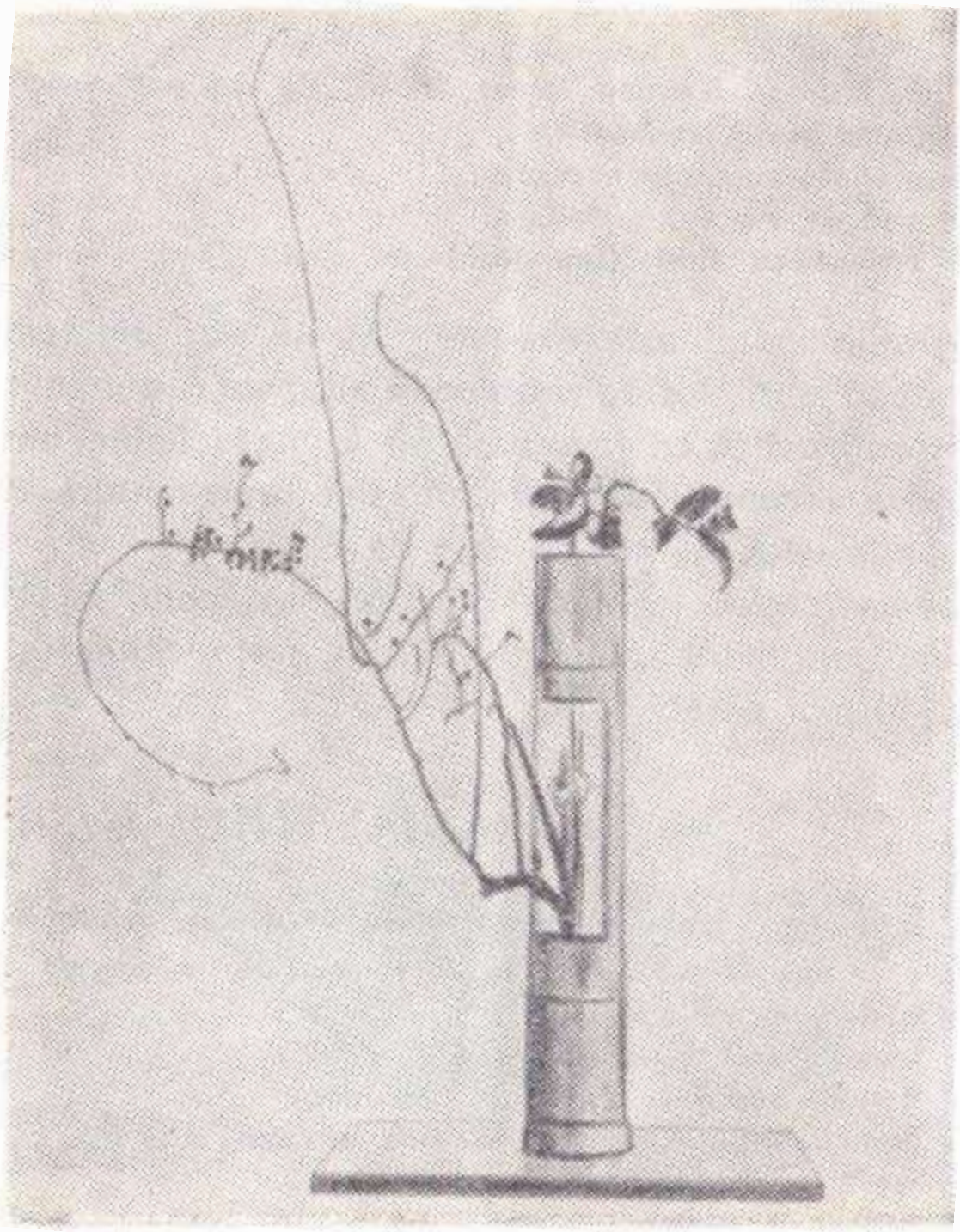

Aranjamentul se realizează într-o vază din ceramică în forma de potir. Se utilizează pentru fixarea tulpinilor suporturi confecţionate din mănunchiuri de paie strîns legate. Se introduce în fixatorul aşezat în vază mai întîi ramura destinată a fi *shin*, pe urmă *uke*, apoi *soe*, *nagashi*, *hikae*, *doh*, *shooshin*, *mikoshi* şi *maeoki*. Astfel, principalele ramuri sînt introduse în dreapta şi în stînga, alternativ, păstrîndu-se un bun echilibru. De obicei, se utilizează doar florile şi ramurile necesare liniilor principale, însă pentru realizarea unui aspect cît mai natural se mai adaugă uneori şi alte rămurele, frunze etc.

Aranjamentele clasice Rikka exprimă frumuseţea amplă a naturii, atît de bogată în exemplare de valoare.

ARANJAMENTUL Nr. 12

Clasificarea: Aranjament în forma Shoka, tip Tsuribana. Aparţine şcolii Ikenobo.

Materiale vegetale necesare:

– ramuri cu flori de lemn-ciinesc (Spiraea cantoniensis).

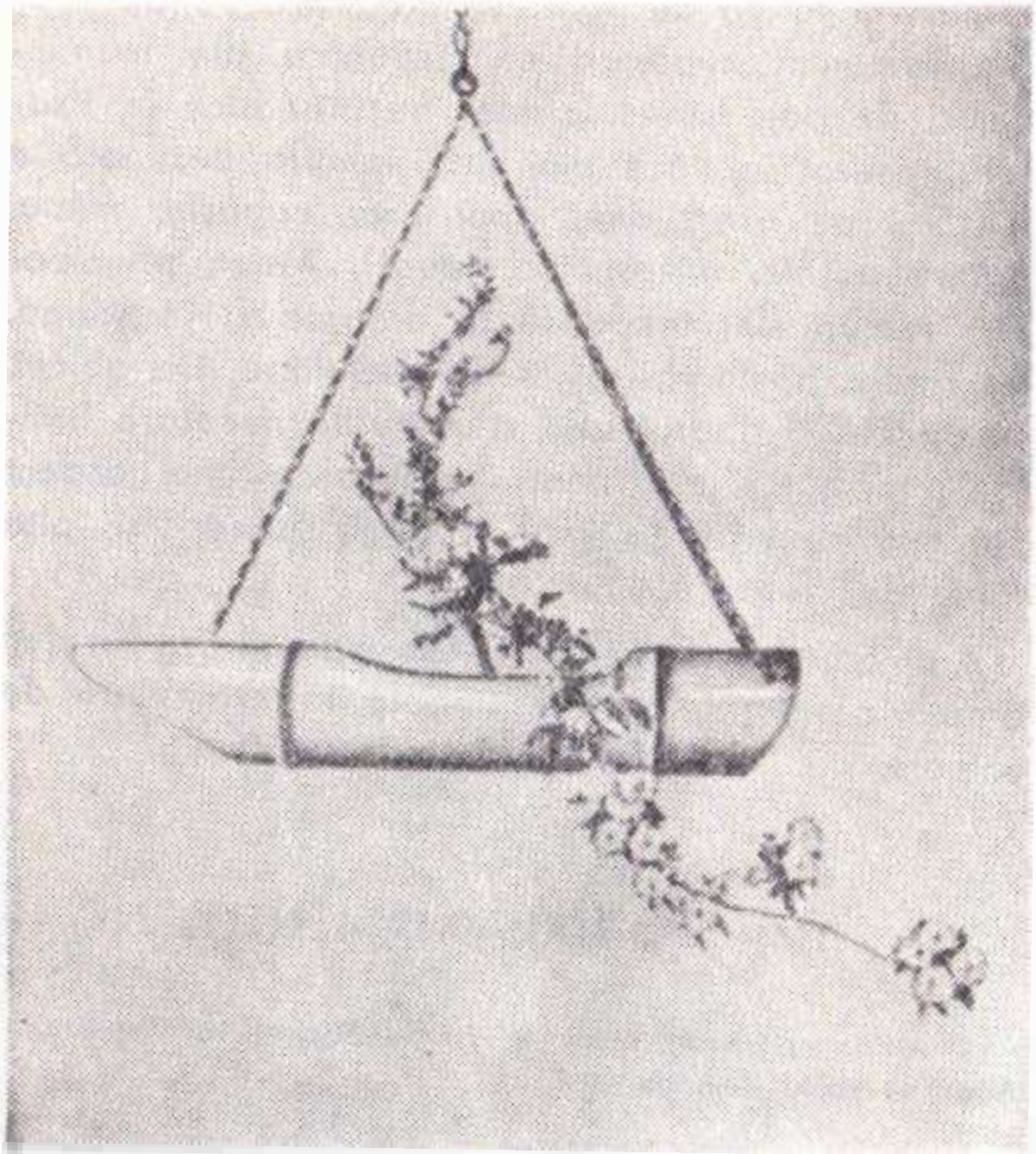

Aranjamentul este executat într-o vază din bambus sau alt lemn în formă de barcă. Florile reprezintă imaginar diferite părţi ale bărcii: vela etc. *Shin* şi *soe* îndreptate în sus; mai jos puţin, dar tot în sus, este *tai*. Atîrnînd în jos spre pupă (capătul drept al vazei), se află o ramură de completare, semnificînd vîslele.

Semnificaţia acestor genuri de aranjamente care reprezintă corăbii în mers este încrederea într-un viitor fericit.

ARANJAMENTUL Nr. 13

Clasificarea: Aranjament de Anul nou, în forma Moribana, aparţinînd şcolii Ikenobo.

Materiale vegetale necesare:

- **ramuri de pin cu frunze lungi** (Pinus nigra)
- **ramuri de trandafir cu flori** (Rosa semperflorens)

Aranjamentul se execută într-un vas din ceramică mată, avînd gura largă. Se utilizează suport. Trandafirul predomină în multitudinea acelor de pin, nu prin număr, ci prin poziţie, începînd de sus de tot şi pînă la bază.

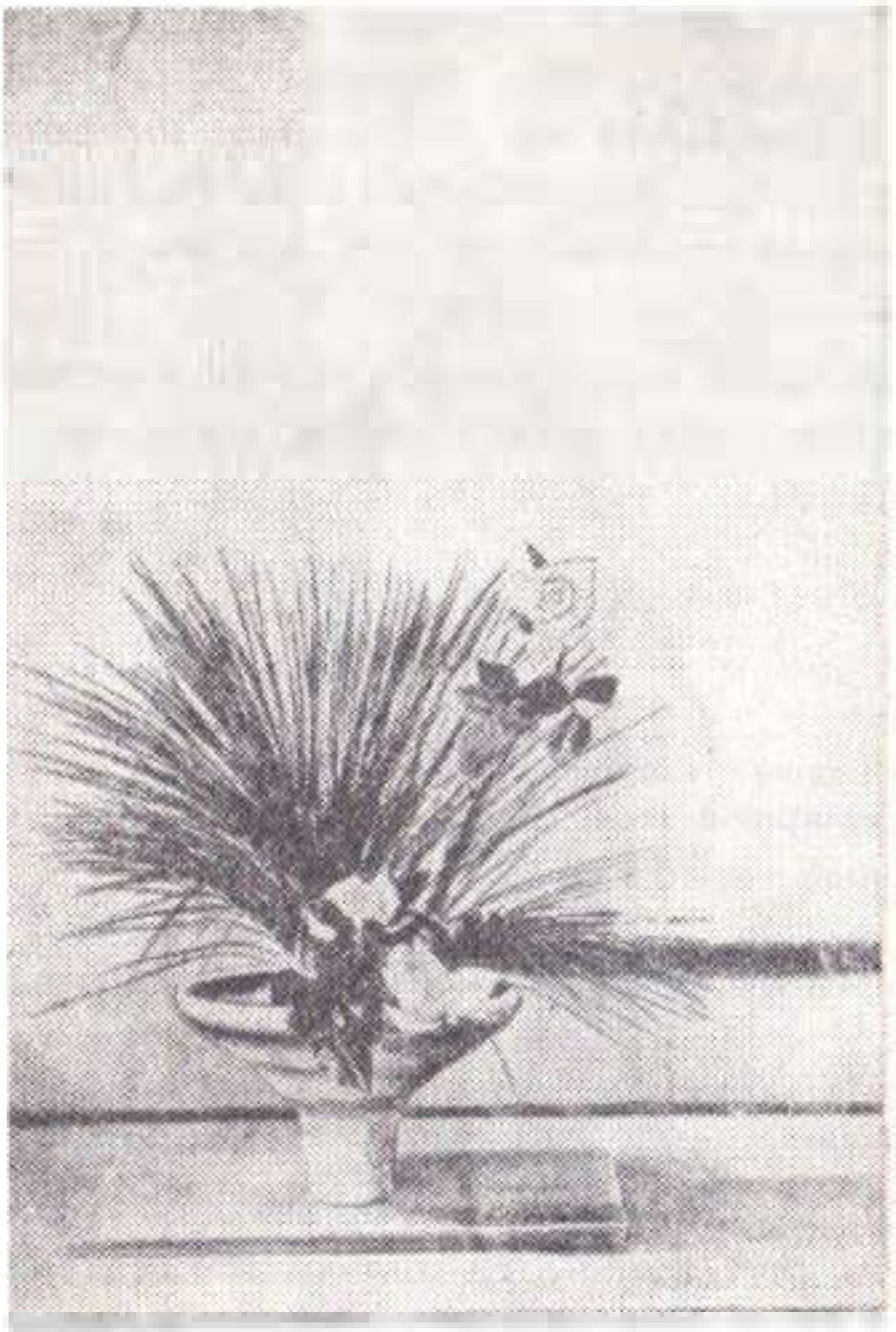

Acele nenumărate şi lungi ale pinului semnifică viaţa lungă, iar florile catifelate, proaspete ale trandafirului sînt simbolul tinereţii şi fericirii eterne. Întregul aranjament are pentru japonezi înţelesul urării noastre „La mulţi ani cu fericire!".

ARANJAMENTUL Nr. 14

Clasificarea: Ikebana forma Rikka, stil Sugushin, aparţinînd şcolii Ikenobo. Ea este reprezentată în fotografia de la pag 28.

Materiale vegetale necesare:

- **ramuri de pin** (Pinus silvestris)
- **ramuri de afin** (Vaccinium sp.)
- **frunze de stinjenel** (Iris sp.)
- **boboci de crin** (Lilium candidum)
- **flori de crizantemă** (Chrysanthemum sp.)

Aranjamentul se realizează într-o vază înaltă, sobră; se întrebuinţează suport confecţionat din mănunchiuri de paie în care se fixează alternativ cele 9 tulpini principale şi completările. Distribuirea lor urmăreşte realizarea unui echilibru. Ramura de afin a fost lăsată mai lungă decît de obicei, pentru a fi pusă în evidenţă.

Semnificaţia: La poalele unui munte, toamna, în peisajul bogat, razele soarelui, trecînd printre crengile copacilor, descoperă frumuseţea unui afin.

ARANJAMENTUL Nr. 15

Clasificare: O ikebana intitulată „Bucurie", forma Nageire. Aparţine şcolii Sogetsu. Aranjamentul este înfăţişat i planşa 9 color.

Materiale vegetale necesare:

- **crizanteme albe** (Chrisanthemum indicum)
- **ramuri înflorite de gutui japonez** (Cydonia Japonica).

Aranjamentul se realizează într-un vas de ceramică cu suprafaţa pe alocuri smălţuită, cu gura strîmtă. Nu se foloseşte suport. *Shin* şi *soe* sînt înclinate spre stînga, iar *hikae (tai)* din dreapta se curbează tot spre stînga (spre primele două).

Armonizarea roşului puternic al florilor de gutui cu albul la fel de tare al crizantemelor şi forma interesantă a vasului realizează imaginea mîndră a penajului de un cromatism strident al unei zburătoare. Totul emană o bucurie strălucitoare, exaltată.

ARANJAMENTUL Nr. 16

Clasificarea: Ikebana forma Nageire. Aparţine şcolii Sogetsu. Este reprezentată în planşa 10 color.

Materiale vegetale necesare:

- **ramură de eucalipt (Eucalyptus globulus)**
- **Capitule de floarea-soarelui (Helianthus annuus).**

Aranjamentul se execută în vază de porţelan alb, cu două guri. O floarea-soarelui se vopseşte în roşu, iar a doua se lasă în culoarea sa naturală.

Aranjamentul este denumit „Fraţi".

ARANJAMENTUL Nr. 17

Clasificarea: O ikebana în forma Nageire aparţinînd şcolii Sogetsu, intitulată „Incintare". Este reprezentată în planşa 11 color.

Materiale vegetale necesare:

- **gutui japonez (Cydonia Japonica)**

Aranjamentul se execută într-o vază de sticlă galbenă, adîncă, cu gura strîmtă. In cazul cînd ramura nu poate fi îndoită sau nu prezintă o astfel de curbură naturală, atunci, pentru a o fixa

mai bine (în poziţie aplecată spre baza vazei), se utilizează o articulaţie formată dintr-o proptea despicată şi legată strîns.

Este de ramarcat forma zveltă a vazei, linia puţin obişnuită a ramurilor, coloritul armonios al florilor. Elementele creează impresia unei mişcări unduitoare şi o delicateţe încîntătoare.

ARANJAMENTUL Nr. 18

Clasificarea: Aranjament intitulat „Uimire", în formă Morlbana. Aparţine şcolii Sogętsu.

Materiale vegetale necesare:

– ramuri înmugurite sau îmbobocite de hortensia (Hydrangea opuloides)

– lalele (Tulipa gesneriana).

Aranjamentul se execută în vază de sticlă colorată în roşu avînd formă de bazin. Se utilizează chenzan.

Semnificaţia: Uimirea în faţa efectelor neaşteptate obţinute prin alăturarea a două genuri diferite de frumuseţe: zvelteţea ramurilor subţiri şi lungi şi rotunjimea fragedelor şi suculentelor lalele.

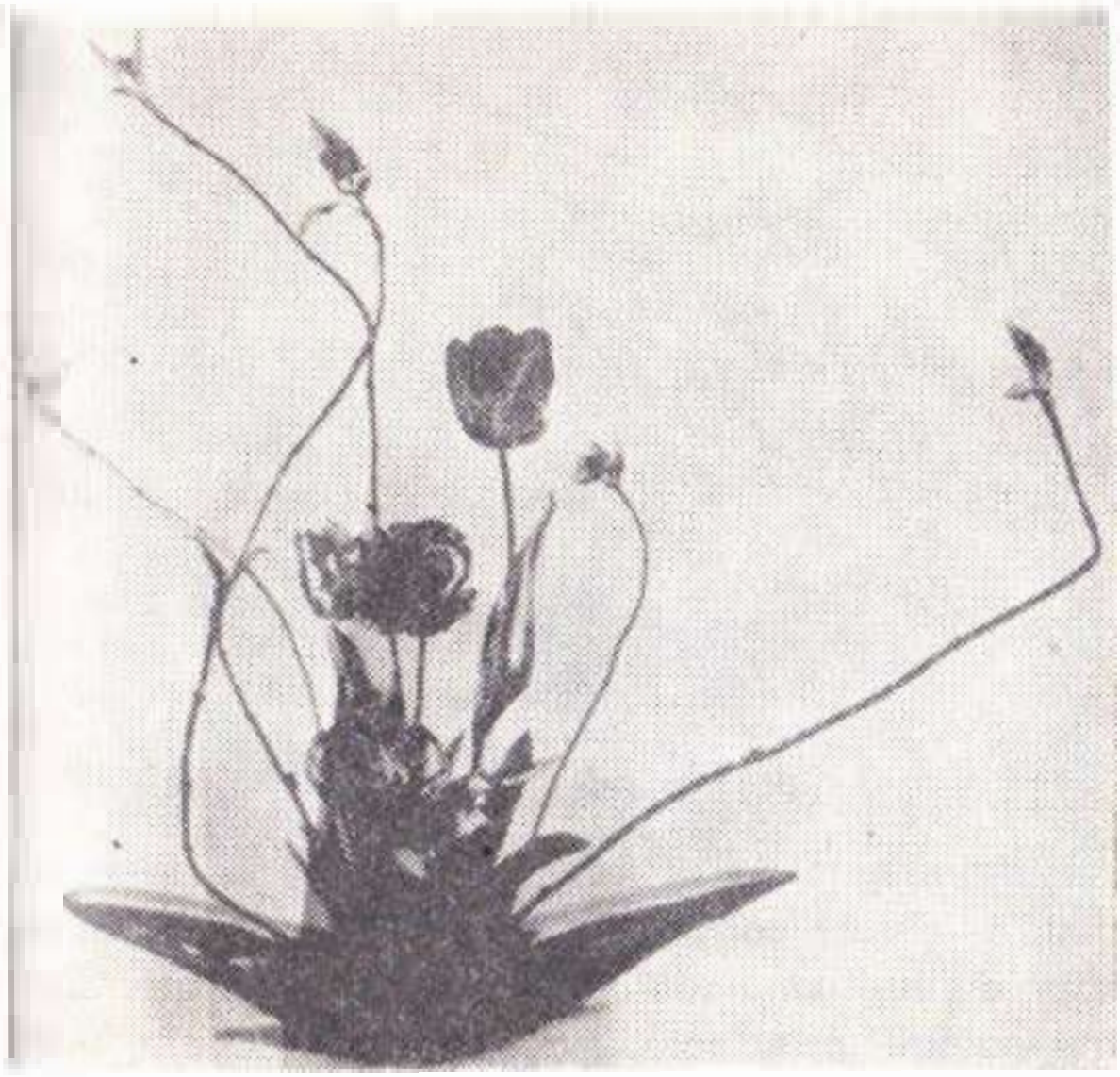

ARANJAMENTUL Nr. 19

Clasificarea: O ikebana denumită „Mişcarea apei", în forma Moribana, stil înclinat. Aparţine şcolii Sogetsu.

Materiale vegetale necesare:

– mlţişori de salcie (Salix sp.)

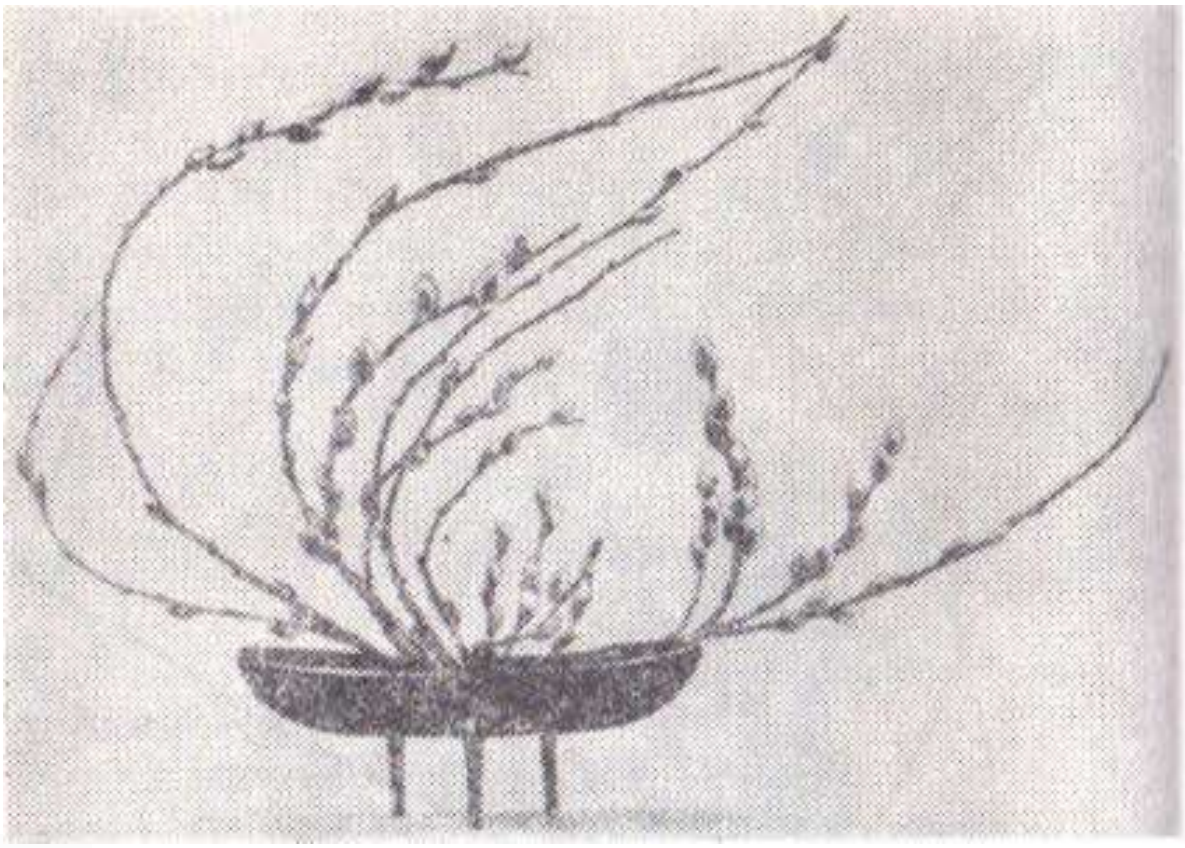

Aranjamentul se realizează într-o vază tip bazin, din fier. Toate corzile de salcie sînt fixate în chenzan, dîndu-li-se ondulaţii cît mai echilibrate. Cele trei tulpini principale sînt, fiecare, elegant înclinate. *Soe* este a doua din stînga, *shin* a treia din stînga (cea mai lungă), iar *hikae* ultima din dreapta.

Arcuirea graţioasă a liniilor trasate de mîţişori aminteşte ondulaţiile valurilor bătute de vîntul de primăvară.

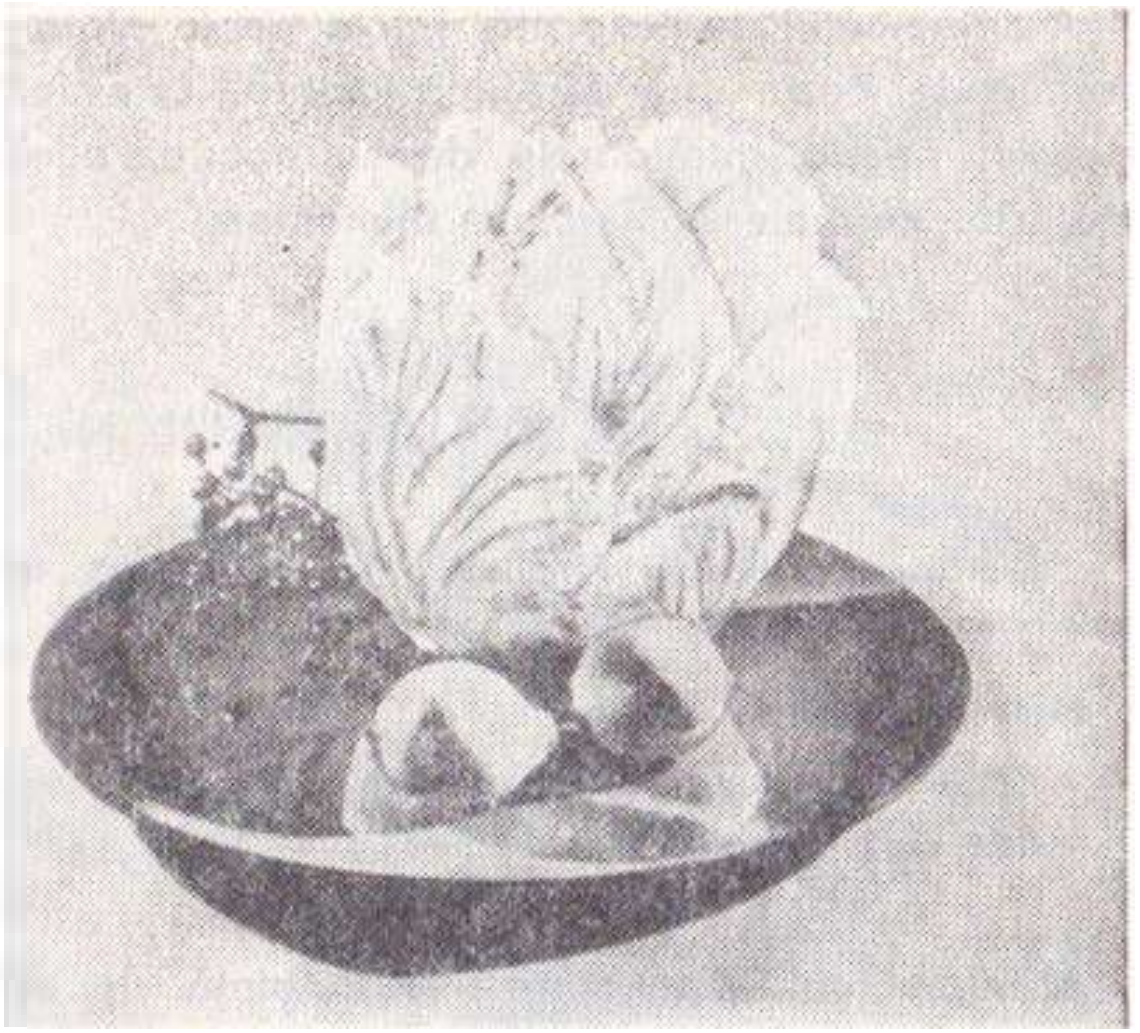

ARANJAMENTUL Nr. 20

Clasificarea: Un aranjament intitulat „Naştere", de formă Morlbana modernă. Aparţine şcolii Sogetsu.

Materiale vegetale necesare:

- **1 căpăţină de varză** (Brassica oleracea);
- **2 lămii fructe** (Citrus limon);
- **ramură cu bace de** Smilax aspera.

Aranjamentul se execută într-o vază plată, în formă de bazin sau farfurie, lăcuită. Este foarte potrivit pentru interioarele de sufragerie, bucătărie, sau centrele comerciale alimentare.

ARANJAMENTUL Nr. 21

Clasificarea: Ikebana intitulată „Dulcea briză" forma Moribana, stil inclinat. Aparţine şcolii Sogetsu.

Materiale vegetale necesare:

- **frunze de Aspidistra elati**
- **flori de crizantemă** (Chrysanthemum indicum).

Aranjamentul se execută în vază plată, tip bazin sau farfurie lăcuită, de culoarea coralului. Se foloseşte chenzan.

Shin e reprezentat de cea mai înaltă frunză înclinată în dreapta. Soe, cea mai din stînga, iar *hikae (tai)*, cea mai înaltă floare de crizantemă.

Aranjamentul exprimă sentimentul de ocrotire, de prietenie.

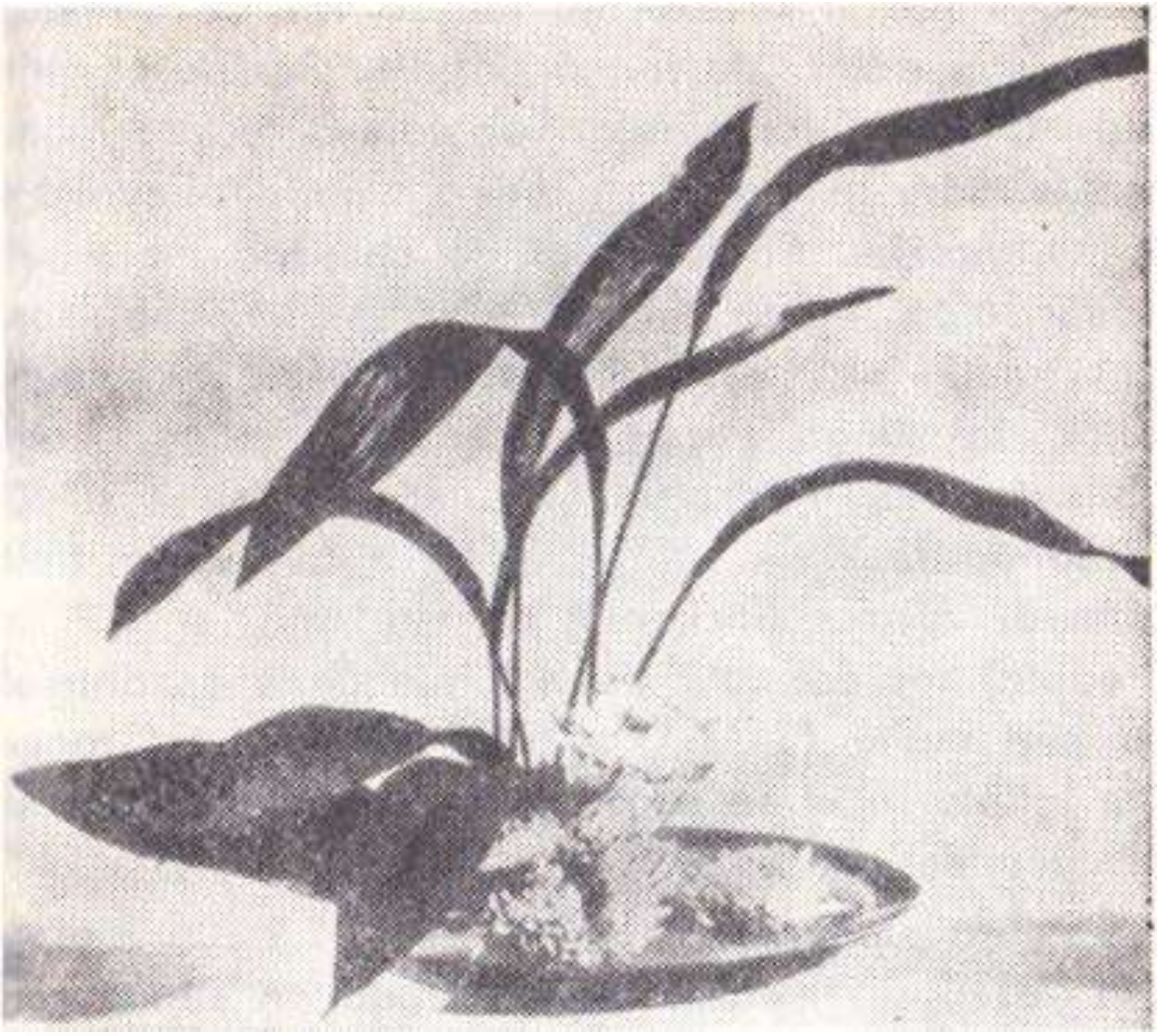

ARANJAMENTUL Nr. 22

Clasificarea: Ikebana, forma Moribana, stilul fundamental drept. Aparţine şcolii Sogetsu.

Materiale vegetale necesare:

- **ramuri de stejar (Quercus sp.);**
- **crizanteme (Chrysanthemum sp.).**

Aranjamentul se execută într-un vas de porțelan alb, puțin adînc, de formă pătrată. Se începe prin suprimarea tuturor părților vegetale care sînt rupte, uscate, zdrelite, adică se face o minuțioasă curățare a materialelor. Se folosește un chenzan mare sau două *shipo*. Prima tulpină, *shin*, și a doua, *soe*, sînt ramuri de stejar. Prima este fixată perpendicular, în stînga vazei, în spate; a doua, puțin oblic (sub un unghi de 45° înclinat înainte și 30° în stînga față de *shin*). Apoi, se fixează a treia ramură, *hikae*, (înclinată 60° în față și 45° în dreapta) reprezentată de o tulpiniță de crizantemă cu mai multe (3–4) flori mici. Suportul cu ramurile înfipte în el se așază în sfertul din stînga-față al circumferinței vazei.

Ramura *shin*, cu lungimea de 1–1,5 din diametrul vazei, se fixează, de preferință, în suport, separat de ramura *soe* (avînd lungimea 2/3 din lungimea lui *shin*). Ramura *hikae* (1/2 din *shin*) o fixată în suportul lui *soe*.

Ilustrațiile arată ordinea plasării tulpinilor. Foto a arată pe *shin* la locul său, în foto b, tulpina *soe* este plasată la loc; în foto c – tulpina *hikae* la loc; ultima poză arată și tulpinile inferioare (în-

a

b

c

d

totdeauna ceva mai scurte ca *hikae*) adăugate, adică aranjamentul complet. Este foarte importantă familiarizarea ikebanistului începător cu acest stil de aranjament deoarece el este baza pentru toate celelalte forme. E de fapt cel mai simplu și mai comun. Trebuie, deci, observat cu deosebită atenție modul în care cele trei tulpini sînt aranjate, echilibrul dintre flori și ramurile de stejar, efectul general al aranjamentului.

Simplitatea aranjamentului dă ochiului și gîndului claritate spre a observa complet frumusețea.

ARANJAMENTUL Nr. 23

Clasificarea: O ikebana, forma Moribana, stil fundamental înclinat. Aparține școlii Sogetsu. Vezi foto la pag. 116–119.

Materiale vegetale necesare:

– ramuri de chiparos (Taxodium distichum) sau de tuia (Thuja orientalis, Thuja occidentalis) sau de Thujopsis dolobrata;

– ramuri de crizanteme înflorite (Chrysanthemum indicum).

Aranjamentul se realizează în vază de porțelan bleu în formă de bazin. Lungimile tulpinilor princi-

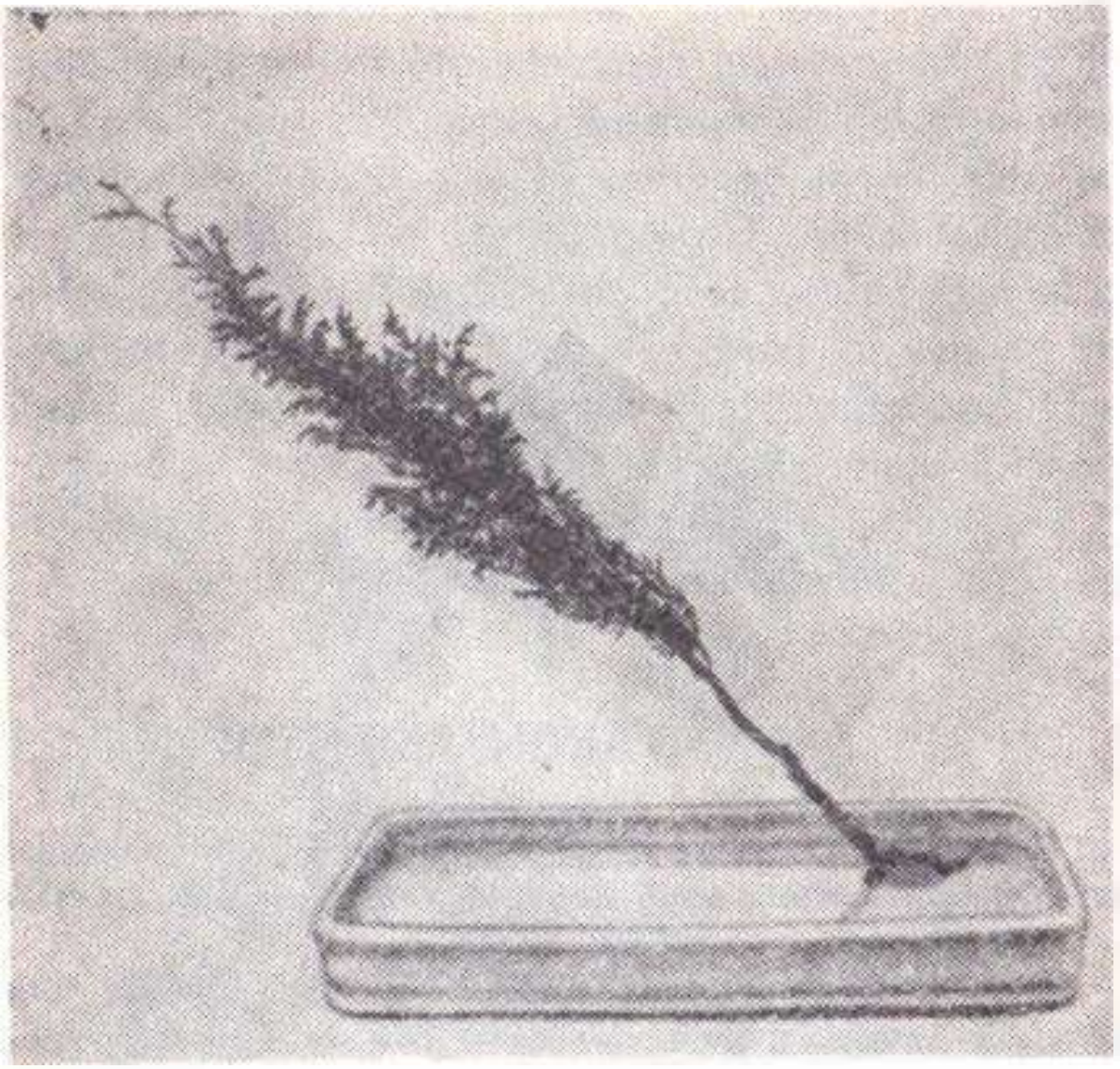

pale sînt: *shin* = 1 . . . 1,5 din lungimea vasului; *soe* = 1/2 din *shin*; *hikae* = 1/3 din *shin*.

Prima tulpină, *shin*, se fixează înclinată la 70° în față și 45° în stînga; a doua, *soe*, în spatele lui *shin* și puțin înclinată în stînga. Ele sînt ramu-

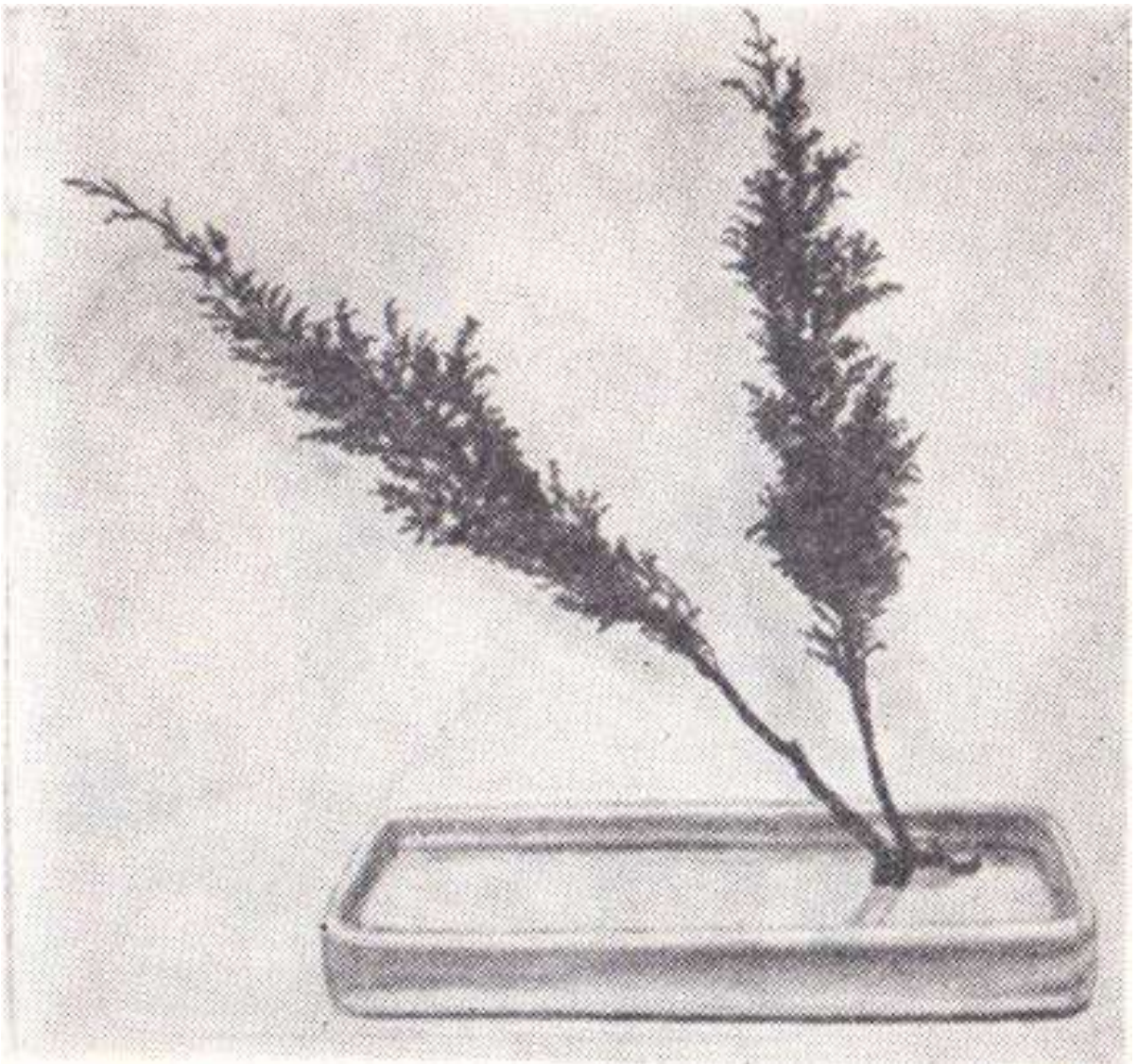

rile coniferului ales. A treia tulpină, *hikae*, (stînd 50° înclinată în faţă şi 30° spre dreapta) o reprezintă ramura de crizantemă albă. Se utilizează chenzanul, care se aşază în sfertul din dreapta, spate, al vasului, cu plantele înfipte în el.

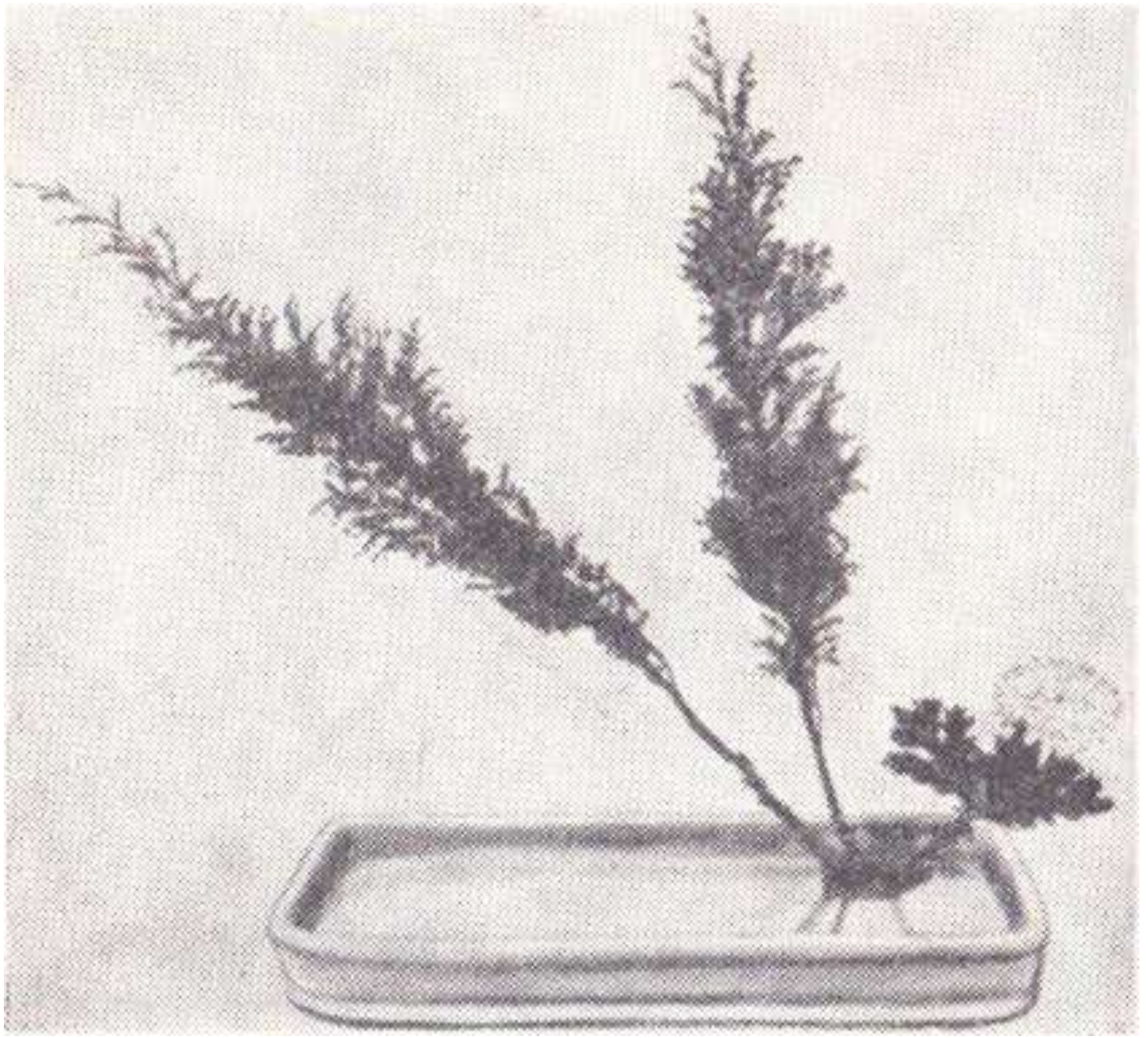

Cele trei fotografii arată ordinea de plasare a ramurilor principale în chenzan. Foto *a* arată pe *shin* la locul său; foto *b*, pe *soe* şi foto *c* pe *hikae* la locul său. Ultima poză arată aranjamentul complet finisat cu toate ramurile suplimentare adău-

gate. Ramurile adăugate sînt două crizanteme şi 4–5 ramuri de conifer mai scurt, tăiate şi plasate armonios pentru a da adîncime compoziţiei. Fixatorii pot fi unul mare sau 2–3 mai mici.

Semnificaţia: O atmosferă de toamnă, într-o regiune deluroasă.

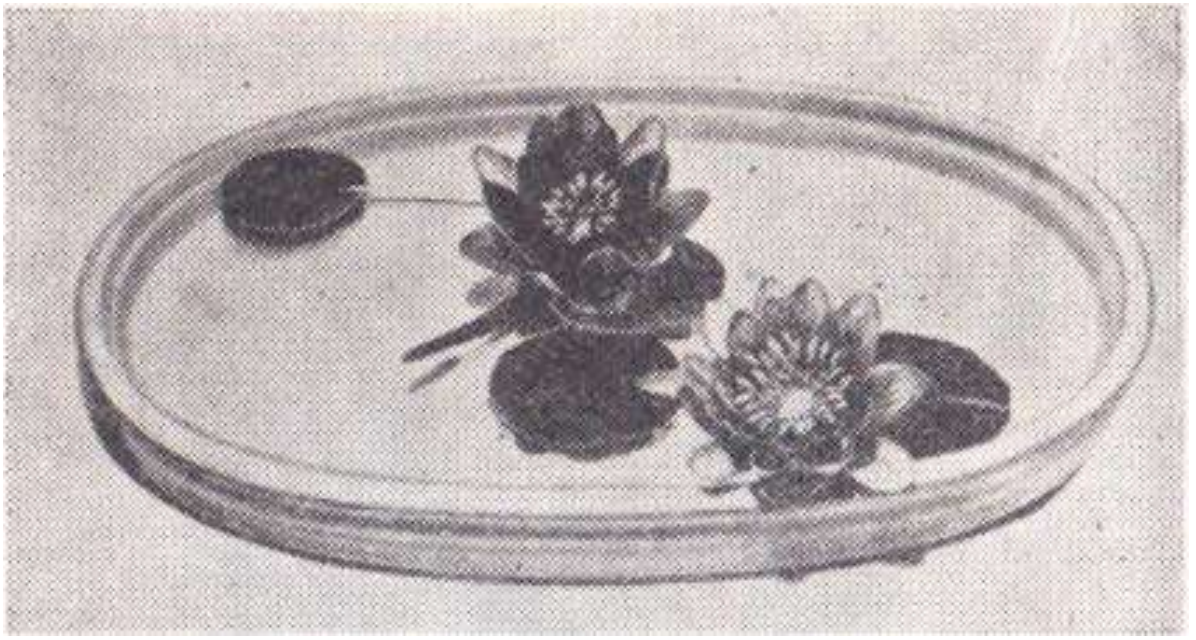

ARANJAMENTUL Nr. 24

Clasificarea: O ikebana, intitulată „Vis de amiază", forma Moribana, gen modern, aparţinînd şcolii Sogetsu.

Materiale vegetale necesare:

– Nuferi cu flori (Nymphaea sp.).

Aranjamentul este executat în bazin alb, rotund. Dacă se consideră necesar se foloseşte *shipo* ca suport.

Aranjamentul sugerează o atmosferă de calm, creată de tăcerea materializată în oglinda nemişcată a apei.

ARANJAMENTUL Nr. 25

Clasificarea: O ikebana forma Nageire, aparţinind şcolii Sogetsu. Este reprezentată in planşa 15 color.

Materiale vegetale necesare:
- **camelii roşii** (Camelia Japonica);
- **crengi de alun japonez** (Corylus sp.).

Aranjamentul se execută în vază de porţelan albastru. Nu se foloseşte suport; eventual, un sprijinitor de lemn despicat.

Această ikebana este sugestiv intitulată „Primăvara în vechea capitală".

ARANJAMENTUL Nr. 26

Clasificarea: O ikebana intitulată „Răsăritul soarelui", in forma Nageire, şcoala Sogetsu. Ea este reprezentată in planşa 16 color.

Materiale vegetale necesare:
- **măzăriche de grădină** (Lathyrus odoratus);
- **salcie plingătoare** (Salix babylonica).

Aranjamentul se execută în vază din ceramică smălţuită, de culoare brun-închis, cu două guri

înalte. Florile de măzăriche sînt așezate în marginea interioară a ambelor guri, iar nuielușele de salcie înnodate sînt plasate numai în gura din stînga, dar înclinate mult spre dreapta, ca și cum ar veni din afară dintre cele două guri.

Smicelele de salcie sugestiv înnodate parcă trimit pe lungimea lor culoarea aprinsă de foc a florilor de măzăriche din care ele pornesc aidoma unor veritabile raze.

ARANJAMENTUL Nr. 27

Clasificarea: O ikebana pentru sărbătorile de iarnă, în forma Nageire, aparținînd școlii Sogetsu.

Materiale vegetale necesare:

- **crizanteme albe (Chrysanthemum indicum);**
- **ramuri și bace de Smilax aspera;**
- **o ghirlandă aurie;**
- **globuri de sticlă.**

Aranjamentul se execută în vas alb de ceramică mată.

La aceste tipuri de aranjamente se pot înlocui podoabele după fantezia autorului. Chiar și florile pot fi cu succes reprezentate de unele artificiale.

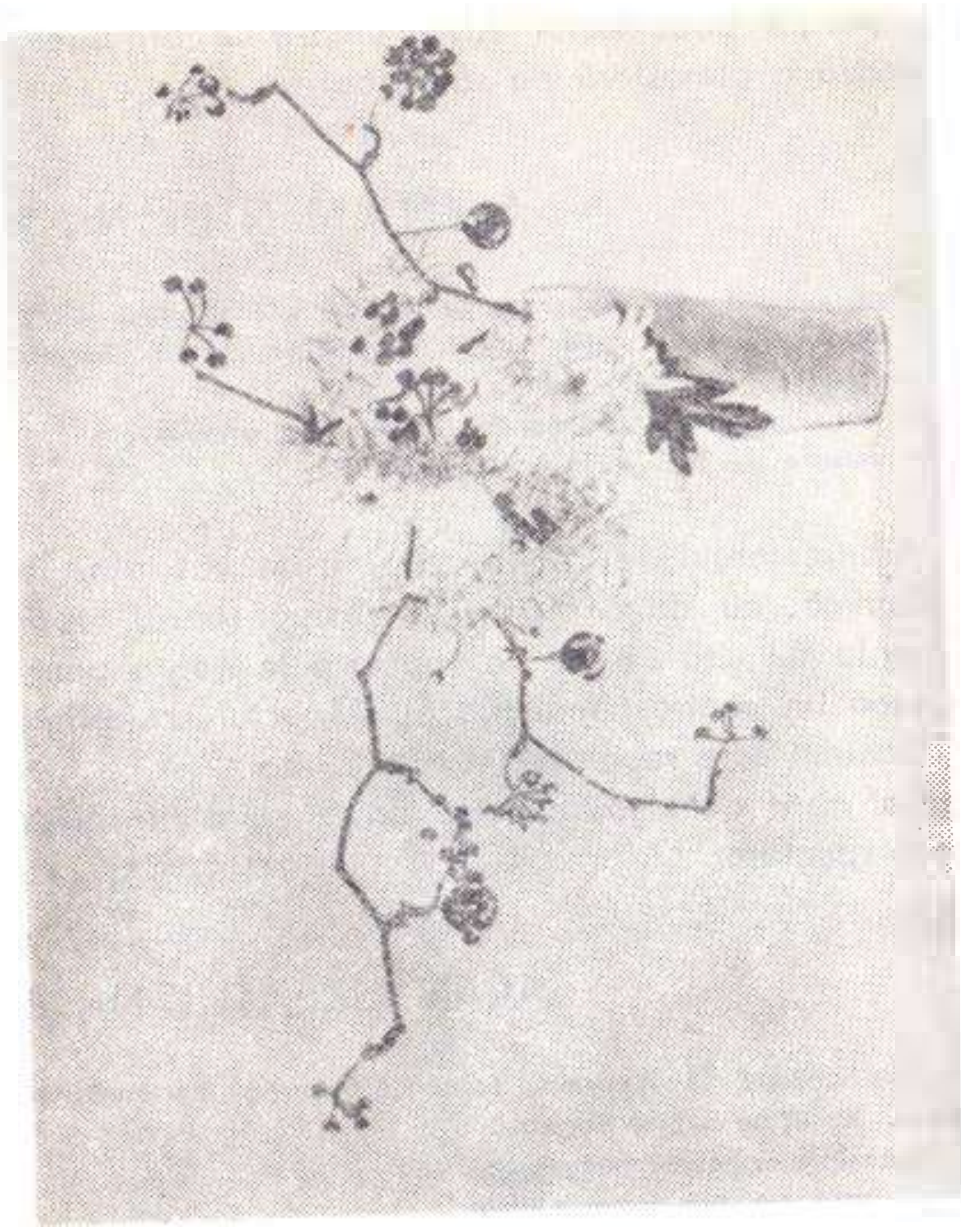

Apariţia podoabelor suplimentare în aranjament creează o atmosferă de sărbătoare.

ARANJAMENTUL Nr. 28

Clasificarea: O ikebana denumită „Ochi strălucitori", în forma Nageire, stil drept. Aparţine şcolii Sogetsu.

Materiale vegetale necesare:

– floarea-soarelui, necoaptă (Helianthus annuus);

– coarde de viţă de vie (Vitis vinifera).

Aranjamentul se realizează într-un vas alb, din ceramică, cu două guri. Nu se utilizează suport. Coarda de viţă de vie se vopseşte în negru pentru a crea un contrast mai plăcut. Aspectul scalariform al vasului este repetat în arcurile viţei.

Ca nişte ochi solari, cele două calatidii privesc spre spectator.

ARANJAMENTUL Nr. 29

Clasificarea: O ikebana, forma Moribana modernă, stil drept. Aparţine şcolii Sogetsu.

Materiale vegetale necesare:

– frunze de Aspidistra elatior.

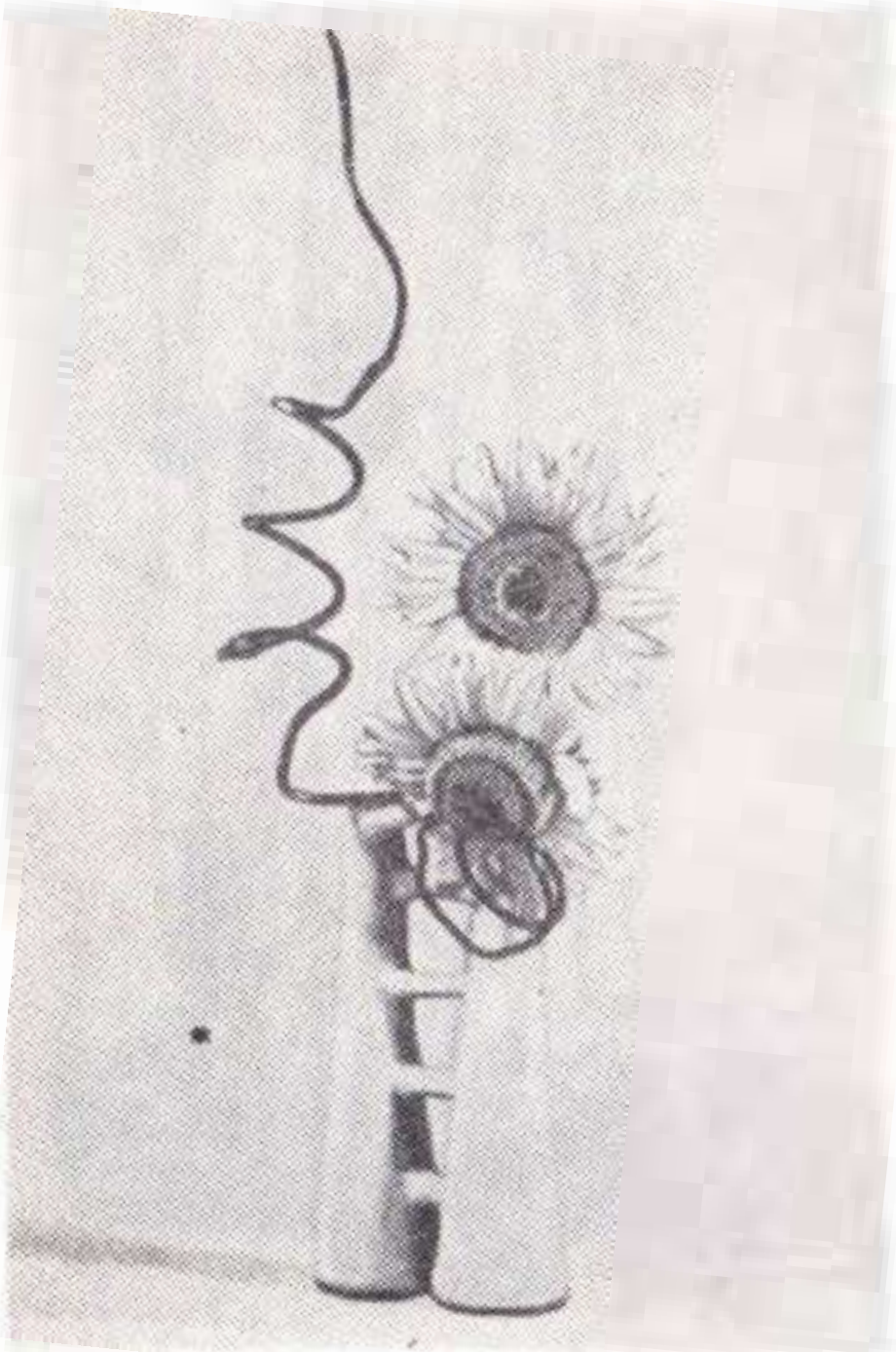

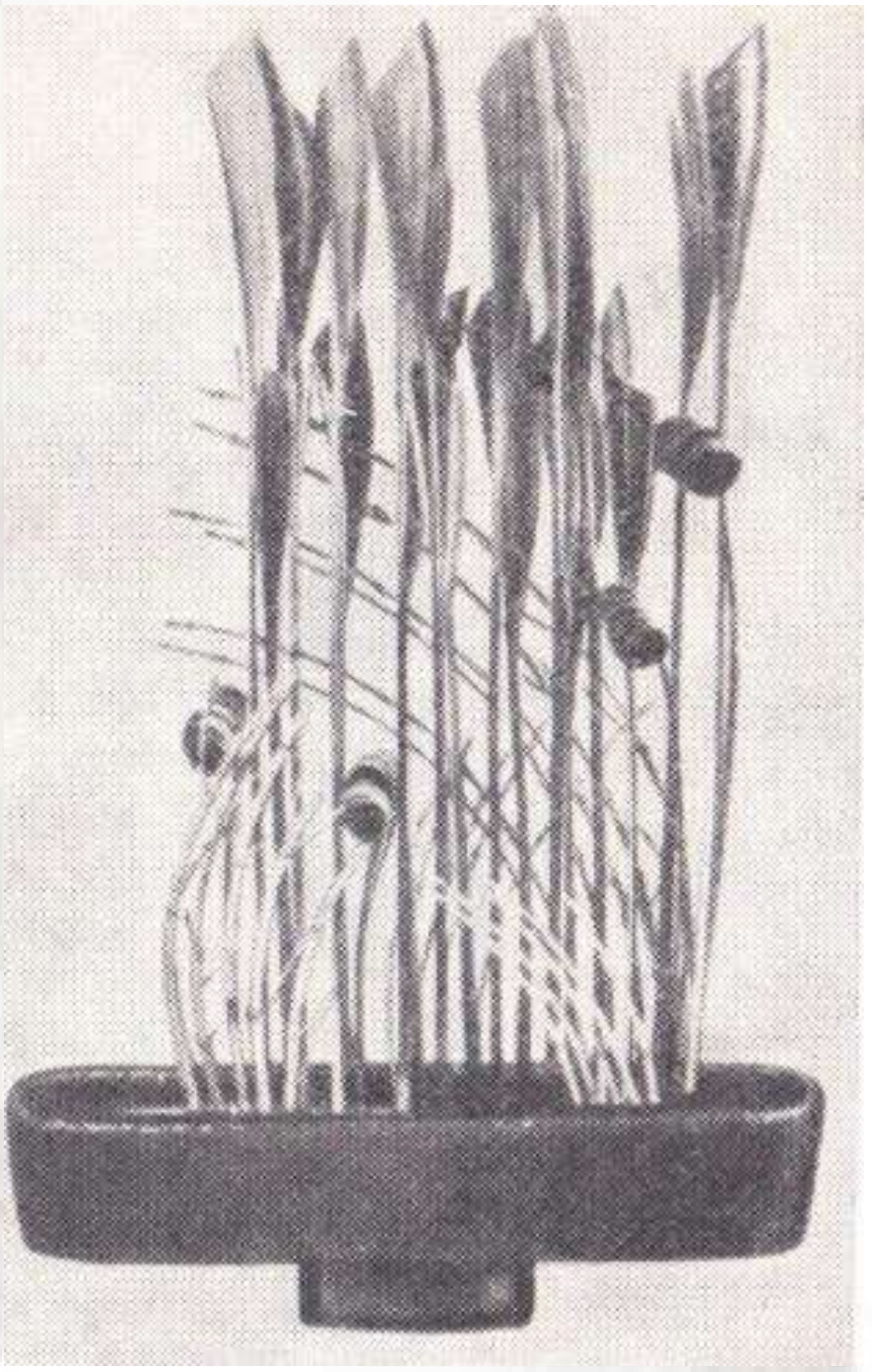

Aranjamentul este realizat în vază în formă de bazin, colorat în negru. Frunzele sînt aranjate şi rulate cu o pricepere desăvîrşită. Vîrful frunzelor înfipte perpendicular este retezat oblic.

Aranjamentul degajă simplitate şi eleganţă, prin jocul de linii al frunzelor.

ARANJAMENTUL Nr. 30

Clasificarea: Aranjament în forma Moribana, stil drept, aparţinînd şcolii Sogetsu.

Materiale vegetale necesare:

- **rămurele de arţar (Acer platanoides);**
- **tulpini de stuf (Phragmites communis).**

Aranjamentul este realizat într-un vas în formă de bazin colorat în maro. Se întrebuinţează chenzan. Tulpinile de stuf sînt curăţate în prealabil şi bine lustruite, apoi se înfig perpendicular în mănunchi, în stînga şi în spate, în bazin; nuieluşele de arţar, fără nici o frunză, se plasează înspre dreapta şi trec prin faţa stufului, răsfirate mult şi ondulate spre stînga.

Este o ikebana plină de armonie şi graţie.

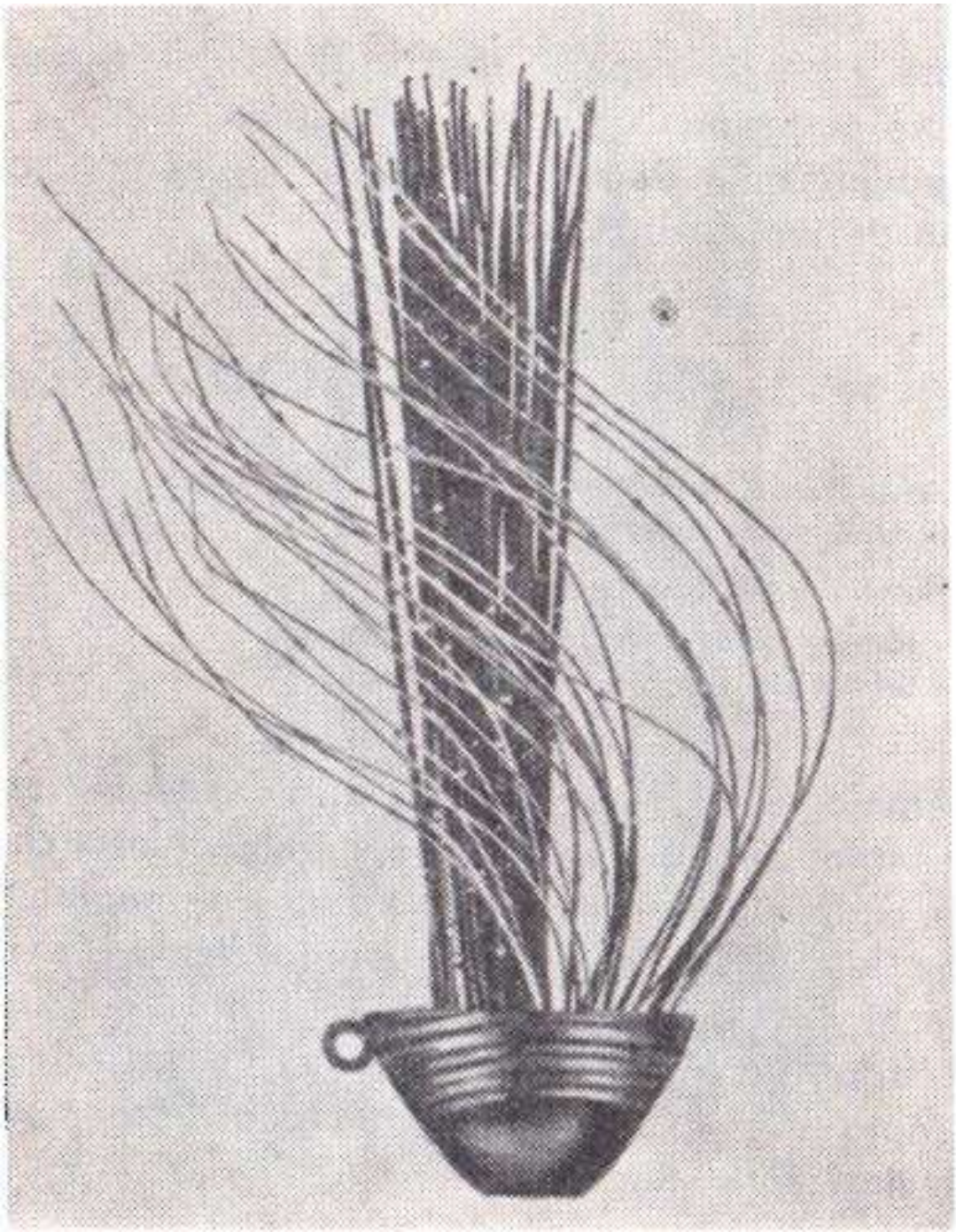

ARANJAMENTUL Nr. 31

Clasificarea: O ikebana, forma Moribana, **aparţinind şcolii Ohara. Este reprezentată în planşa 12 color.**

Materiale vegetale necesare:

– **ramură de cais japonez** (Armeniaca vulgaris) **acoperită de lichen;**

– **camelii roşii** (Camelia Japonica) ;

– **tufă de trifoi galben** (Trifolium campestre).

Aranjamentul se execută într-un vas negru nestrălucitor. Vasul are un desen melcoidal pe suprafaţă, foarte discret. Accentul coloristic necesar este dat de florile galbene ale trifoiului. Suprafaţa mată a vasului este în ton cu nuanţa lichenilor.

Întregul aranjament pare să înfăţişeze un melc în mers, cu cochilia pe spate.

ARANJAMENTUL Nr. 32

Clasificarea: O ikebana, forma Moribana, **stil fundamental drept, aparţinind şcolii Ohara. Este reprezentată în planşa 13 color.**

Materiale vegetale necesare:

– **stînjenel cu flori şi boboci albi** (Iris florentina);

– **gălbenele** (Ranunculus polyanthemos).

Aranjamentul se realizează într-un vas tip farfurie din chihlimbar sau imitație. Se utilizează fixatori și apă. Stînjenelul palid stă atît de natural între gălbenele, încît pare a fi crescut acolo.

Semnificația: Început de vară.

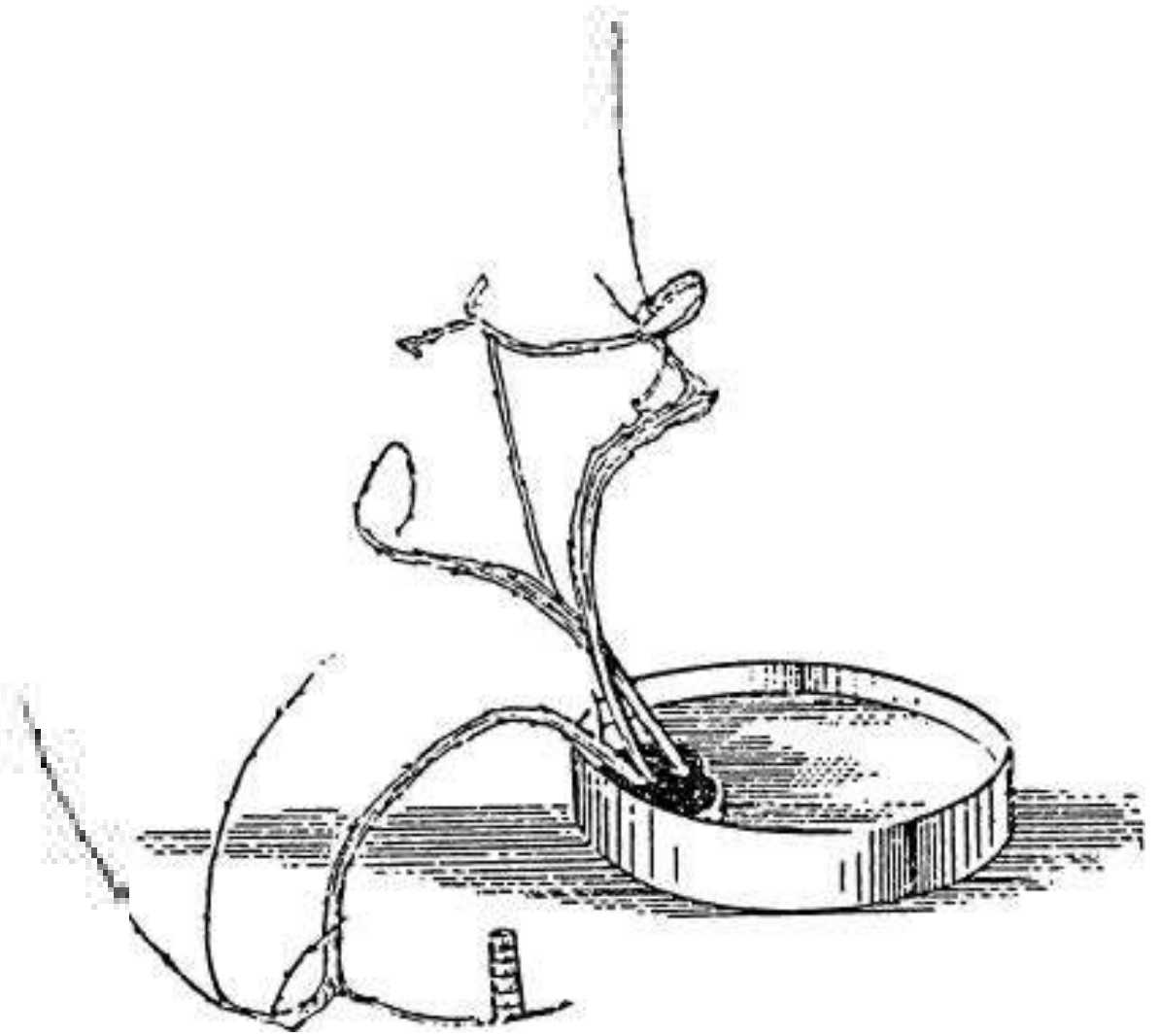

ARANJAMENTUL Nr. 33

Clasificarea: **Ikebana, forma Moribana, stil cascadă. Aparţine şcolii Ohara. Este reprezentat în pag. 130–132**

Materiale vegetale necesare:

- **ramuri de salcie** (Salix sp.);
- **crizanteme** (Chrysanthemum indicum).

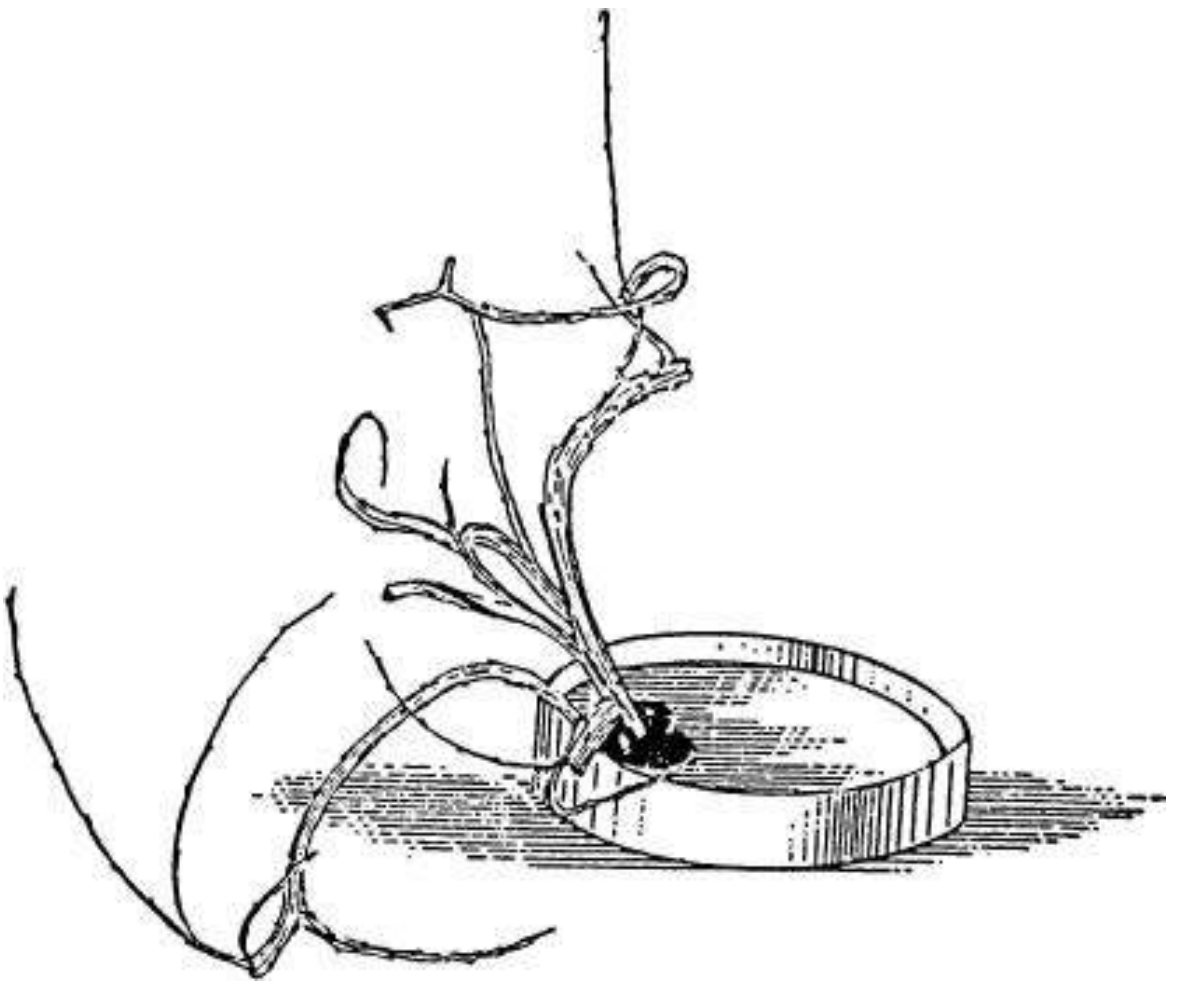

Aranjamentul se execută în vază de porţelan, plată, tip bazin, colorată în verde. Se utilizează suport, chenzan sau shipo (1–2). Inainte de plasare, ramurile se curăţă, se ajustează. Compoziţia va ocupa sfertul din stinga faţă a vazei.

Se introduce mai întii în suport *shin*, înclinat mult înainte peste marginea vazei (120° înclinat în jos

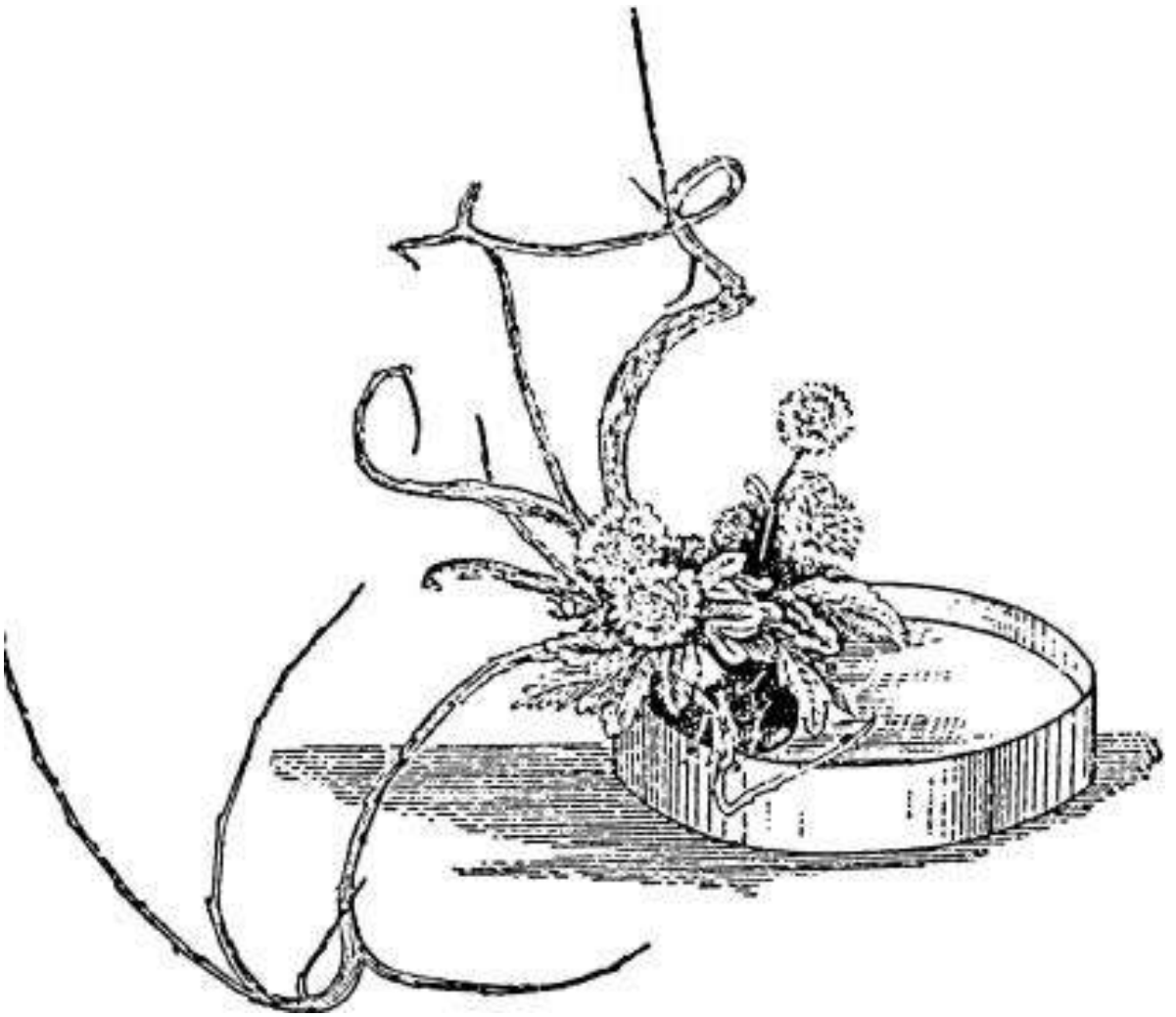

față de verticală și 45° în stînga, de la centru), reprezentat de o ramură de salcie. *Shin* nu trebuie să „cadă" peste vază, ci să iasă grațios din ea. Se fixează apoi *soe* (ramură de salcie), avînd 1/2 din lungimea lui *shin*, mai în spate și aproape drept, foarte puțin înclinat spre stînga. Se adaugă o ramură înaltă de salcie (aproape de lungimea lui *shin*) puțin înclinată în față și spre dreapta. Se mai pun apoi alte două ramuri de salcie spre completare, avînd fiecare cam 1/2 din lungimea lui *soe* și se plasează una între *shin* și *soe*, înclinată în față și stînga, iar a doua în dreapta lui *shin*, curbată în față peste marginea vazei. Apoi, se fixează a treia ramură principală, *hikae*, avînd 1/2 din lungimea lui *shin*, înclinată în față 45° și spre dreapta 30°, reprezentată de o ramură cu două flori de crizantemă în vîrf. Se mai adaugă două ramuri de crizantemă cu 1–2 flori pentru completare: una între *shin* și o ramură mică de salcie, alta în spatele ei.

Vaza se plasează undeva sus, pe o mobilă, pentru a se mări efectul compoziției.

Aici se pune accent pe linie, de aceea sînt întrebuințate mai puține materiale. Liniile salciei

sînt evidenţiate fiind mai lungi, iar florile mai scurte ca în alte aranjamente. Acest gen este potrivit pentru materialele vegetale cu flexibilitate mare.

Graţia liniilor salciei, puternic evidenţiate de acest stil de aranjament, sugerează curgerea şuvoaielor unei cascade.

ARANJAMENTUL Nr. 34

Clasificarea: O ikebana, forma Nageire (Heika) **stil cascadă, aparţinînd şcolii Ohara. (Vezi pag. 135–138).**

Materiale vegetale necesare:

- **ramuri de** Celastrus articulata;
- **crizanteme** (Chrysanthemum sp.) **cu flori mici;**
- **panicul de porumb** (Zea mays).

Aranjamentul se realizează într-o vază, înaltă, din ceramică nesmălţuită. Dimensiunea aranjamentului în ansamblu variază de la 2 la 3 ori înălţimea vasului. Nu se utilizează fixatori.

Ramura principală, *shin*, (avînd lungimea mai mult de două ori înălţimea vasului) se aranjează în colţul stîng din faţă şi se lasă să cadă natural în jos peste marginea vazei, sprijinindu-se pe ea, sub un unghi de 130° faţă de verticală şi 45° de

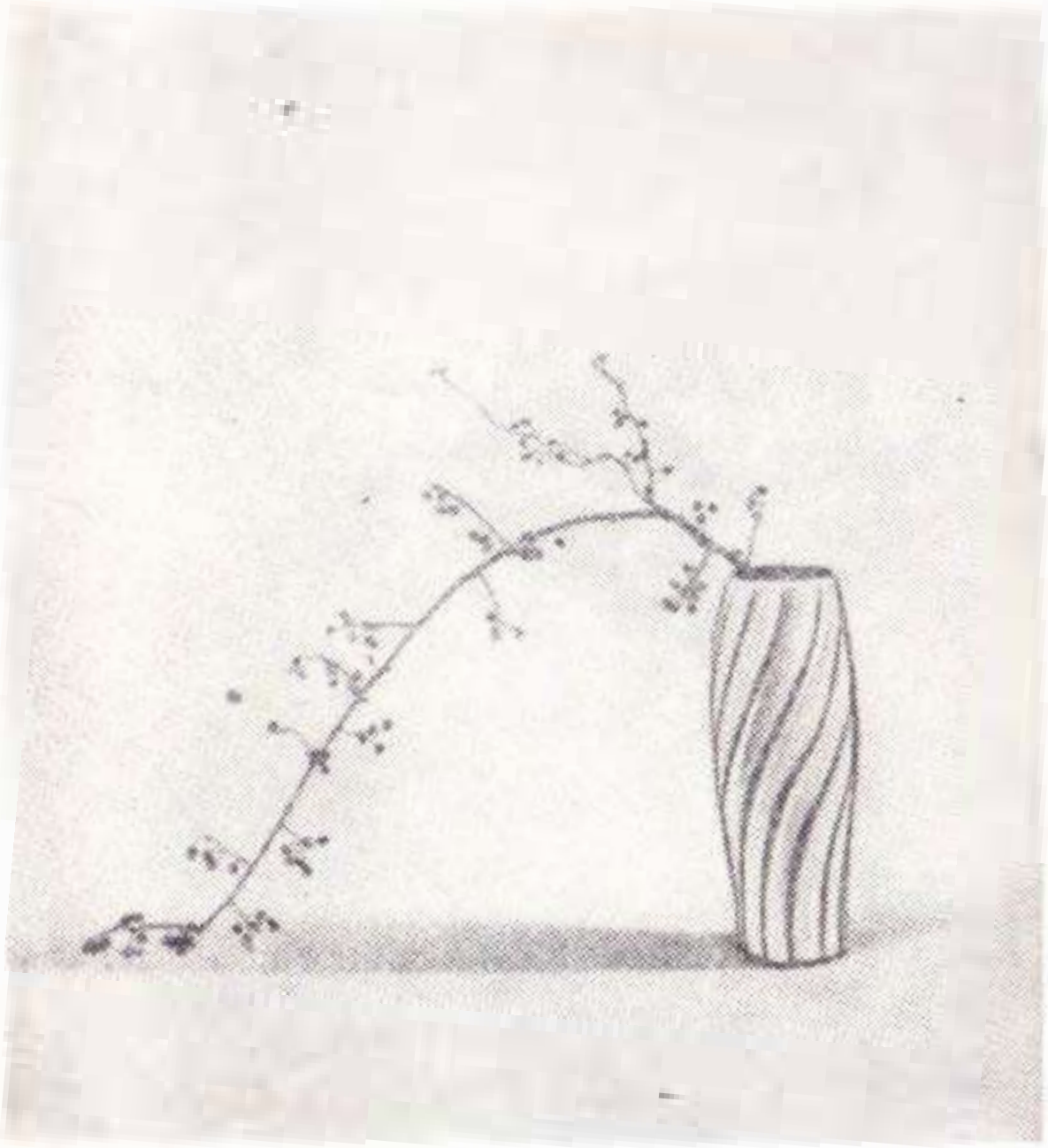

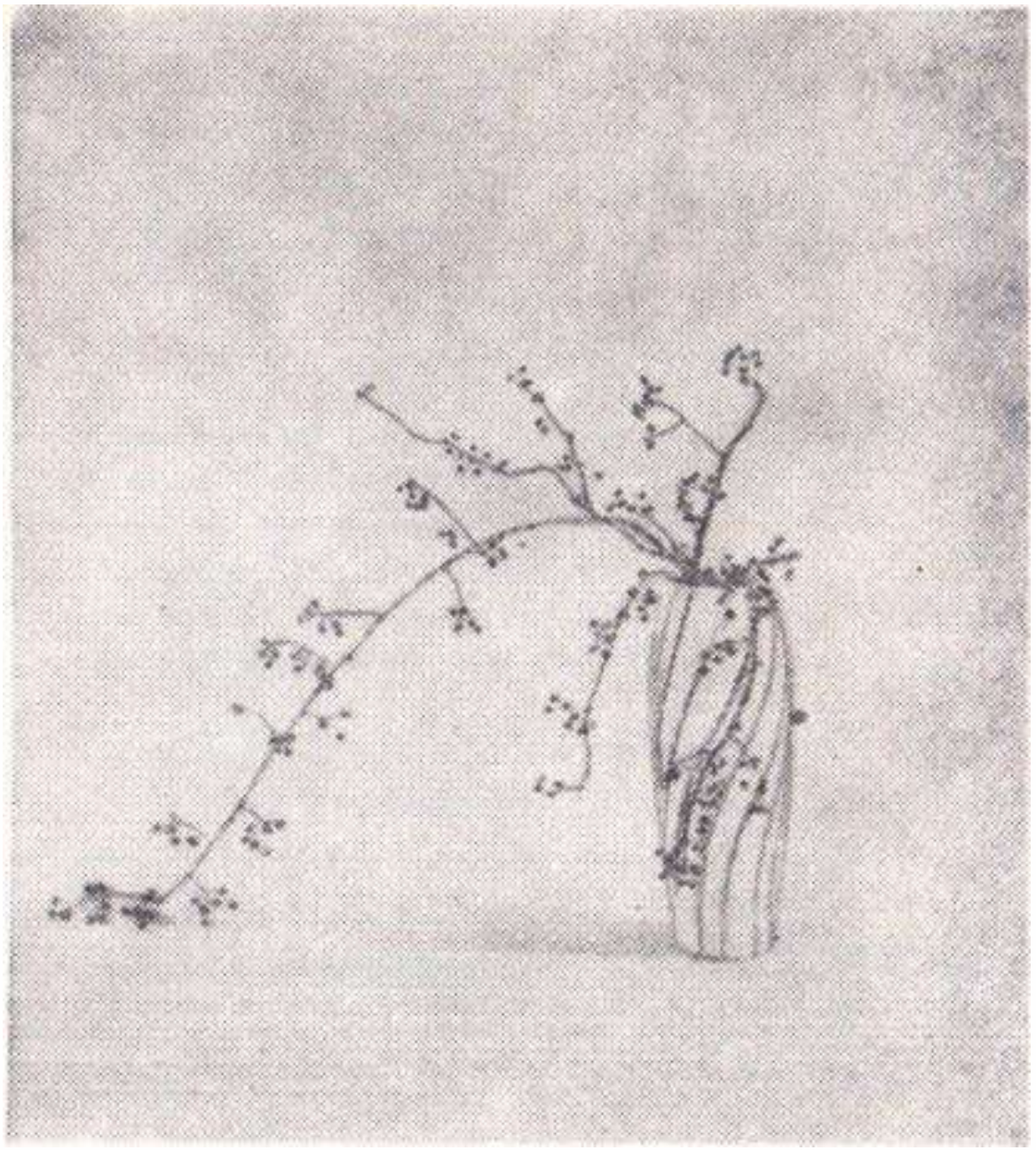

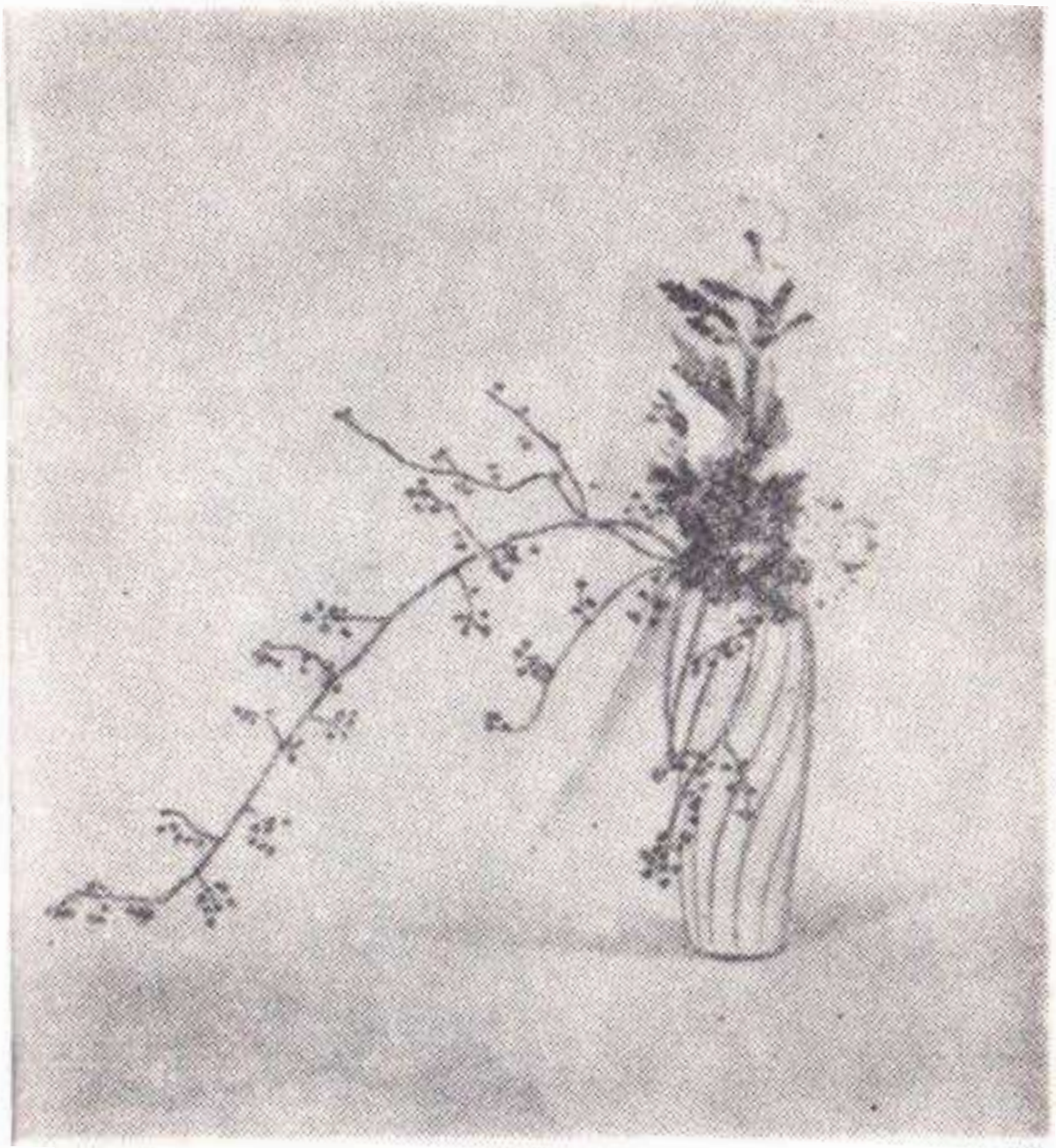

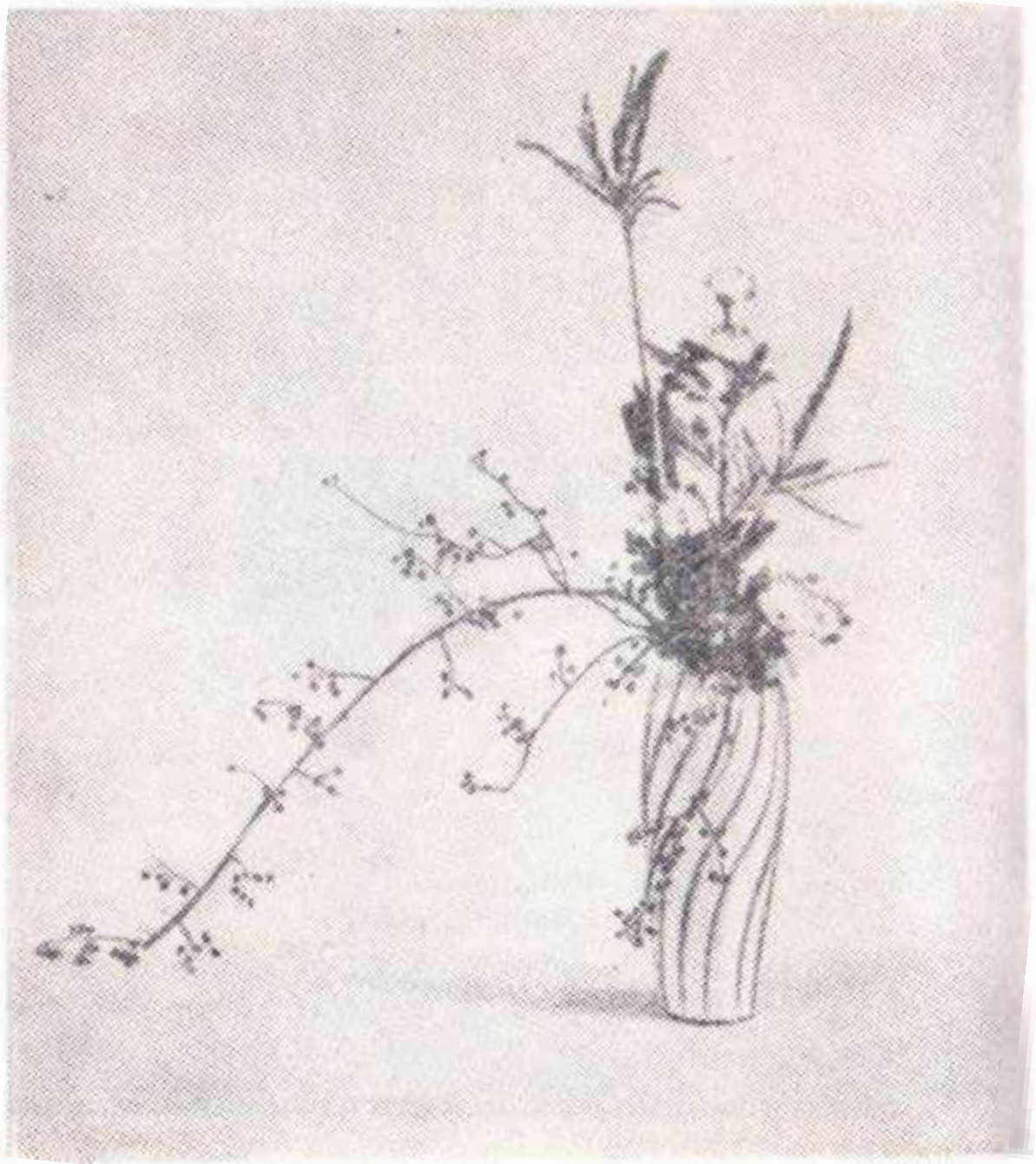

la centru spre față. Este reprezentată de o ramură de *Celastrus*. Se fixează apoi tulpina *soe* (avînd 1/2 din lungimea lui *shin*), mai în spate și aproape perpendicular, pentru echilibru; este reprezentată de o ramură de crizantemă cu două capete înflorite. Se adaugă apoi 3 ramuri pentru completare, de *Celastrus*, urmînd direcția lui *shin*, *soe* și a vazei. Apoi 3 ramuri de crizantemă cu cap dublu sînt puse, una drept *hikae* (avînd 1/2 din lungimea lui *shin*), înclinată spre dreapta 30° și în față 45°, iar celelalte două drept completări. Se adaugă apoi, tot pentru completare, 2 panicule de porumb (unul plasat între *shin* și *soe*, mult mai lung decît *soe*, iar altul între *soe* și *hikae* – aproape cît *soe* –).

Paniculele uscate de porumb creează o atmosferă de toamnă.

ARANJAMENTUL Nr. 35

Clasificarea: Ikebana, forma Moribana, stil ceresc. Aparține școlii Ohara.

Materiale vegetale necesare:

- **crizanteme** (Chrysanthemum indicum);
- **ferigă – țolul lupului** (Dryopteris filix-mas),
- **stinjenel** (Iris florentina).

Aranjamentul se realizează într-o vază rectangulară, joasă, de culoare deschisă. Se întrebuinţează suport (chenzan).

Se fixează ramura *shin* (mai lungă decît de două ori diametrul vasului) la centrul vasului, perpendicular, reprezentată dintr-o ramură de crizantemă, cu o floare albă. Apoi se fixează *soe* (avînd 1/2 din lungimea lui *shin*), în faţa lui *shin* (foarte puţin la dreapta sau la stînga acesteia), înclinată în faţă 15°. Este reprezentată tot de o crizantemă. În spatele lui *shin*, pe stînga, apare o crizantemă de completare. Se fixează apoi *hikae (tai)* a cărei lungime este o treime din lungimea lui *shin*. *Hikae* este reprezentată de un stînjenel cu 3–5 boboci întredeschişi; foarte scurtă, plasată jos de tot şi înclinată în faţă 70°. Se adaugă acum ferigi la baza lui *shin*, strînse bine, puţin înclinate în faţă şi spre dreapta, dar fără a se risipi.

Aici baza aranjamentului trebuie să fie cît mai compactă posibil; de asemenea, *soe*, *hikae* şi celelalte ramuri sînt mult mai scurte, proporţional, decît în alte stiluri, faţă de *shin*.

Datorită lungimii accentuate a lui *shin*, precum şi plasării strînse în jurul acesteia a celorlalte ra-

muri, se subliniază puternic verticalitatea (în contrast cu forma plată a vazei).

ARANJAMENTUL Nr. 36

Clasificarea: **Ikebana, forma Moribana, stil contrastant. Aparţine şcolii Ohara.**

Materiale vegetale necesare:

- Acacia dealbata, **ramuri;**
- **flori de Calla.**

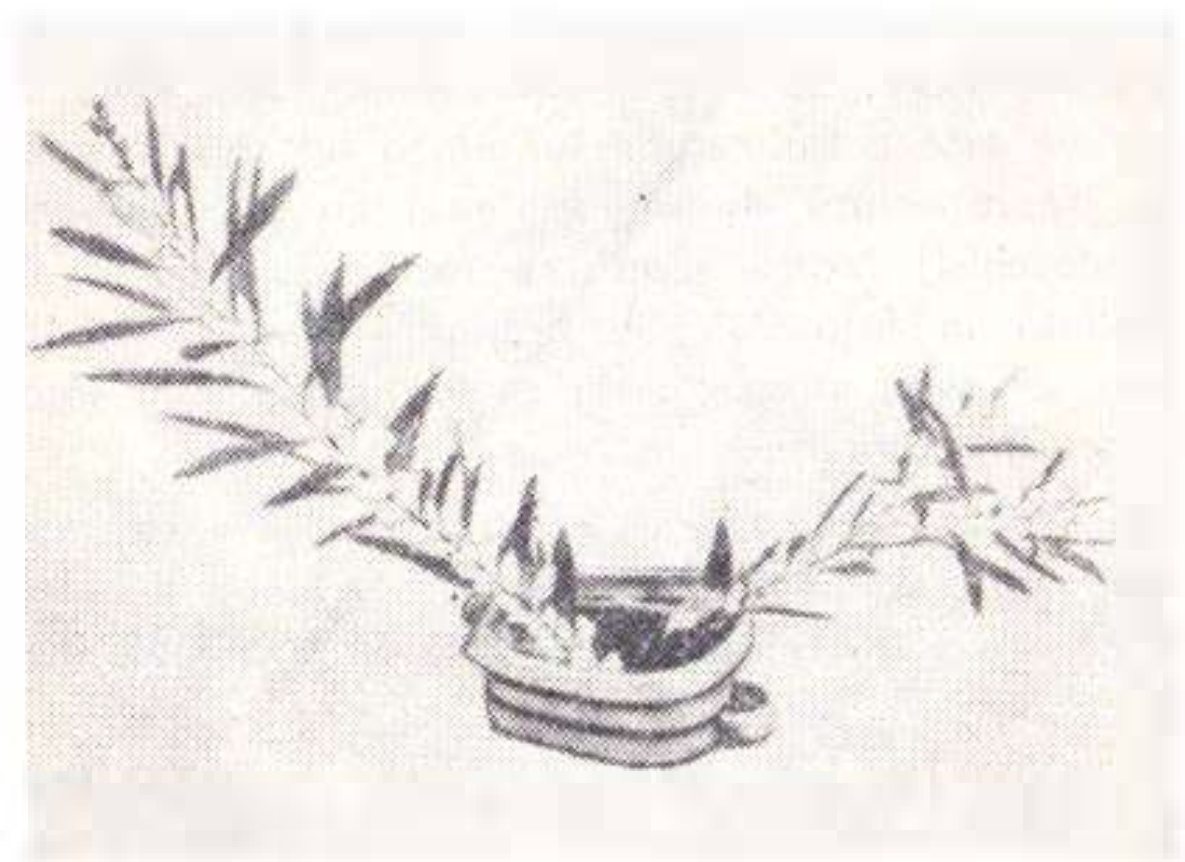

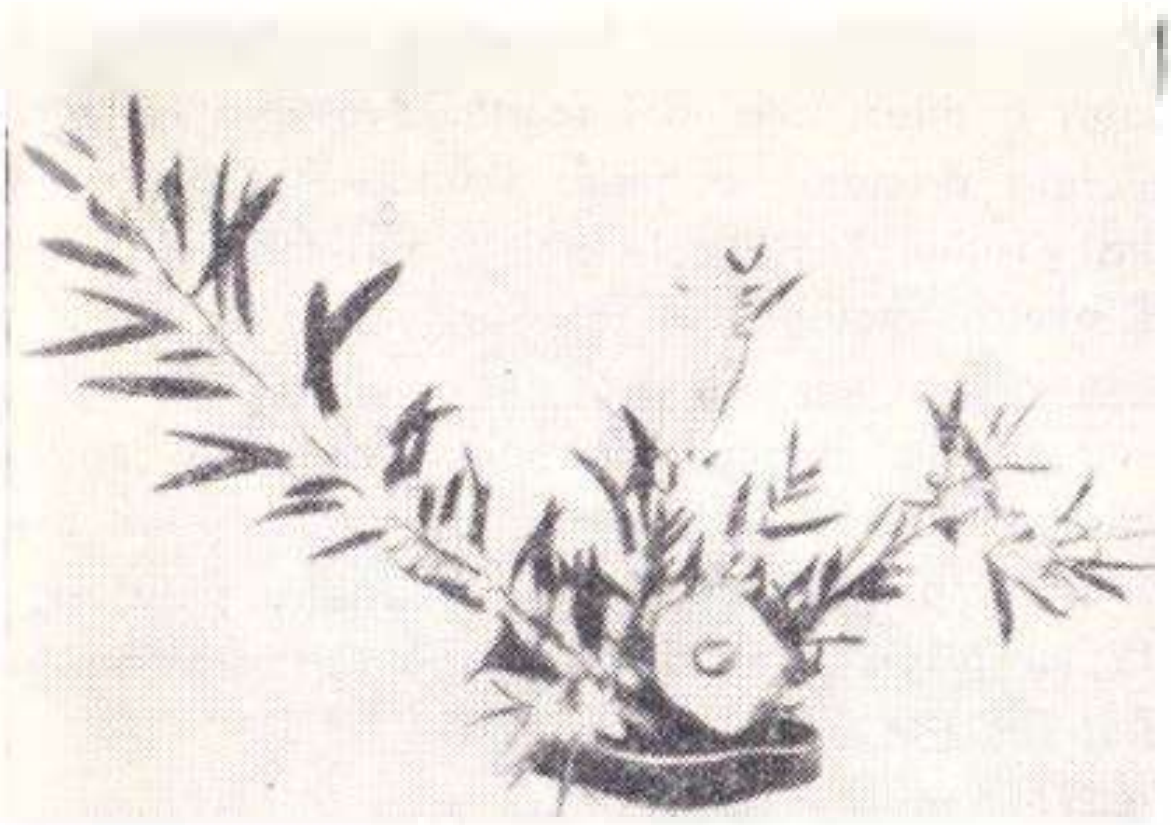

Aranjamentul se realizează într-un vas albastru, gen compotieră. Se întrebuințează suport. Ramura *shin* este o tulpină de *Acacia* mai lungă de două ori decît lungimea diametrului vazei, este fixată în centru și înclinată 30° spre stînga și spre față. Ramura *soe*, tot o ramură de *Acacia*, aproximativ jumătate din lungimea lui *shin*, se înclină spre dreapta și puțin înainte, dar se încrucișează cu *shin* la bază. Se adaugă apoi completări: una este

1/3 din *shin* (între *shin* și *soe*), puțin înclinată în spate; a doua, cea mai scurtă, deasupra lui *soe*, aproape dreaptă; a treia, scurtă, înclinată spre gura vasului. Toate cele trei ramuri-completări sînt din același material cu primele tulpini. Se adaugă acum *hikae*, reprezentată de o floare de *Calla*, avînd 1/3 din lungimea lui *shin*, plasată la centru, înclinată 70° în față. Apoi alte două flori de *Calla*, completări, sînt dispuse deasupra și în spatele lui *hikae*. S-a realizat astfel un aranjament floral simetric, echilibrat.

Acacia, fiind o leguminoasă greu de procurat în țara noastră, se poate, desigur, înlocui cu alte plante mai la îndemînă, cum ar fi cîrmîzul *(Symphoricarpus albus)*, un arbust foarte cunoscut pentru aspectul elegant al ramurilor sale încărcate, la baza frunzelor, cu nenumărate bobițe albe, păstoase. De asemenea, *Calla* poate fi cu succes înlocuită cu niște campanule sau cu crini etc.

Aranjamentul aduce varietate și mișcare, prin lungimile contrastante ale ramurilor.

O pictură reprezentînd
un aranjament Rikka din
sec. XVII realizat de Ikenobo 'Senko

PLANŞA 1

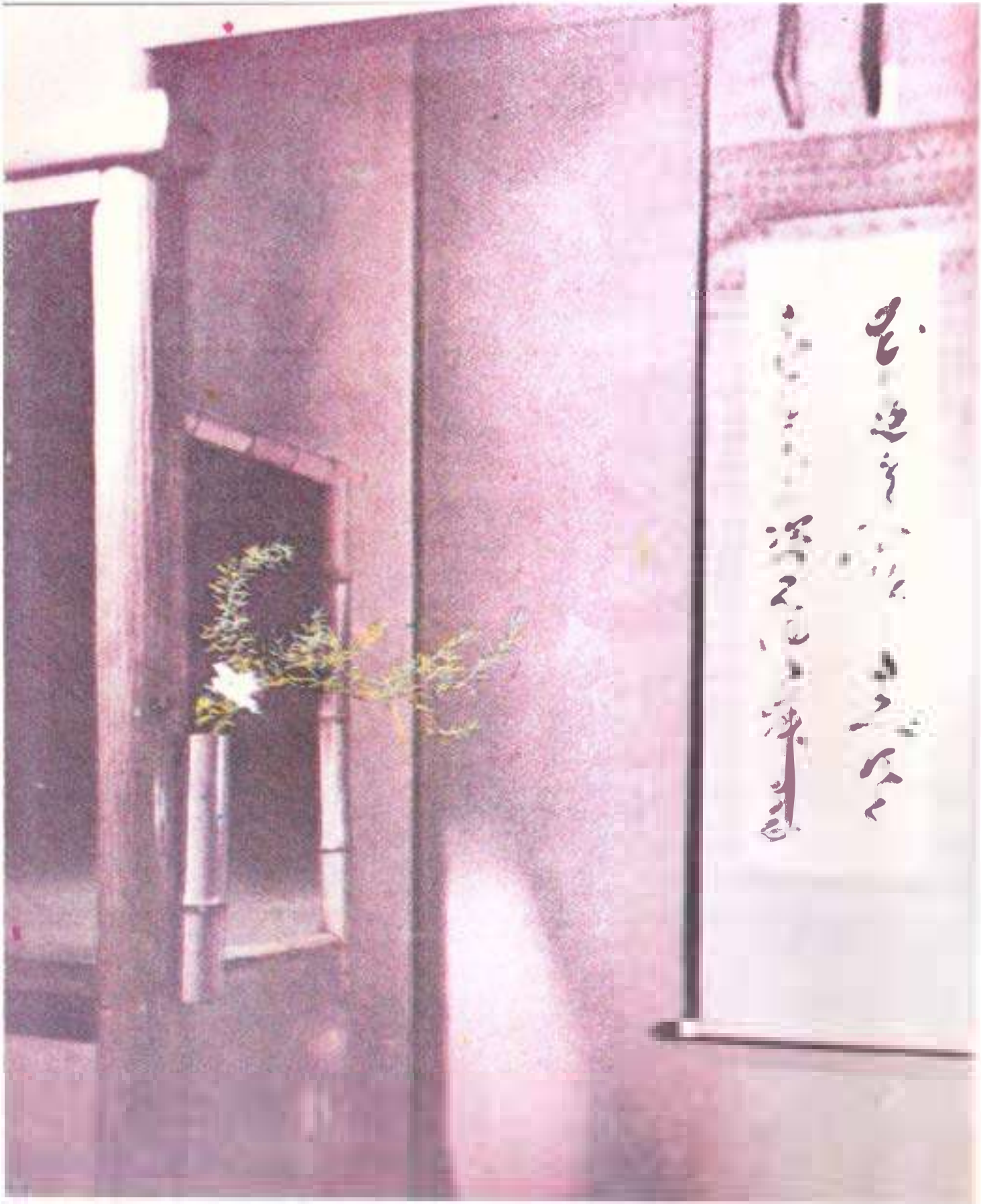

PLANŞA 2

PLANȘA 3

PLANŞA 4

PLANŞA 5

PLANŞA 6

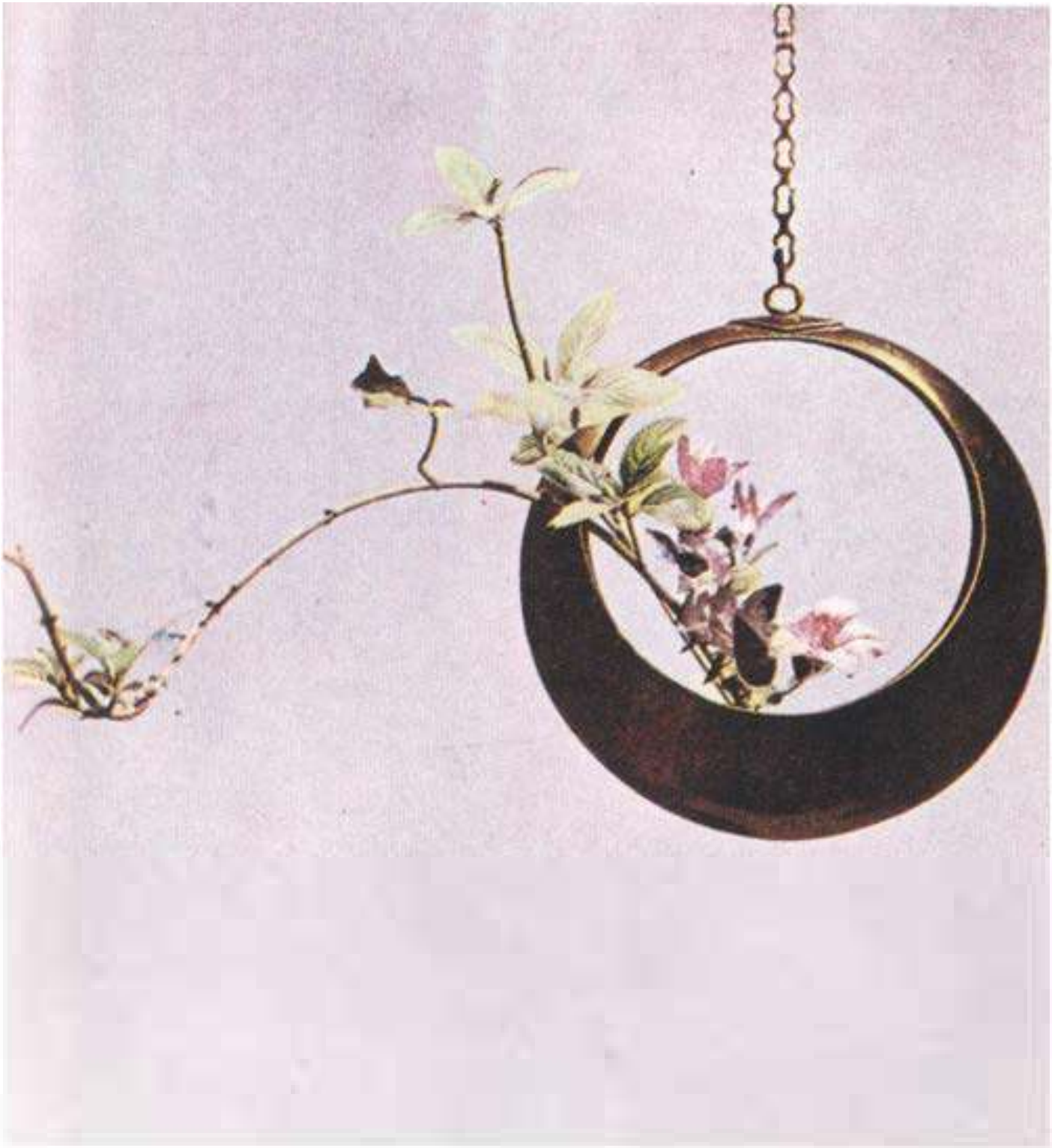

PLANŞA 7

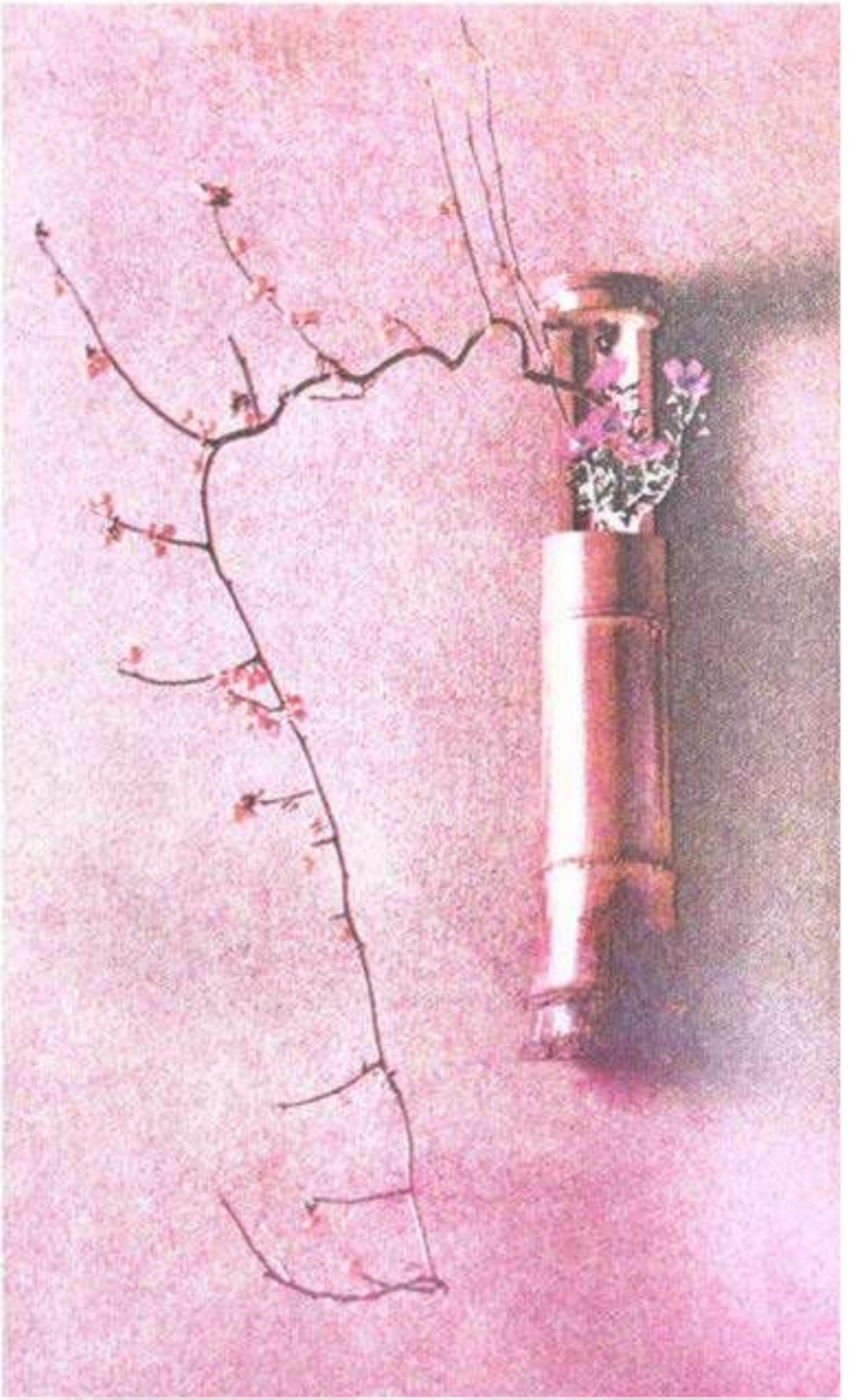

PLANŞA 8

PLANŞA 9

PLANŞA 10

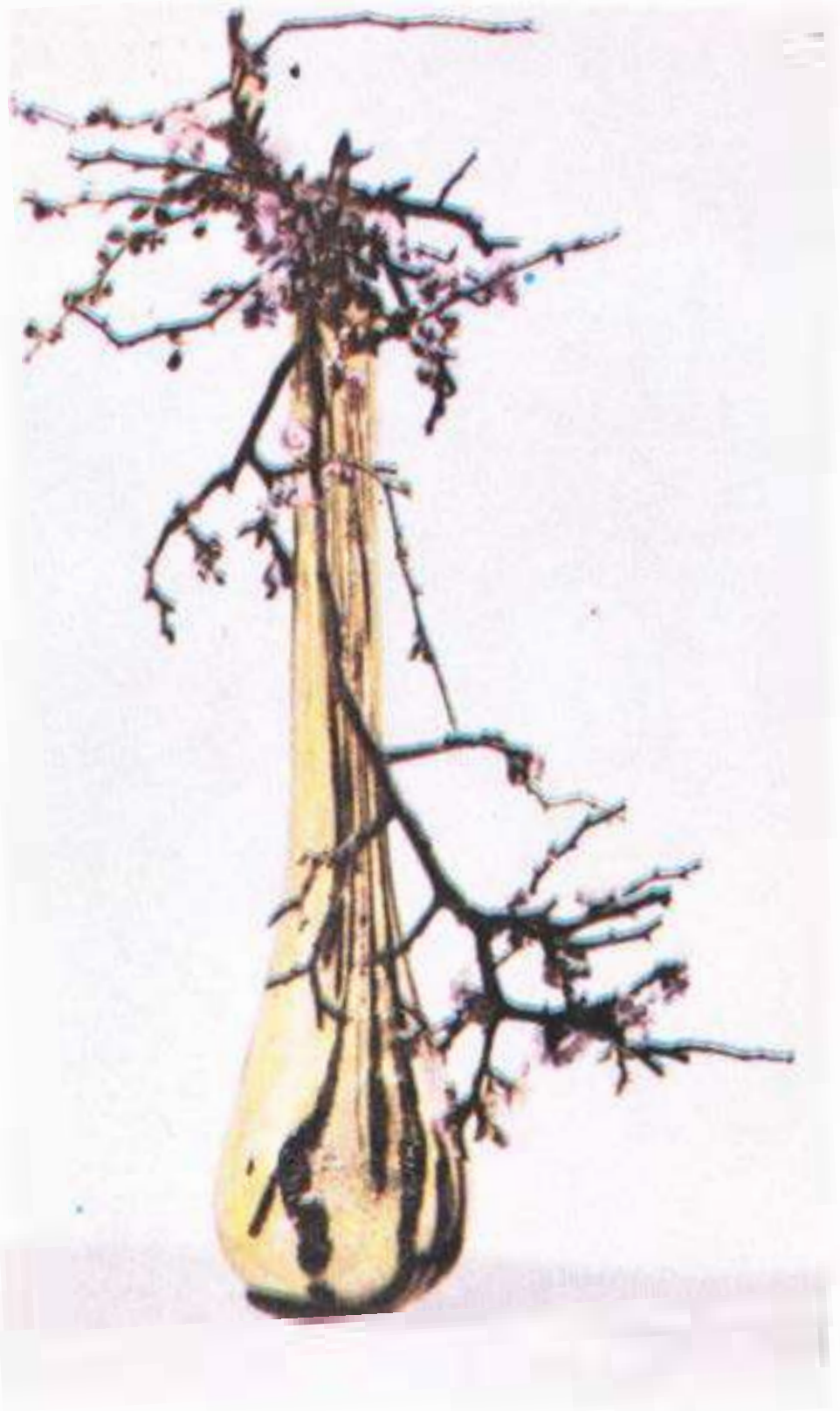

PLANŞA 11

PLANŞA 12

PLANŞA 13

PLANŞA 14

PLANŞA 15

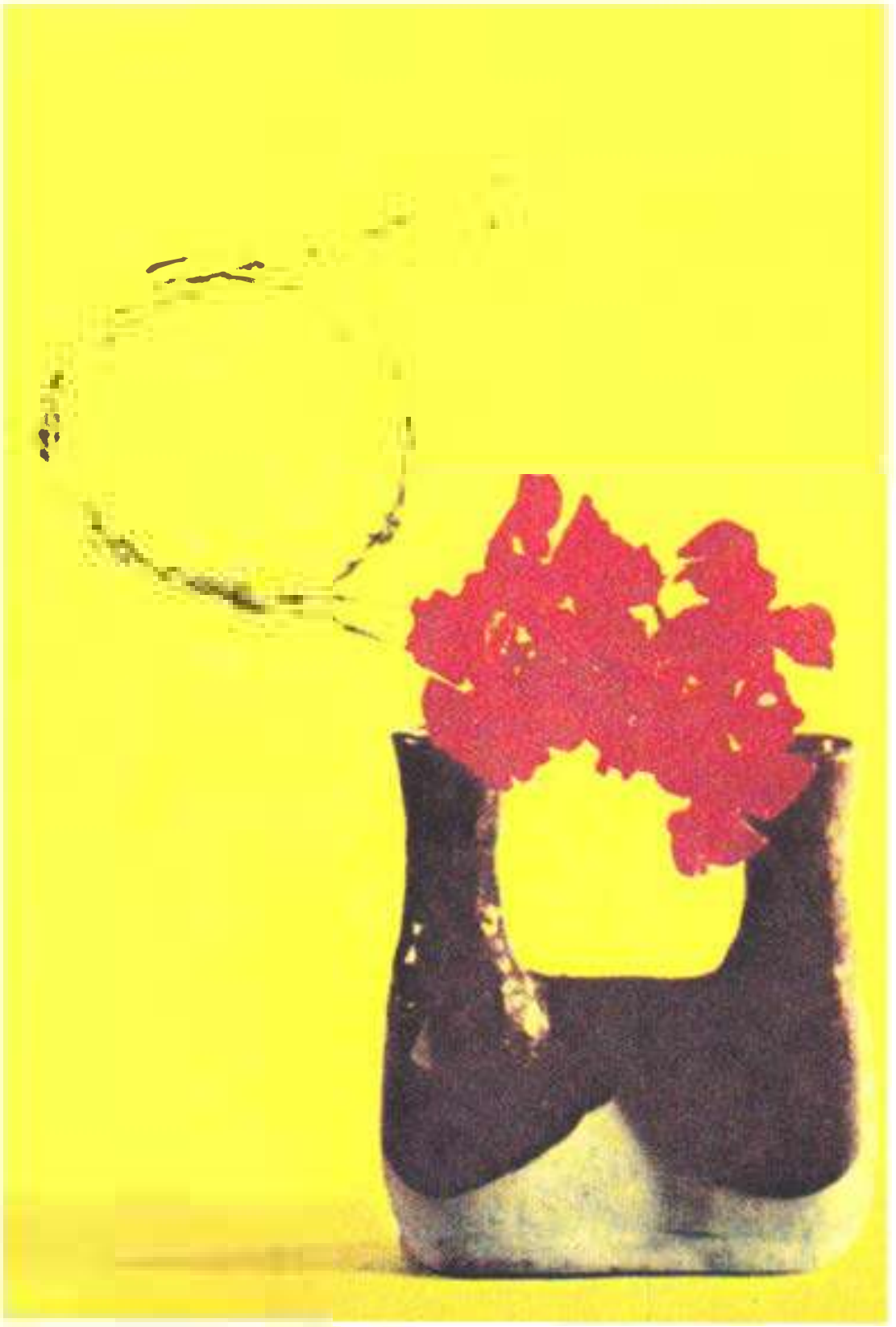

PLANŞA 16

ARANJAMENTUL Nr. 37

Clasificarea: Ikebana, forma Nagelre (Heika) metoda schemei – linie, tendinţa arealistă. Aparţine şcolii Ohara.

Materiale vegetale necesare:
- **pipirig** (Scirpus lacustris);
- **frunze şi flori de nufăr galben** (Nuphar luteum).

Aranjamentul se realizează într-un vas din ceramică albă. Nu se întrebuinţează suport. Cele trei frunze şi o floare de nufăr sînt aranjate natural. Cele şapte frunze de pipirig sînt aranjate, două perpendicular, iar cinci sînt rupte şi îndoite pentru a forma linii interesante, deşi nenaturale. Aceasta este o caracteristică a ikebanelor arealiste.

Semnificaţia: Un peisaj bătut de vînt.

ARANJAMENTUL Nr. 38

Clasificarea: Ikebana forma Nageire, stil înclinat, aparţinînd şcolii Ohara. Este reprezentată în planşa 14 color.

Materiale vegetale necesare:
- **două tufe de pătlăgele roşii** (Solanum lycopersicum);
- **tulpini cu flori de hortensia** (Hydrangea opuloides).

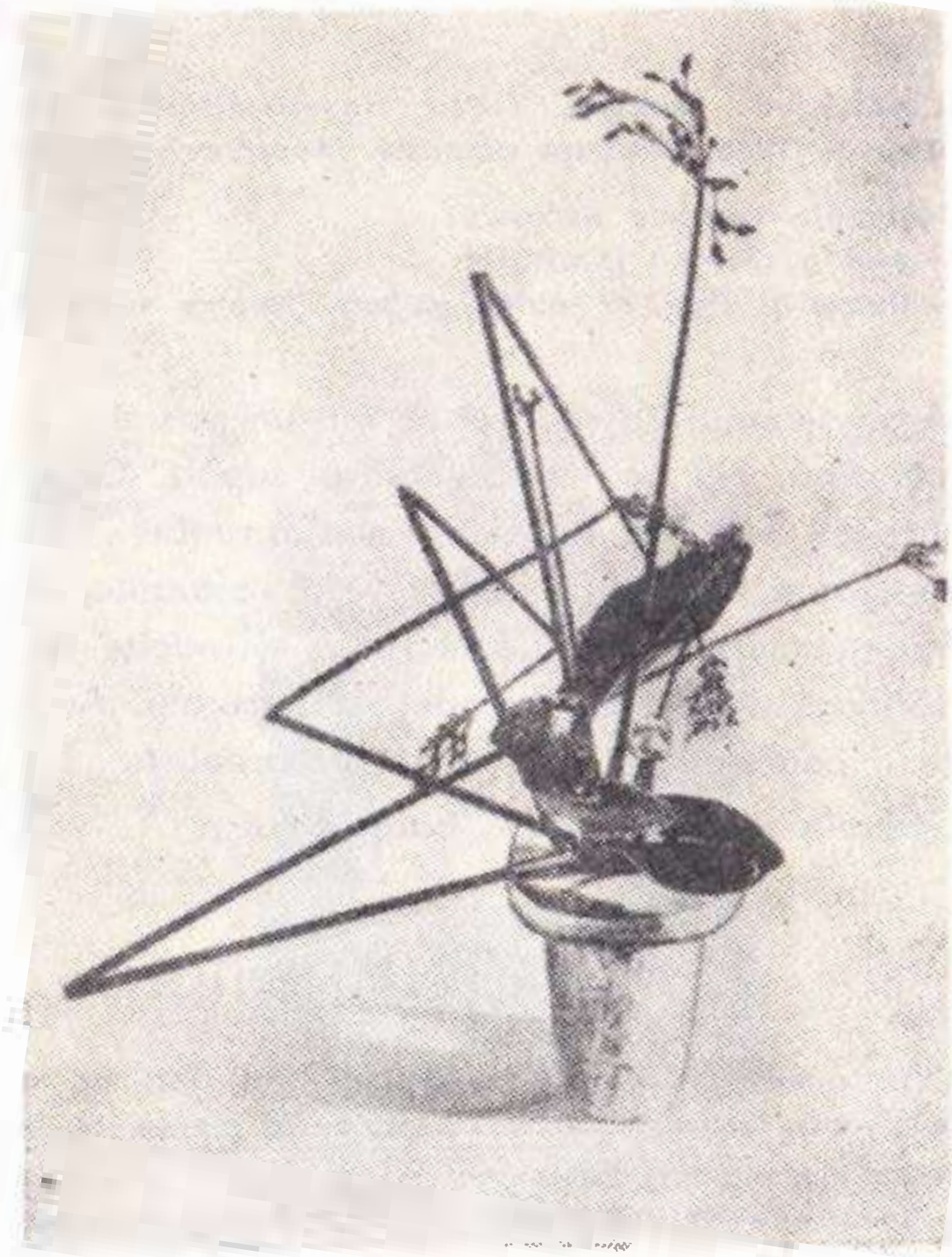

Aranjamentul este executat într-o vază mexicană din ceramică, înaltă, smălţuită, avînd formă de corp omenesc, colorată viu. Se întrebuinţează două tulpini, fiecare cu cîte 4 roşii verzui fixate în partea stîngă; şi două tulpini înflorite de hortensia, colorate palid, plasate spre dreapta.

Este un aranjament deosebit de potrivit pentru sufragerie, forma vazei şi natura elementelor vegetale închipuind parcă o gospodină care invită musafirii la masă.

ARANJAMENTUL Nr. 39

Clasificarea: Aranjament în forma Nageire, stilul cascadă (o variantă), aparţinînd şcolii Ohara.

Materiale vegetale necesare:

- **viţă de vie** (Vitis vinifera) **cu struguri;**
- **ramuri cu flori de curpen** (Clematis vitalba).

Aranjamentul este realizat într-o vază înaltă de sticlă. Frunzele de viţă de vie avînd viaţă scurtă, au fost înlăturate. *Shin* şi *soe* sînt reprezentate de coarda de viţă şi de puţinele ei frunze din stînga. Pe *hikae* o reprezintă floarea albă de sus, cele-

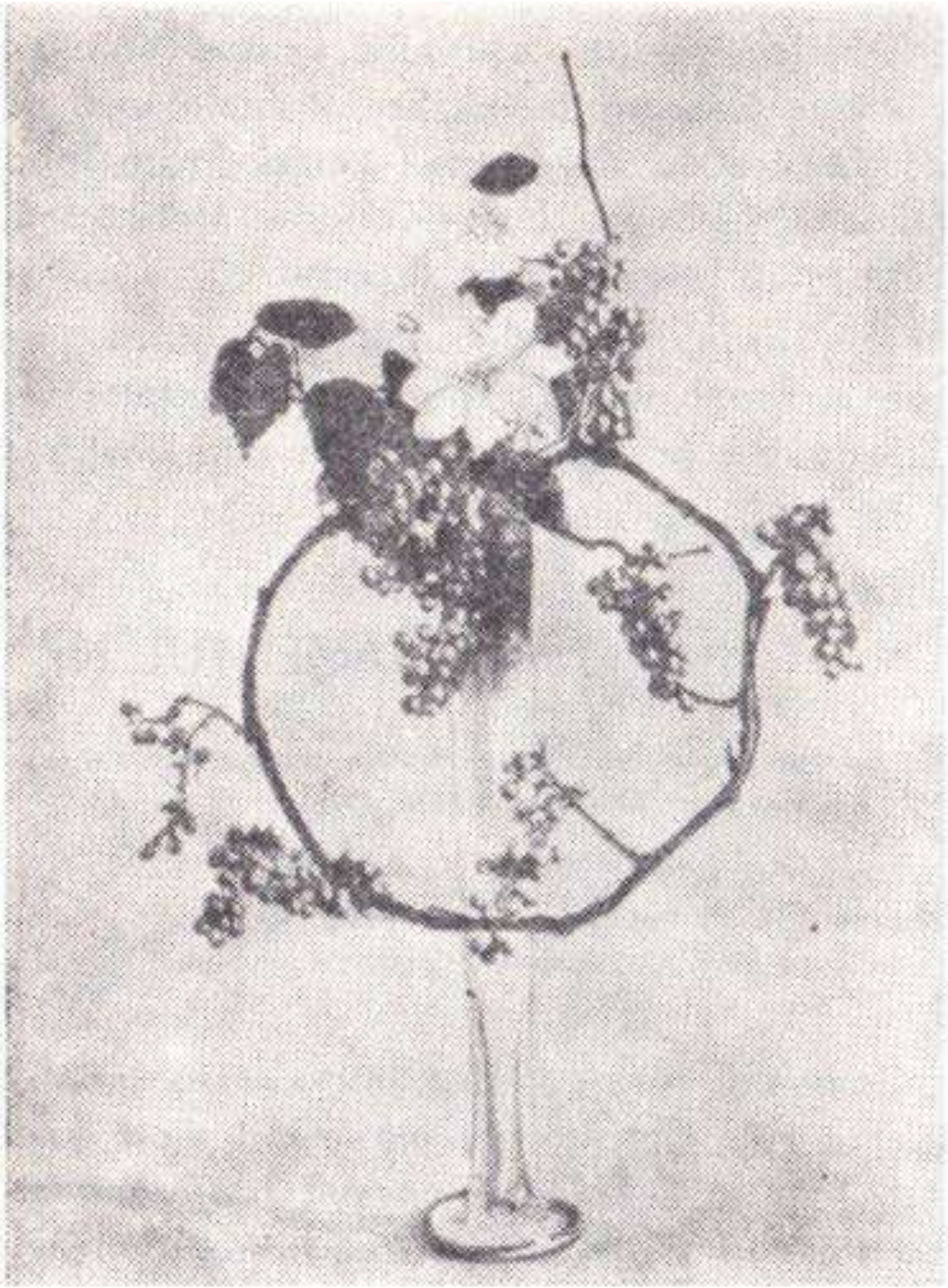

lalte fiind completări. Coarda de viţă a fost aranjată liber în stilul cascadă, pentru a sublinia liniile ornamentale plăcute ale vazei.

Bobiţele de struguri brumate, translucide şi delicatele flori albe fixate în elegantul vas formează unul dintre cele mai reuşite aranjamente.

ARANJAMENTUL Nr. 40

Clasificarea: Ikebana, forma Moribana, aparţinînd şcolii Ohara.

Materiale vegetale necesare:

- **tulpini cu capsule de ricin** (Ricinus communis);
- **tulpini de ananas** (Bromelia ananas).

Aranjamentul este realizat într-un vas alb, gen bibelou. Iregularităţile acestei vaze atît de moderne, de loc potrivite pentru plante obişnuite, se asortează însă foarte bine cu materiale cu forme stranii, uscate etc.

Împrăştierea în toate părţile a capsulelor contrastează cu sobrietatea vîrfurilor de ananas. Toate elementele conferă aranjamentului o frumuseţe grotescă.

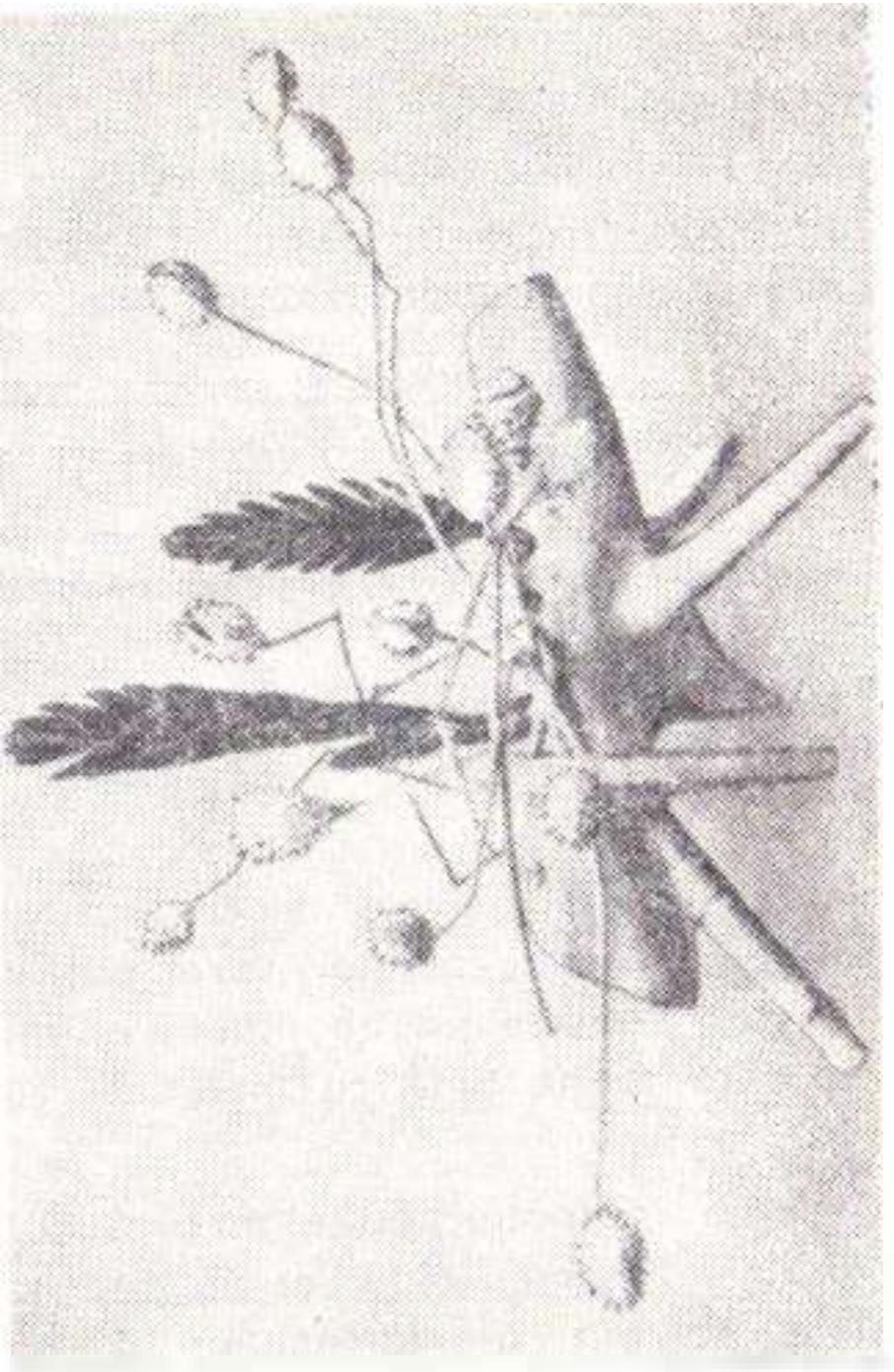

CE TREBUIE SĂ MAI ȘTIE IKEBANISTUL ROMÂN

Îndrumat de principiile ikebanei, de modelele prezentate şi ajutat de atotputernica fantezie personală, oricare dintre cititorii noştri va reuşi să obţină, dintr-un material floral comun şi aparent neinteresant, un ansamblu ornamental încîntător.

În executarea aranjamentelor florale pentru interioarele românești, trebuie să se ţină însă seama de elementele noastre tradiţionale, diferite de cele japoneze.

La noi, camerele sînt mai largi, mai înalte; au mobilier mai mult, pereţii sînt ficşi, iar florile n-au loc stabil, anume destinat, în casă; clasica vază

cu buchetul multicolor în ea este foarte obişnuit plasată atît pe masă, cît şi pe etajeră, pe televizor, pe frigider sau chiar pe maşina de spălat.

Flora noastră conţine exemplare vegetale mai robuste, viguroase, poate da o varietate coloristică mai mare.

De asemenea, ikebanistul amator va trebui să cunoască cît de cît durata medie a florilor, pentru a nu rata un aranjament, amestecîndu-le nepotrivit. Astfel, sînt *flori cu o durată foarte scurtă* (nufărul, macul), de 1–2 zile; *flori cu durată scurtă:* trandafirii mici, narcisele galbene, violetele; *flori cu durată medie:* liliacul, aproape toţi trandafirii, ghiocelul, garoafa, ciuboţica-cucului, narcisa albă, dalia; *flori cu durată lungă* – bujorul, laleaua, gladiolele, sulcina, panseluţa, diferite varietăţi de trandafiri, ochiul-boului, brumărelele, sălcioarele; *flori cu durată foarte lungă* (chiar mai mult de o săptămînă): crizantemele, gerbera, regina-nopţii, cîrciumăreasa, margareta.

Considerăm potrivit ca la începutul practicării ikebanei să se încerce o reproducere (în măsura în care este posibil) a aranjamentelor japoneze descrise în capitolul precedent. În acest sens, se

vor selecta materiale florale cît mai apropiate din toate punctele de vedere de cele din aranjamentul luat ca model (dacă aceleaşi nu este posibil). De multe ori, selectarea materialelor este mai importantă decît tehnica; un aranjament reuşit datorează adesea mult prospeţimii materialului respectiv şi sensibilităţii cu care au fost combinate culorile, liniile sale.

Pe măsura dobîndirii siguranţei în tehnica şi în pătrunderea încărcăturii de simboluri ale aranjamentelor, elementele florale pot fi înlocuite, din ce în ce mai îndrăzneţ, cu exemplare deosebite, specifice florei româneşti.

Tezaurul vegetal al României oferă doritorilor nenumărate exemplare de o frumuseţe rară. Vom încerca, în cele ce urmează, să amintim cîteva dintre plantele şi florile din flora noastră spontană şi dintre cele cultivate.

Excludem din această listă însă pe cele mai des utilizate, adică florile care alcătuiesc aşa-numita elită floricolă, cum sînt: trandafirul, laleaua, lăcrămioara etc., etc. Vom nota cîteva doar din florile şi plantele care, deşi foarte larg răspîndite şi cunoscute, rămîn adesea neobservate şi, în con-

secință, nevalorificate corespunzător. Astfel:

Petunia *(Petunia hybrida)*, care înfloreşte într-o variată gamă cromatică din primăvară pînă tîrziu, în toamnă.

Panseluţa *(Viola tricolor)*.

Măzărichea de grădină *(Lathyrus odoratus)* leguminoasă urcătoare foarte cunoscută prin parfumul şi frumuseţea florilor bogat colorate.

Telegraful sau **sîrmuliţa** *(Tradescantia zebrina* şi *Tradescantia viridis)*.

Circiumăresele *(Zinia elegans)*.

Crăiţele *(Tapetes patula)*, atît de elegante şi foarte puţin pretenţioase.

Sanseviera zebrina, cu frunze groase, lungi, verzi, zebrate cu dungi albe.

Regina-nopţii *(Nicotiana affinis)*, zveltă, înaltă pînă la 1 m, cu florile gingaşe, albe.

Florile de pai *(Helichrysum bracteatum)* sînt cunoscutele flori ce creează impresia eternităţii; mai poartă şi simbolicul nume de *imortele*. Sînt foarte potrivite pentru o ikebana realizată la aniversarea unei prietenii.

Macul sălbatic *(Papaver rhoeas)* cu floarea sa roşie, delicată.

Nu-mă-uita *(Myosotis alpestris)* poate împodobi plăcut o ikebana realizată ca o dedicaţie.

Ghiocelul *(Galanthus nivalis)*, vestitorul primăverii, răspîndit pretutindeni în ţară, este cel mai potrivit într-un aranjament simbolizînd tinereţea. La fel: **brînduşa** sau **şofranul** *(Crocus vernus).*

Creasta-cocoşului *(Celosia cristata)*, prin culoarea sa roşie, sugerează sentimente viguroase.

Campanulele sau **clopoţeii** *(Campanula sp., C. alpina)*, zecile de specii de campanule atît din flora spontană cît şi din cea cultivată.

Mahonia *(Mahonia aquifolium)*, plăntuţă cu frunze veşnic verzi, potrivită pentru ikebanele reprezentînd trăinicia sentimentelor.

Saschiu *(Vinca minor)*, planta a cărei ramuri tîrîtoare prezintă în plină iarnă frunze mai proaspete parcă decît vara. Din ea se împletesc de obicei cununile mirilor. Ar putea fi deosebit de potrivită pentru un aranjament Kakehana de Anul nou.

Buxusul *(Buxus sempervirens).*

Iasomia *(Jasminum officinale)*, atit de parfumată şi apropiată caselor noastre.

Margaretele *(Chysanthemum leucantemum).*

Golomățul *(Dactylis glomerata)*, o graminee ierboasă, care, prin supleţea sa ar fi foarte indicată într-un aranjament care subliniază frumuseţea liniei.

Lupoaia *(Orobanche minor)*. Avînd contururi parcă transparente, ne-o imaginăm plasată într-o vază de sticlă, alcătuind o elegantă ikebana pentru salon.

Salcia argintie *(Salix argentea)*.

Merişorul *(Vaccinium vitis-idaea)* şi afinul *(Vaccinium myrtilus)*, amîndoi arbuşti cu formă interesantă.

Ienupărul *(Juniperus communis)*.

Viscul *(Viscum album)*.

Tisa *(Taxus baccata)*.

Se află de asemenea o mulţime de specii de ferigi foarte frumoase în flora românească.

Pedicuţa sau **iarba dulce de munte** *(Polypodium vulgare)*.

Feriguţa de piatră *(Cystopteris fragilis)*.

De o graţie excepţională este feriguţa numită **scăriţa-muntelui** sau **feriguţa ruginiţă** *(Asplenium trichomanes)*; are peţiolurile frunzelor pînă la vîrf negre-lucioase, ca nişte sîrmuliţe.

Năvalnicul sau **limba-soacrei** *(Phyllitis scolopendrium)*. Are lanciile frunzelor lungi, acoperite pe dos de dungi simetrice catifelate (colorate maro

pe fondul verde al frunzei), formate din sporocarpii plini cu spori.

Alte plante de interes:

Liliacul *(Syringa vulgaris).*

Cătina albă *(Hippophae rhamnoides)* un arbust comun pe malul apelor, în zona sudică a ţării, cu fructe globuloase, colorate minunat în galben-portocaliu.

Papura *(Typha latifolia)* este foarte cunoscută prin spicele sale maro, delicat catifelate.

Gălbenele de munte *(Doronicum carpaticum).*

Luceafărul *(Scorzonera rosea),* floare de munte, care îşi merită pe deplin numele popular.

Albăstrele de munte *(Centaurea pinnatifida).*

Păpălăul *(Physalis alkekengi)* – plantă decorativă, datorită fructelor sale îmbrăcate în membrana caliciului de un roşu puternic, ca nişte balonaşe de mărimea oului.

Ciurul zinelor *(Carlina acaulis)* – un scaiete cu flori mari, albe, a căror ţinută uimeşte ochiul.

Ochiul-boului de munte (Aster alpinus), având corole de un albastru violaceu, deosebit de distinse.

Dediţei sau **sisinei de munte** *(Pulsatilla alba).*

Proaspeţii **bulbuci de munte** *(Trollius europaeus).*

Coacăzul *(Bruckenthalia spiculifolia).*

Minunatul **smirdar** *(Rhododendron kotschyi)*, care parcă aprinde munţii cînd îşi deschide ca nişte flăcări florile.

Şi cîte şi cîte nu s-ar mai putea înşira, la fel de graţioase, la fel de valoroase din punct de vedere estetic, florile României – multe şi fermecătoare. Selectînd din aceste flori sau descoperind frumosul în altele nemenţionate, ikebanistul român va putea să creeze originale aranjamente florale, adecvate interioarelor româneşti.

Considerăm utile, înainte de a încheia, cîteva sfaturi în plus:

Florile elegante, rare, de seră, cu tulpini flexibile, se vor pune în vase mai preţioase, de cristal, porţelan alb, metal.

Pentru florile de dimensiuni mai mari (exemplu, crini) sînt potrivite vaze masive cu ornamentaţie mai grosieră. În vase bombate se vor aranja flori globuloase, iar cele cu inflorescenţa alungită vor fi potrivite în vaze înalte. Un gen de vază japoneză de formă sferică la bază şi gîtul lung, subţire, lărgit în partea de sus, este adecvată pentru orice formă de floare.

În comerț se găsesc numeroase tipuri de vase: din ceramică românească, smălțuită, lustruită sau mată; din lemn lăcuit; din cristal sau semicristal. De forme variate: cilindrice, ca o pîlnie, sferice, cupe etc. Vaze deosebit de potrivite pentru aranjamente *Moribana* se pot alege din bogatul sortiment de scrumiere (românești sau din sticlă de Boemia) existent în magazinele noastre. Au forme din cele mai elegante, ovale, în formă de stea, rotundă, de barcă etc. Pentru aranjamentele *Kakehana*, există suporturi de flori, în formă de semilună, aplică, din sîrmă galvanizată, foarte de efect și ieftine.

Tot pentru stilurile *Kakehana* și *Tsuribana* se pot executa vaze din scoarță tare de copac, care, întinsă, să aibă formă dreptunghiulară de 30–40 cm lungime și 20 cm lățime. Laturile scurte se prind în cuie pe două rondele de lemn (10–12 cm diametru și 1–1,5 cm grosime) așa încît să se formeze un jgheab. Se fixează cîte un inel cu șurub (ca pentru tablouri) în mijlocul fiecărui rondel. De cele două inele se leagă un șnur (sau o sîrmă de cupru aurie etc.) pentru a putea agăța pe perete *(Kakehana)* sau a suspenda în aer

aranjamentul executat pe acest suport *(Tsuribana)*.

O vază pentru flori de cîmp se poate obține dintr-un trunchi scurt de copac acoperit cu coajă (ex. salcîm), pe care îl scobim (cu cuțitul sau burghiul), pînă se obține o adîncitură care să adăpostească florile, ale căror capete vor fi fixate într-un bulgăre de lut acoperit cu mușchi de pădure.

Un abajur nefolosit (mat, cilindric sau ca o pîlnie, întors cu gura largă în sus), poate masca un simplu borcan, devenind o ingenioasă vază într-un aranjament.

Pot fi utilizate, ca vaze, coșuri din răchită sau rafie, eventual cu motive românești în împletitură, cu care se asortează cel mai bine aranjamentele din flori sălbatice. Un astfel de aranjament ni se pare potrivit într-o cameră mobilată cu obiecte vechi românești: icoane pe sticlă, ștergare, blide etc.

— O piuliță scoasă din uz, metalică sau din lemn, poate constitui o vază pentru un aranjament *Shoka*.

— Pentru ikebanele miniaturale pot deveni vaze interesante: sticluțe de forme și culori deosebite;

o fiolă tăiată neted la gură; unele pahare cu forme frumoase, cu picior înalt sau colorate plăcut; o eprubetă (cu 1–3 fire de *Tradescantia*) legată la o treime din lungimea ei cu un șnur, care se prinde pe perete cu un cuișor sau chiar cu o pioneză, poate alcătui o delicată *Kakehana* miniaturală.

– Pentru un aranjament stil *Tsuribana*, o pălărie de paie, nefolositoare, în culori asortate, suspendată cu gura în sus, poate deveni o vază interesantă ex. în salon, hol, balcon).

– O minge stricată, tăiată ca o calotă, susținută în 2–3 puncte de un șnur, va fi o vază potrivită pentru o *Tsuribana* în camera copiilor. Tot aici, o mască stricată, un vaporaș, pot deveni vaze nostime; într-o stropitoare-jucărie stricată, se poate executa un aranjament *Nageire* pentru a înveseli ambianța.

La capitolul „fixatori", dat fiind faptul că la noi nu există încă o industrie specializată în acest sens, fantezia și inventivitatea ikebanistului român va fi atotputernică. Încercăm să dăm și noi cîteva sugestii; un suport spiral pentru masă (pătrat sau rotund) din sîrmă albă, este foarte bun ca fixa-

tor pentru aranjamentele în vase largi, plate *(Moribana);* perii de sîrmă sau plastic, întoarse cu acele în sus pot deveni fixatori; există bureţi de vase din sîrmă sau din plastic de diferite culori care sînt potriviţi ca fixatori mai ales pentru florile uşoare şi în vase transparente; o plasă de sîrmă pentru curăţat parchetul poate fi un susţinător pentru un aranjament Nageire, cînd florile sînt slabe şi scurte; capul ciuruit al unei solniţe stricate, va fi un bun fixator pentru o ikebana miniaturală; diferite tipuri de răzătoare, strecurătoare, site, cutiuţele în care este plasat produsul „Odorcid" vor putea servi ca fixatori.

Întotdeauna genul de flori trebuie ales, adaptat genului de interior în care dorim să-l plasăm. De exemplu, un aranjament din flori care nu suportă lumina puternică a soarelui nu va fi pus lîngă o fereastră într-o cameră cu orientare sudică, luminată intens; sau invers, florile iubitoare de lumină nu vor fi plasate într-un hol slab luminat.

Aranjatorul va fi foarte atent la alegerea coloritului ikebanei în funcţie de interiorul în care urmează să fie plasat aranjamentul. De exemplu, într-o cameră cu pereţii albi, monotoni (ştiindu-se

că albul creează un sentiment de neliniște), chiar în sălile policlinicilor, se vor plasa aranjamente colorate pastelat, delicate, care reconfortează, înveselind atmosfera.

Pentru a înlesni o armonizare cît mai completă a ikebanei cu interiorul în care este plasată, precum și pentru a obține un efect pe plan spiritual cît mai apropiat de cel scontat, vom spune cîteva cuvinte în legătură cu influența diferitelor culori asupra psihicului uman.

Se știe că, în general, tonalitățile pastelate, luminoase, provoacă buna dispoziție, iar tentele închise deprimă; culorile dinspre partea albastră a spectrului dau senzația de răcoare, pe cînd cele dinspre roșu — de căldură. Roșul: este o culoare explozivă, activă, neliniștitoare, simbolizînd pasiune, temperament; în cantități mici, este înviorătoare. Albastrul este rece, dar calmant, predispune la liniște interioară, la concentrare; în tonuri deschise, devine o culoare vaporoasă, luminoasă. Albul și negrul sînt culori neutre, dar, prin contrast, ele măresc efectul celorlalte. Galbenul e culoarea strălucitoare ca lumina soarelui, predispune la comunicativitate, optimism, este înviorătoare, produce ve-

selie. Violetul aduce o notă rece, sobră, tristă, festivă. Verdele este cea mai odihnitoare dintre culori, se armonizează bine cu cafeniul mobilelor, sugerează siguranţă, linişte, simbolizează speranţa. Portocaliul dă impresia de căldură, de apropiere.

Pentru a obţine efecte decorative plăcute, aranjatorul trebuie să aibă cunoştinţe despre armonia culorilor şi mai ales un simţ al culorii dezvoltat.

Florile portocalii, alături de cele albastre, vor căpăta o strălucire mai vie. Florile de culoare albă, aşezate într-un aranjament, se acomodează tuturor celorlalte culori, dau strălucire şi înviorează aranjamentul, subliniază frumuseţea celorlalte; cînd avem flori de culori care nu se armonizează, florile albe aşezate între ele vor realiza această armonie. De asemenea, verdele natural al frunzelor se armonizează cu toate culorile, mărind farmecul florilor. În funcţie de natura aranjamentului, desigur, se va avea în vedere că frunzele de un verde mai deschis se plasează la margine, iar cele închise în regiunea centrală.

Locul de plasare al ikebanei în cameră va fi ales în aşa fel încît să permită o vizionare comodă, fără efort; se va încerca să se creeze re-

laţii favorabile între ea şi celelalte obiecte înconjurătoare (mobile etc.). Sursele de lumină vor fi stabilite într-un punct de unde să se obţină o intensitate suficientă, odihnitoare; lumina stridentă va fi evitată, ţinîndu-se seama de faptul că orice etalare ostentativă reprezintă un atentat la adresa cumpătării, a decenţei.

În cazul unei ikebana ce va fi expusă seara, se va încerca o armonie între coloritul luminii filtrate de abajur şi nuanţele florilor conţinute în aranjament.

Întotdeauna va fi luminată faţa ikebanei care este expusă privitorului sau partea care se urmăreşte a fi evidenţiată. Un aranjament *Moribana* poate fi luminat chiar de deasupra lui sau foarte puţin dintr-o parte. O *Tsuribana* va fi luminată de jos sau lateral, iar aranjamentele *Nageire* vor primi lumina de undeva de sus, dar nu perpendicular, ci dintr-o parte.

Între dimensiunile spaţiului în care va fi plasată ikebana, talia aranjamentului, gradul de iluminare al încăperii respective, culoarea florilor şi culorile obiectelor înconjurătoare, stilul mobilierului şi al aranjamentului trebuie să existe o core-

laţie. Într-o încăpere slab luminată (ex. vestibulul), dacă aranjamentul expus va fi de un colorit galben-deschis, camera va părea mai amplă, mai primitoare, compensînd lipsa de lumină. Într-o cameră orientată spre nord, cu lumină slabă, vom obţine un interior prietenos dacă, la coloritul galben-deschis al perdelelor şi pereţilor vom adăuga un aranjament din flori în nuanţe luminoase, deschise, care vor însori atmosfera. În încăperile cu mobilier deschis, se vor asorta aranjamentele în culori mai intense, iar la un mobilier de culoare mai închisă se va potrivi o ikebana în culori deschise, vii. Într-o locuinţă clasică, cu mobilă stil, se potrivesc tipurile de aranjamente clasice *(Shoka, Rikka).*

Vazele alese e bine să fie simple, sugestive, cu o ornamentaţie discretă mai ales în cazul motivelor florale, în aşa fel încît să nu se creeze nici o rivalitate decorativă, ci o compensare, între florile pictate pe vază şi cele naturale.

La ikebanele care se plasează lîngă perete, florile se vor aranja îndreptate spre cameră, avînd o singură faţă; un aranjament situat în mijlocul camerei va avea mai multe feţe, florile fiind aran-

jate radiar. Ikebanele expuse în holuri trebuie finisate pe două direcţii pentru a putea fi văzute şi de cel care intră în casă şi de cel care iese, fiind aplecate ca pentru un salut reverenţios.

În casele în care există un cămin decorativ, se poate foarte bine plasa aici un aranjament *Nageire* sau *Moribana* (dacă e mai jos). Dacă există o nişă în cameră, aici se poate suspenda o *Tsuribana*. Pe bordura scărilor interioare, într-o instituţie publică (gară, spital, cinematograf, teatru) sau într-un bloc de locuinţe, se pot amenaja frumoase *Kakehana*.

Un aranjament care urmează să stea pe raftul de sus al unei biblioteci (o *Kakehana)* nu va fi plasat la jumătatea raftului, ci în colţ. Un aranjament (ex. *Nageire*) ce urmează să stea pe o servantă (bufet etc.) nu va fi aşezat la mijloc, să împartă în părţi egale cîmpul liber al peretelui lîngă care stă, creînd astfel un echilibru monoton, o simetrie supărătoare, ci lateral, divizînd peretele în suprafeţe inegale (cam la o treime de la una din margini); dezechilibrul creat va trebui restabilit prin fixarea diametral opusă a unui ta-

blou sau a unui grup de tablouri de dimensiuni mai reduse.

Aranjamentele nu trebuie aşezate pe un fundal puternic ornamentat (ex. lîngă tapete înflorate), căci privirea nu se va putea opri asupra lui, rătăcind pe fundalul încărcat, fără să sesizeze imediat culorile şi formele aranjamentului, în toată strălucirea şi eleganţa lor.

Se va evita plasarea unor aranjamente prea mari în încăperi strîmte şi joase, pentru că valoarea lor ornamentală nu va putea fi subliniată, oricît de frumoase ar fi. Aranjamentele mari vor fi puse direct pe podea sau pe suporturi joase, şi nu pe mobile înalte; aranjamentele mici nu vor fi puse direct pe podea; cele cu tulpini pletoase vor fi puse deasupra nivelului ochilor sau la nivelul ochilor (pe dulap, biblioteci).

Vom avea mereu în vedere principiile fundamentale ale aranjamentului, concretizate în ritmuri neobişnuite, în armonii naturale care fac din ikebana o artă şi inedită şi modernă. Astfel, se vor putea evita greşeli cum ar fi aranjarea unui număr par de flori; aşezarea una către alta a florilor; fixarea lor la aceeaşi înălţime; plasarea încruci-

şată a tijelor florale (permisă numai la aranjamentele *Nageire);* plasarea unui aranjament la mijlocul mesei, mai grav, cînd aceasta este pregătită pentru servirea mîncării etc.

În felul acesta, dintr-un material floral comun şi chiar aparent neinteresant, vom reuşi să realizăm cu puţină atenţie, gust şi unele cunoştinţe, o frumoasă armonie între natura de afară şi natura din interior, spre deplina noastră satisfacţie spirituală.

CUPRINS

IKEBANA – CHINTESENȚĂ A RAFINAMENTULUI JAPONEZ 5

SCURTĂ ISTORIE A IKEBANEI 18

TEHNICA ARANJĂRII 57

ARANJAMENTE PROPUSE PENTRU IKEBANIȘTII ROMÂNI 82

CE TREBUIE SĂ MAI ȘTIE IKEBANISTUL ROMÂN. 151

Arta de a crea din cîteva fire de flori sau alte elemente naturale, aparent neinteresante, un aranjament surprinzător de expresiv, prin care aranjatorul se exprimă pe sine și realizează un dialog elevat, pe plan spiritual, cu privitorul s-a născut și s-a dezvoltat în Japonia. În ultimii ani însă, ea a depășit cu mult granițele acestei țări. Cartea de față dezvăluie cititorilor interesanta istorie a ikebanei și esența ei. Cititorilor dornici de a-și spori confortul spiritual din locuință prin adoptarea unor soluții rafinate, moderne, între care aranjamentul floral, cartea le înlesnește practicarea acestei arte în condițiile specifice din țara noastră.

LEI 5

IKEBANA – ARTA ARANJARII
UNU38755
5,00 RON
9–E

ES"
EIDOSCOP"
Republicii 17, sector IV
60 int. 40